

SINIF PUSULASI

İki Aylık Teorik Dergi

Kasım-Aralık 1999

Fiyatı: 500.000 TL (kdv dahil)

- **Parti İnşası ve Çalışmanın Aracı Olarak İşyeri Hücreleri**
- **“Türk Şovenizminin Doğuşu ve Gelişimi - III**
- **Kıbrıs Sorunu ve Emperyalist Dalaş**
- **Bir Bilim Dalı Olarak İstatistik**
- **Tarih Bilinci: Babailer Ayaklanması**

● **İmralı, Devrim ve Teslimiyet**

4

SUNU

Sınıf Pusulası'nın 4. sayısıyla merhaba.

"İmralı, Devrim ve Teslimiyet" başlıklı yazı bir belgedir. Bu yazı, MLKP Merkez Yayın Organı **Partinin** Sesi'nin Haziran-Temmuz '99 tarihli 20. sayısından alınmıştır. İmralı "savunma stratejisinin kapsamlı ve genel bir değerlendirmesini kapsayan bu belgeyi, tarihi önemi nedeniyle olduğu gibi yayımlamayı yayımcılık sorumluluğumuzun bir gereği görüyoruz. A. Öcalan ve PKK Başkanlık Konseyi'nin durumlarına ilişkin eleştirel değerlendirmelerimizi yayımlamayı sürdüreceğiz.

"Parti İnşası ve Çalışmasının Aracı Olarak İşyeri Hücreleri" başlıklı ikinci yazımız, temel parti örgütleri olarak hücre sorununu güncel ihtiyaçlar bakımından değerlendirmektedir. İşkencede katledilen işçi sınıfının komünist önderi Süleyman Yeter'in anısına yayımlanan yazı, sınıf çalışmasının güncel sorunlarında yoğunlaşmada bir ısrarın ifadesidir. Benzer sorunlarda önümüzdeki sayılarımızda yazmaya devam edeceğiz.

Üçüncü yazımız, **"Türk Şovenizminin Doğuşu Ve Gelişimi-3"** başlıklı dizi yazının 3. ve son bölümüdür. Yazıda, Türk şovenizmini şekillendiren ve güçlendiren tarihsel, siyasal, ideolojik ve uluslararası unsurlar ele alınmakta, Türk burjuva devletinin şovenizmi şaha kaldırma politikaları, örgütleri ve "Osmanlı ayak oyunları" değerlendirilmektedir. Gelecek sayımızda, bu yazımızın güncel yönü ve sivil faşist harekete karşı görevlerimizle tamamlayıcı olarak, **"MHP'nin Gelişimi ve Görevler"** başlıklı ayrı bir çalışmaya yer vereceğiz.

Dördüncü yazımız, Kıbrıs sorununda son durumu tahlil etmektedir. **"Kıbrıs Sorunu ve Emperyalist Dalaş"** başlıklı yazı, emperyalistlerin, Türk ve Yunan gerici egemen sınıflarının kendi çıkarları ve gerici planları için, Kıbrıs Adası üzerinde nasıl dalaşmaya devam ettiklerini irdelemektedir.

"Bir Bilim Dalı Olarak İstatistik" başlıklı beşinci yazımızda, istatistik sorunu üzerinde durulmaktadır. Bir bilim dalı olarak istatistiğin öneminin devrimci saflarda yeterince kavranamaması, istatistik! verilerin gerektiği gibi değerlendirilememesi bu çalışmayı yayımlamamızı gerekli kılmaktadır.

Altıncı yazımız, 'Tarih Bilinci' köşemiz. Bu köşemizde ülkemizde yaşanmış halk ayaklanmalarını tanıtmayı sürdürüyoruz. Bu kez, **"Babailer Ayaklanması" var.**

Yeni bir sayıda görüşmek dileğiyle!..

SINIF PUSULASI

■ Sunu	3
■ İmralı, Devrim ve Teslimiyet	5
■ Parti İnşası ve Çalışmanın Aracı Olarak İşyeri Hücreleri	29
■ Türk Şovenizminin Tarihsel Gelişimi III	47
■ Kıbrıs Sorunu ve Emperyalist Dalaş	71
■ Bir Bilim Dalı Olarak İstatistik	79
■ Tarih Bilinci: Babailer Ayaklanması	87

Sınıf Pusulası

İki Aylık Devrimci Sosyalist Teorik ve Politik Dergi
Varyos Yayıncılık adına Sahibi ve Yazışleri Müdürü Duygu Senem
Yönetim Yeri: İnebey Mah. Validecami Sok. 61/4 Aksaray/İstanbul
Tel-Fax: (0212) 589 96 03
Hesap No: Varyos Yay. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Yapı Kredi Sirkeci Şubesi 6278-6
Baskı: Ceylan Matbaacılık Dağıtım: BİRYAY

İMRA LI, DEVRİM VE TESLİMİYET

G enel olarak tarih, özel olarak da sınıflar mücadelesi tarihi düz bir çizgide gelişmiyor. Tarihin, toplumların, sınıflar mücadelesinin gelişimi sarmal karakterdedir. Orada büyük sıçramalar, tarihin akışını hızlandıran devsel atılım ve dönüşümler, devrimler ve karşı-devrimler, duraklamalar, yenilgiler, büyük tarihi geri çekilişler ve yengiler vardır. Tarih tekerrür etmez. Büyük çıkışlar, sıçramalar, devrimler, buluşlar tarihin akışını hızlandırır. Büyük geri çekilişler, yenilgiler, karşıdevrimler tarihin akışını yavaşlatır. Ama tarih kendini tekrarlamaz; diyalektiğin, toplumsal gelişmenin tarihsel yasalarına uygun, helezonik bir tarzda hep ileriye doğru akar, gider.

Sınıflar, partiler, liderler yaptıklarıyla, tarih ananın hükmünden kendilerini kurtaramazlar. Tarih, sınıfları, ulusları, partileri ve liderleri kendilerini ortaya koyuş tarzlarıyla tarihin adalet terazisinde yargılar, hükmünü verir. Kimileri tarih okulunda sınıfta kalır, kimileri ikmale kalır, kimileri de yüz akıyla çıkarlar bu büyük sınavdan. Tarihin hükmünde oportünizme, sübjektiviz-

me, keyfi tarih yazıcılığına, tarih çarpıtıcılığına yer yoktur. Tarih ananın kriterleri objektiftir, bilimseldir. Tarihin yaprakları eğriyi eğri, doğruyu doğru yazar...

Bugün Kürdistan ve Türkiye devrimi tarihsel bir eşikten geçiyor. Soru şudur: Devrimci tarzda ileriye mi, teslimiyetçi tarzda geriye mi? İçerisinden geçtiğimiz tarihsel ve politik an'da sorunun bu şekilde sorulmasına yol açan ana etken, PKK lideri A. Öcalan'ın İmranlı'da olgunlaşarak dibe vuran ya da yeni bir başlangıcın doruğunu oluşturan ideolojik ve politik çizgisidir.

PKK' nin Gidişi ve Partimizin Duruşu

PKK, ideolojik planda ezilen ulus milliyetçisi, sınıfsal alanda küçük burjuva, politik arenada yurtsever devrimci-demokrat karaktere sahip bir akım olarak bir büyük tarihsel ve politik atılıma önderlik etti. A. Öcalan, işte böyle bir akımın önderiydi. Antiemperyalist demokratik halk devrimimiz, PKK önderliğinde Kuzey Kürdistan'da ulusal kurtuluşçu Kürt devrimi olarak pat-

lak vermişti. Amerikancı faşist diktatörlüğün, bölge gericiğinin, emperyalizmin birbir manevra, komplo, baskı ve ezme girişimlerine karşın, tüm dezavantajlarına rağmen direnmeyi, ağır bir yenilgi almadan uzun yıllar ayakta kalmayı başardı. Gerçek şu ki, Kürt ulusal devrimi '80'li yılların sonundan bugüne dek küresel arenada en önemli devrimci odaklardan biri olarak yerini koruyageldi. İçerisinden geçmekte olduğumuz tarihsel konjonktürde coğrafyamızda, bölgemizde, yerküremizde bu, çok önemli bir olguydu.

Ancak ne var ki, PKK ve önderi A. Öcalan'ın devrimciliği, ezilen ulus milliyetçiliğiyle, devrimci-demokrasiyle, küçük burjuva sınıfsal nitelikle, önemli tutarsızlıklarla şekillenmişti: Marksizm-Leninizmden sınırlı ölçekte etkilenmiş bir sınırlı devrimcilikti. Ve bu, nesnel bir olguydu.

Sınıfsal, ideolojik, politik kimliğinin içsel olgusu olan nesnel zaafiyetleri, 1993 yılı dönemeciyle birlikte PKK'yi, reformcu bir yönelime doğru evrilmeye başladı. Kuşkusuz ki, Rus sosyal emperyalizminin başını çektiği sosyal-emperyalist kampın dağılışının yarattığı tablo, coğrafyamızın batısında güçlü bir devrimci atılımın gündemleşmemesi gibi son derece önemli olguların da PKK'nin yurtsever devrimci çizgiden ulusal reformist doğrultuya dümen kırmasında önemli rolü bulunmaktadır. Ama sözkonusu eğilimin ana kaynağını PKK'nin sınıfsal, ideolojik, politik karakteri oluşturuyordu. Söz konusu vb. faktörler bu temel üzerinde etkili olmuştur.

Partimiz, öteki küçük burjuva devrimci-demokratik akımlardan farklı olarak, olabildiğince her cephede ulusal kurtuluşçu devrimle ve önderi PKK ile dayanışma, eylem birliği, ittifak ilişkisi içerisinde militan devrimci tarzda kendisini ortaya koydu, koymaya çalıştı. Politik sektizme, dar grupçuluğa, sosyal şovenizme karşı da savaşım yürüttü. Önemli eksikliklerine, yetmezliklerine karşın sözde değil, yalnızca propaganda ve ajitasyon düzeyinde değil, eylemli bir tarzda birleşik devrim esprisine bağlı olarak tarihsel ve politik sorumluluk

ve görevlerini yerine getirdi, getirmeye çalıştı.

Partimiz, PKK'nin reformist yönelimini kaygıyla karşıladı. Dostça ve yapıcı bir tarzda eleştirdi. PKK'nin Türkiye devrimci hareketine karşı tavrını, barış, politik çözüm tezlerini, legal reformist harekete yaklaşımını, bazı eylem biçimlerini, emperyalist, gerici güç odakları ve Türk burjuvazisi ve egemen sınıfları ya da onların değişik klik ve sözcülerinden umut bekleyen, hayali, gerçekçi olmayan beklenti, talep ve ilişkilerini, vb. eleştiri ve tartışma konusu yaptı.

Ancak, olgular, PKK'nin söz konusu dostça eleştirilerden öğrenme çabası içerisinde olmadığını ortaya çıkardı. PKK'nin ulusal devrimci çizgiden ulusal reformist çizgiye doğru hızlanan tarihsel-politik evrimi bunu gösteriyor.

Partimiz bir yandan sınıfsal-enternasyonalist karakterine bağlı politik-pratik olarak kendini ortaya koyarken, öte yandan PKK'ye karşı belli ölçülerde ideolojik savaşım da yürüttü. Fakat ne var ki, ideolojik savaşım cephesinde belirgin tutukluk sergiledi. Teoriye, tarihsel deneyime, program ve stratejisine bağlı olarak PKK ile ayırım çizgilerini yeterince ortaya koyamadı. PKK'nin zaafalarına karşı etkin bir savaşım yürütemedi. Önemli oranda da ezilen ulus milliyetçiliğinden etkilendi. Yer yer yedeklendi, sürüklendi. Bu etkilenme en fazla politik kitle ajitasyonu aracında yansdı.

Kuşkusuz ki, bu bir zaafiyetti. Partimizin ideolojisi ve siyasi çizgisi ile bir çelişki oluşturuyordu. Önemli bir liberalizmi yansıtıyordu. Ki, Partimiz, bir dönemden beri bu zaafiyetini aşmaya yönelmişti. Bu zaafiyette, merkezizetçilik zayıflığının da önemli bir rolü olmuştur.

Ağustos 1998 tarihinde, **Merkez Komitesi Genişletilmiş Toplantımızın (MKGT'mizin)** aldığı kararı (konuyu ilgilendirdiği oranda aktarıyoruz) şöyledir:

" *Parti yayınlarımızı ve yay ı m politika-mızı yeniden tanışan MK'mız, şunları belirledi:*

Kitle ajitasyon aracımız ve daha az ola-

rak da teori aracımızda önemli içerik hataları, Parti çizgisinden önemli savrulma örnekleri görülmektedir. Ulusal harekete karşı uzlaşıcı davranılmakta, ulusalcı hareketin derinleşmekte olan reformcu eğilimi deşifre edilememekte, yer yer kuyrukçu pozisyonlara sürüklenilmekte, ulusalcı söylemlerden ciddi bir etkilenme görülmekte, proleter sosyalist sınıfsal bakış açısında ısrarlı davranılmamak-tadır. Yine halkçılık, popülizm yönünde ciddi etkiler sürüyor. Kimi yazılarda liberal, küçük burjuva reformist söylemler tahlilleri etkiliyor. Devrimci-demokratik ve komünist hareket arasındaki kalın çizgiler kimi zaman belirsizleşiyor. Sosyalist perspektifimiz zayıf kalıyor, yazılara yeterince sindirilemiyor. Bu durum, Partinin ideolojik-siyasal yönü ve doğrultusunda bir bozulmayı ifade ettiği gibi, savrulmalara açık bir zemin de yaratıyor, oportünizmi besliyor."

Aralık 1998 tarihinde aldığı bir başka kararda ise, MK'mız, şu saptamada bulunuyordu:

" PKK Hakkında:

PKK'deki son gelişmeleri de değerlendiren MK'mız, özetle, şu değerlendirmeyi yaptı:

PKK Genel Başkanı A. Öcalan'ın İtalya'ya gidişiyile ulusal kurtuluşçu Kürt devrimi ve PKK, yeni bir evreye girmiştir. Bu evre, bir yandan PKK'nin '93 birinci ateşkes ilanından bu yana içerisine girdiği 'siyasi çözüm' olarak ifade ettiği ulusal reformist karakterdeki düzen içi çözüm yöneliminin daha da derinleşerek geliştiği, öte yandan da Kürt ulusal devriminin ve PKK'nin emperyalizmin sistemli ve yoğun kuşatma, teslim alma, baskı, komplo ve müdahalelerle daha açık yüz yüze geldiği ve geleceği bir evredir.

En genel hatlarıyla, Kürt devrimini boğma, PKK'yi ulusal devrimci özünden koparma; Türk burjuva cumhuriyeti üzerinde, Ortadoğu, Ortaasya ve Kafkaslar'da bütün şiddetiyle süren emperyalist hegemonya ve rekabet mücadelesinin elinde politik bir koz olarak kullanmada somutlaşan emperyalist politikalar, açık ve kesin bir duruşla

red ve mahkum edilmelidir.

Kürt halkının, Kürt ulusal devriminin çıkarları emperyalizmle, Batı Avrupalı emperyalist devletlerle uzlaşma, anlaşma, işbirliği ve emperyalist 'siyasi çözüm' ve 'barış'ta değildir.

Kürt halkının öz çıkarları, başta Türk işçi sınıfı ve halkı olmak üzere Ortadoğu halkları ve dünya halklarıyla devrimci bir ittifak ve devrimci mücadele çizgisindeki ısrarda yatmaktadır. Kürt halkının ve ulusal kurtuluşçu Kürt devriminin biricik dostu Türk halkı, Ortadoğu halkları ve dünya işçi sınıfı ve halklarıdır.

Bu olguyu temel almamak, emperyalizm, Türk egemen sınıfları ve sömürgeci faşist diktatörlükle düzen içi anlaşmalar yoluyla Kürt Ulusal Sorunu'nun çözümü yolunda yürümek, Kürt halkının kahramanca mücadelesiyle ve ödediği ağır bedellerle de bağdaşmaz ve kabul edilemez. Ve söz konusu çözüm, Kürt Ulusal Sorunu'nun gerçek bir çözümü de olmayacak. Türkiye, Ortadoğu ve dünya devrimi bakımından da açık bir kayıp olacaktır.

İster otonomi, ister özerklik veya federasyon olarak tanımlansın, söz konusu çözüm önerileri Kürt halkını avlamak, Kürt devrimini boğmak, PKK'yi ehlileştirmek amacıyla bağlıdır. PKK'nin 'siyasi çözüm', 'barış' politikası ve yöneliminin geldiği aşama ve ulaştığı düzey Kürt Devrimini açık ve kesin bir tehlikeyle karşı karşıya bırakmıştır.

Bu somut ve açık tehlikeye karşı ilkeli devrimci tavır almak; emperyalizmin, burjuvazinin, sömürgeci faşist diktatörlüğün PKK, Kürt halkı ve ulusal kurtuluşçu devrim üzerindeki her türlü gerici baskı ve saldırısına karşı ideolojik, politik ve eylemsel tavır almak partimizin komünist ve enternasyonalist karakterinin doğal, kaçınılmaz, zorunlu bir gereği ve görevidir.

Partimiz dün olduğu gibi, bugün ve gelecekte de Kürt halkının gerçek devrimci dostu olarak mücadelesini yürütmeye devam edecektir."

Her aşamada durum değerlendirmesi yapan MK'mız, alçakça bir komployla tut-

sak edilen A. Öcalan'ın İmralı duruşunu da inceleyerek, şu sonuca ulaşmıştır:

"MK'mız, A. Öcalan'ın sömürgeci faşist diktatörlüğün mahkemesindeki duruşunu değerlendirerek oybirliğiyle şu sonuca ulaşmıştır.

PKK Genel Başkanı A. Öcalan, sömürgeci faşist rejimin mahkemesinde bir dava adamı gibi davranamayarak, Kürdistan devrimini ve kazanımlarını savunmadı. O, teslimiyetçi bir çizgide 'kendisini' savunmayı esas aldı. Apo'nun 'savunma stratejisi' tam bir teslimiyettir. '93'ten beri derinleşerek süregelen reformcu eğilim Apo'nun şahsında artık bir teslimiyete..... dönüşmüştür.

Bugün Kürdistan devrimi en kritik anını yaşıyor. Faşist diktatörlük Apocu teslimiyet üzerinden sonuca gitmeye, Kürdistan devrimini boğmaya, PKK'yi bitirmek için her zamankinden daha çok çabalarını artırmış bulunmaktadır. İki yol vardır: Ya, berbat ve kötü bir uzlaşmayla Apocu teslimiyete uyum gösterilecek ve Kürdistan devriminin yenilgi sürecine girilmesine göz yumulacak; ya da bu teslimiyet ve imha çizgisi red ve mahkum edilecek ve devrimin kazanımlar/ korunacaktır. PKK ve Kürdistan devrimi, geleneksel uzlaşıcı ve teslimiyetçi politikaların tekrarı olan bu trajediye son vermek ve devrimci ulusal kurtuluşçu bir yolda kendisini yeniden var etmek gibi bir tarihsel görev ve sorumlulukla karşı karşıyadır. Tam bir teslimiyet demek olan Apocu 'savunma stratejisi' red ve mahkum edilmelidir.

Partimiz bir yandan kendi sınıfsal, enternasyonalist, öncü kimliğiyle ulusal kurtuluşçu Kürt devrimine, Kürt halkına, PKK'ye yönelen her türden gerici, faşist saldırıya karşı militan devrimci duruşunu sürdürecektir, öte yandan tasfiyeciliğin, teslimiyetin her biçimine karşı ilkeli bir ideolojik-siyasal duruş sergileyecektir. "

PKK Başkanlık Konseyi'nin ve öteki yetkili kurumlarının İmralı çizgisine katıldıklarını ve PKK'yi bağlayacağı açıklamalarını üzüntüyle karşıladığımızı ve kabul edilemez bulduğumuzu vurgulamak iste-

riz.

Gerçek devrimci dostları olarak PKK'ye çağırımız, '93'ten beri içerisine girdikleri reformcu yönelim de içerisinde olmak üzere İmralı çizgisini özeleştirel bir tarzda reddetmeleri, tutarlı ulusal devrimci çizgiye dönerek savaşımı halklarla birlikte büyütmeleidir. Dilek ve temennimiz budur.

Yenilmemiş ve tüm zorluklarına karşın direnen bir Kürt devrimi gerçeği var. Büyük bedellerle yaratılmış ulusal devrimci gelenekler var. Elde büyük politik ve askeri kozlar ve güçler var. Kahramanca savaşmış ve savaşmaya, daha ağır bedeller ödemeye hazır Kürt halk, gerçeği var. Tüm zayıflıklarına karşın savaşan bir Türkiye komünist ve devrimci-demokrat hareketi var. Tüm zaafiyetlerine ve içerik ve düzey düşüklüğüne karşın mücadele eden, öfke ve kini gitgide büyüyen, mücadele isteği artan coğrafyamız halkları ve işçi sınıfı gerçeği var. Bölgede ve uluslararası arenada ulusal kurtuluşça Kürt devrimine sempati duyan, destekleyen vb uluslararası demokratik kamuoyunun, ezilen halkların gerçeği var.

Bu vb olgular ve olanaklar, PKK bakımından, birleşik devrimimiz bakımından büyük imkanlardır. İçte ve dışta bu devrimci olanaklara dayanarak, doğması kaçınılmaz olan yeni devrimci olanakları ve fırsatları değerlendirerek savaşı büyütme, birleşik devrim ekseninde ilerlemek tümüyle olanaklıdır. Yeter ki PKK, kendisine devrimci bir tarzda yönetilsin; İmralı çizgisine tavır alabilsin; '93 yöneliminden de kopuşabilsin.

Orta yol yoktur, ya teslim olunacak ya da ulusal devrimci tutarlılıkla savaş sürdürülecek! PKK'nin ulusal devrimci niteliğinin yitimi gerçek dostlarını sadece ve sadece üzer, düşmanlarını ise sevince boğar. Kuşkusuz ki gerçek dostları olarak, çeşitli milliyetlerden Türkiye proletaryasının öncü politik kurmayı olan Partimiz, PKK'nin devrimci çizgide savası ma devam etmesinden yanadır ve yana olacaktı r.Eleştiri ve ideolojik-siyasi mücadelemiz bu temelde yükselmektedir; böyle olmaya da devam

edecektir.

İmralı Çizgisi Tümüyle Tasfiyecî Karakterdedir

A. Öcalan'ın İmralı'da sömürgeci faşist diktatörlüğün mahkemesinde yaptığı savunma tümüyle tasfiyecî karakterdedir. Savunma, '93 dönemecinde PKK Genel Başkanı A. Öcalan'ın şekillendirmeye başladığı ve PKK'nin yöneliminde ifadesini bulan ve o günden bugüne derinleşerek gelen reformcu eğilimin bir çizgi, ulusal reformcu bir çizgi olarak olgunlaşıp dibe vurmasının ifadesidir. Kuşkusuz ki, İmralı ve yargılama sürecinde söz konusu reformcu eğilim kendi nesnel mantıksal temelleri üzerinde olgunlaşarak, dahası sistemleşerek, daha da ileri biçimler alarak, yeni tarih, politik tarih yorumlamaları ile sözde teorik derinleşmeyle tam bir teslimiyetçiliğe dönüşmüştür. Öcalan'ın mahkeme süreci, sömürgeci faşist diktatörlüğü yargılayan, mahkum eden, gelecek nesillere de devrimci miras bırakan bir süreç değil, devrimcilikten tümden koparak teslimiyetçilik bırakan bir süreç olmuştur.

Eğerdeyim uygunsa, A. Öcalan'ın İmralı'daki duruşu tipik bir ulusal reformist tasfiyecî duruştur. Ulusal kurtuluşçu devrimin kazanımlarını dahi savunmaktan uzaktır. Büyük bedellerle, sonsuz fedakarlıklarla elde edilmiş devrimci kazanımların inkarı ve tasfiyesine, PKK'nin devrimci-demokratik yurtsever çizgisiyle kesin, köklü ve kalıcı bir tarzda kopuşmaya; sömürgeci yarı-askeri faşist diktatörlükle işbirliği içerisinde politik rejimin yeniden yapılandırılmasına endekslenmiştir. Hem de sistemden ve diktatörlükten istenen kısıtlılar karşılığında.

Öcalan, savunmasını "tarihi uzlaşma", "toplumsal barış" perspektifine ve amacına bağlı olarak yaptığını söylüyor. Savunmasının özünü "demokratik çözüm", "demokratik cumhuriyet" kavramının oluşturduğunu vurguluyor. "Önceleri sınırlı" değindiği "bu yaklaşımı, oldukça açtı"ğını, "bunda tesadüfen eline geçen Laslie Lipson'un

'Demokratik Uygarlık' adlı kitabının da katkısı oldu"ğuna dikkat çekiyor. Ve bu kitapta bolca alıntılar yapıyor.

Partimiz, böyle bir "tarihi uzlaşma"yı, "toplumsal barış"ı, "demokratik çözümü" kesinkes reddeder. Bu çözümü, devrimci olan her şeyden ikircimsiz bir kopuş, inkar ve tasfiyecilik olarak tanımlar. Öcalan'ın çözüm çizgisi, geçtik devrimci-demokratlığı tutarlı demokratlıkla bile bağdaşmaz görünüyor.

Öcalan, mahkemede, öncelikle, kendisine işkence yapılmadığını, kaba davranılmadığını, devletin kendisine saygılı yaklaştığını, kendisinin de bu tavrı "saygı ve şükranla" karşıladığını ve Türk devletinin hizmetinde çalışmaya hazır olduğunu açıkladı.

Sömürgeci faşist diktatörlük, Öcalan'ın bu açıklamasını dizginsizce kullandı. Öcalan, bu açıklamasıyla da faşist karşıdevrimin ve Türk burjuvazisinin eline güçlü bir koz verdi.

Oysa gerçek şudur: İşkence, sistematik bir uygulama olarak faşist diktatörlüğün karakteristik özelliklerinden birisidir. Türk burjuva devleti, uluslararası demokratik kamuoyu nezdinde de sicili bozuk işkenceci bir devlet olarak biliniyor. Başta Kürdistan olmak üzere coğrafyamız devrimcileri ve halkları da bunu zaten günlük olarak yaşıyor, biliyor.

Ayrıca Öcalan, uluslararası emperyalist ve gerici bir komployla tutsak alınarak Türk burjuva devletine teslim edildikten sonra yoğun işkencelere maruz kalmıştır. Taktik nedenlerle (ve görüldüğü kadarıyla pek de gerek kalmadığı için) fiziksel işkence yöntemlerinin devlet tarafından kullanılmamış olması, yoğun bir psikolojik işkence sürecini yaşadığı gerçeğini ortadan kaldırmıyor. Bu olgu, avukatları aracılığıyla da iç ve uluslararası kamuoyuna yansımıştır. Ayrıca yaşadığı tecrit durumu da başlı başına bir işkence değil midir!..

Açık ki, Öcalan bu gerçekleri ifade etme sorumluluğunu göstermemiştir.

Ayrıca, Türk ve Kürt halkının ve ulusal azınlıklardan emekçilerin can düşmanı

olan sömürgeci faşist diktatörlüğe "saygı ve şükran" sunmak Öcalan'ın işi olmama-lydı. Ama Öcalan'ın konakladığı nokta ve üstlenmeye hazır olduğu tasfiyeci misyon dikkate alındığında bu tavrı anlaşılır ama elbette ki kabul edilemezdir.

Öcalan, "şehit aileleri"nden de özür diledi.

Kuşkusuz ki, O'nun bu tavrı da yanlış ve kabul edilemez. Bir kere haksız, kirli, sömürgeci savaşta gerillayla çarpışmalar-da ölenlere, katledilen gerillaların koparılmış başlarıyla hatıra fotoğrafları çektirenlere, kesilmiş kulaklarından koleksiyon yapanlara, şehit gerilla kadınlara tecavüz edenlere... "şehit" sıfatı gibi yüce bir erdem bahsedilemez. Çünkü şehit unvanını yalnızca emperyalizme, kapitalizme, faşizme ve gericiliğe karşı mücadelede toprağa düşenler hak eder. Nedeni ne olursa olsun, gericiliğin ve faşist karşıdevrimin çıkarları uğruna kirli savaş yürütenler, kirli savaşın vurucu gücü veya aracı olanlar, haksız savaş uğruna ölenler (emekçi çocukları da olsalar) şehit sayılamazlar. Şehitlik kavramı bu kadar düşürülemez. O, daima yüceltilmeli ve asla kirletilmemelidir.

Eğer özür dileyen taraf varsa, hesap sorulacak, hesap verecek bir taraf varsa, o da Türk egemen sınıfları, Türk burjuvazisi ve devletidir.

Öcalan eğer özür dileyecekse, bu da ancak haklı savaşın mantığıyla bağdaşmayan, sıradan emekçiyi ve kitleleri hedef almış PKK eylemleri ve siyasi sorumluluğunu taşıdığı yanlış eylem biçimleriyle ilgili olabilir. Hepsi bu kadar.

Bu bağlamda, "özür dilemek büyüklük-tür" gibisinden çarpıtma ve boş sözlerle kimse kandırılmaya çalışılmasın.

Açık ki, Öcalan'ın söz konusu politik tutumu Öcalan'ın derinliğinden değil, teslimiyetçi, tasfiyeci duruşundan kaynaklanıyor. Bu gerçeği örtmenin, oportünistçe düzeltmenin kimseye faydası yoktur...Dolayısıyla yurtsever aydınların, demokrat küçük burjuva aydınların, bir kısım devrimci örgüt ve çevrenin, "Öcalan anlaşılabilir", "anlaşılabilir" iddiası geçersizdir.

İmralı'da Kutsanan ve Ebedi İlan Edilen Kapitalizm ve Burjuva Demokrasidir

Öcalan, 20. yüzyılın sonunda, 21. yüzyıla girerken "demokrasinin tam ve kesin zaferini ilan ettiğini; "hiçbir sistemin "demokratik sistem" kadar toplumsal ve bireysel doğal yaratıcılığı, zenginliği, gelişme düzeyini geliştiremediğini, ortaya çıkarmadığını, "Gerçekten bu sistemi inançlı, ölçülü ve nasıl uyguladıklarını bilen toplumlar"m "günümüzün en gelişkin toplumları" olduğunu, "Devletleri, dünyada gücünü kabul ettiren devletler olduğunu; bilim ve tekniğin gelişmesi ve ulaştığı düzeyle de bunu sağladıkları"; "demokratik sistemde" "her ideoloji, inanç, zora başvurmadan" kendini ifade ettiğini, iktidara geldiğini, gelebileceğini; dolayısıyla "zor"a gerek kalmadan, "şiddete en az" başvurarak "veya bu süreçte bile hemen barışçıl yöntemini devreye koyma gücünde" olduğunu; "demokratik sistemin kurum ve uygulama zenginliği bu tarihi, toplumsal, bilimsel ve teknik gelişmenin üzerinde yükseliyor ve hangi soruna el atıyorsa, belli bir çözümü ortaya" koyduğunu, "bizzat çözüm ol"duğunu; demokrasinin de kendisini savunma hakkı olduğu, siyasi düşüncelerin, partilerin, ulusların, etnik ve dini ve toplumsal grupların "devletin yapısını dağıtma ve parçalama" gibi yaklaşımları olmadıktan sonra, "devletin demokratik sistemini esas aldıkları", "onun ölçütlerine uymayı da bil"dikleri, söz konusu "devletin sınırlarını zorlamadıkları" için zorun (şiddetin) gereksizliğini, "zaten çözüm olanakları" nın "sistemin içinde" olduğunu, "Batı uygarlığı"nın "demokratik uygarlık" olduğunu, "demokratik sistemin", "demokratik uygarlığın" "harikulade" bir sistem ve uygarlık olduğunu biktirircasına tekrarlayarak, ateşli bir tarzda savunuyor.

Açık ki, Öcalan, kapitalizmi ve burjuva demokrasisini kutsuyor. Emperyalizmi "demokratik uygarlık" olarak lanse ediyor. Sınıflar mücadelesini, devrim(ler)i, dev-

rimci zoru red ve mahkum ediyor. Sınıflar arası barışı, işbirliğini savunuyor. Sömürülen sömürülen, ezen ezilen nesnel gerçeğini yadsıyor. Emperyalizmin kapitalizmin son aşaması, dünya siyasi gericiliğinin merkezi, iç ve dış politikada demokrasinin yadsınması olduğunu reddediyor. Çağımızın emperyalizm ve proleter devrimler çağı olduğunu, emperyalizmin yerini sosyalizme bırakmak zorunda olduğunu inkar ediyor. Emperyalist kapitalizmi tarihin sonu ilan ediyor. Kapitalizmin ve burjuva demokrasisinin (burjuva diktatörlüğünün) sosyalizm karşısında nihai zafer kazandığını, Marksizm-Leninizmin, proletarya devrimlerinin, genel olarak devrimlerin, proletarya diktatörlüğü, sosyalizm ve komünizmin bilim dışı bir ütopya olduğunu ileri sürüyor. Kapitalizmin, emperyalizmin "harika" bir sistem olarak tüm sorunların "çözüm gücü" olduğunu, kendisini yenilediğini iddia ediyor. Burjuva demokrasisinin burjuvazi için demokrasi, proletarya ve emekçi milyonlar için diktatörlük olduğu gerçeğini gizliyor.

Kuşkusuz ki, bu teori ve tezler yeni değildir. Kapitalizmin doğuşu, yükselişi, olgunlaşarak çürüyen ve çöken; tarihsel ve toplumsal gelişmenin önünde devrimle taşıyıcı edilmesi gereken bir sistem olduğundan, baştan bu yana, burjuvazinin gizli ve açık ideologlarınca, politik sözcülerince, diplomatik uşaklarınca savunulagelen ideolojik, siyasi tezler ve düşüncelerdir.

Bu savunularda ne özgün ne de yeni olan hiçbir şey yoktur. Özgün olan, ulusal kurtuluşçu devrimin, Kürt halkının, PKK'nin bedel, kazanım ve kavgasının söz konusu çürümüş, posası meydana çıkmış oportünist - liberal düşüncelere dayanarak red ve mahkum edilmesidir.

PKK ve lideri, Marksizm-Leninizmden zayıf da olsa etkilenmiş bir akımdı. Revizyonist/kapitalist sistemin ve kampın dağılmasından sonra bu zayıf etkilenme daha da zayıfladı. İmralı süreciyle Öcalan, bu etkilerden iyice arındı. Bir Amerikan büyük elçisine yıllar önce söylediği "biz klasik komünist bir parti değiliz" saptaması, İmra-

lıyla birlikte tipik bir burjuva demokratik reformist çizgi olarak olgunlaşmış tarihin ve sınıflar mücadelesinin karşısında yerini aldı.

PKK ve lideri Öcalan, dün de marksist-leninist değildi. O'nun teorisi özel mülkiyetin tüm biçimlerine karşı olmadığı gibi, politik ufku da antikapitalist değildi. Ulusal devrimci bir akım olarak PKK'nin dün azami ufku demokratik kapitalist sistemle, Kürt ulusal burjuvazisinin diktatörlüğüyle sınırlıydı. Ulusal kapitalist gelişme yolunu öngörüyordu. O, dün bu hedefe, ulusal devrimci çizgide ulaşmayı hedefliyordu. Bugün ise devrimi de yadsıyarak, devrimci olan her şeyden kopuşarak Türk egemen sınıflarıyla "tarihsel uzlaşma", "toplumsal barış", "demokratik çözüm" yoluyla, geri kapitalist sistemin sınırları içinde kalmayı öngörüyor. Öcalan, PKK'yi de komple bu noktaya çekmeyi asli görevi görüyor.

Bu olgu, tarihsel deneyim tarafından kanıtlanmıştır ve proletaryanın bilimsel teorisi tarafından açıklanmıştır. Küçük burjuva devrimciliği tarihsel (ve politik) olarak göreceli, geçici, tutarsız, kapitalizmin iki temel sınıfı olan proletarya ve burjuvazi arasında yalpalayan istikrarsız bir devrimciliktir. Bir kısmı Çin, Küba, Nikaragua vb. gibi örneklerde olduğu gibi demokratik devrim ve demokratik diktatörlükte çakılarak burjuva diktatörlüğe dönüşür, emperyalist dünya sistemine bir biçimde bağlanır. Bir kısmı ise Filistin'de, El-Salvador'da, G. Afrika'da vb. olduğu gibi yarı yolda devrimci özelliklerinden arınarak sisteme ve egemen sınıflara erken teslim olur. '93 yönelimi ile İmralı çizgisi, bu ikincilere benzer bir yolda ilerliyor; O, PKK'yi de bu noktaya çekmeye çalışıyor.

Öcalan'ın yukarıda özetlediğimiz "düşünceleri" konjonktüre! olarak kaynağını '80'li yıllarla birlikte coğrafyamızda ve küresel ölçekte içerisine girilen, "reel sosyalizm" dediği revizyonist/kapitalist sistem ve kampın açık kapitalist biçimler olarak dağılmasından sonra daha da belirginleşen ve bugün içerisinden geçtiğimiz tarihsel kesitte etkisini, tahribatını hâlâ köklü tarzda aşamadığımız yenilgi ve gericilik döne-

minin yükselen değerleri olarak lanse edilen burjuva liberal gerici ideolojik-siyasi akımdan almaktadır. Ki, "tarihin sonu" tezlerinin fikir babalığına soyunan yazarlardan biri olan Fukuyama'nın bu tezlerinin "özeleştiri"sini verdiği, "yanıldığı" vb. söylediği bir dönemde benzer ya da aynı içerikteki "Yeni Dünya Düzen"ci tezleri İmralı'da Öcalan savunmaya başlamıştır. Ne trajik bir son!..

Burjuva Devlet Ebedi İlan Ediliyor

"Demokratik sistemi" ve "demokratik rejimi" "harika" bir rejim ve sistem ilan eden, "demokrasinin nihai zafer kazandığını" fütursuzca savunan Öcalan; *"Tüm gücümle yapmaya çalıştığım sorunun asla bir daha şiddetin diline başvurmada çözümü götürülmesidir... çünkü hiç ölmeyen, topluma ve onun yüceltilmiş ifadesi olan devlete, saygı ve bağlılığımın gereği budur"*, diyor. O, savunmasının bir başka yerinde, *"Biz başlangıçta devlet ne kadar bizimdir, değildir düşüncesine ulaşmadan bir kişiye, bir gruba bakıp en sert suçlama yöneltmekle dogmatizme düştük. Bu siyasi düşünce ve eylemimizi de etkiledi."* diyor. Devlete karşı çıkmak, parçalamak, yıkmak gibi teori ve pratiklerle yanlış yaptıklarını, "Türkiye'de solda zayıf olan, çok yanlışlık içeren vatan ve devlet kavramları" olduğuna dikkat çekerek, egemen sınıflara bunu "yoğunlaşarak aştığını", ıslah olduğunu anlatıyor. "Özellikle gerek solun, gerekse de Kürt milliyetçiliğinde mevcut bu yönlü yüzeysel ve yanlışlık içeren yaklaşımlar aşılmadığında sadece sorunları ağırlaştıracakları, dolayısıyla alternatif oluşturamayacakları kanısında" olduğunu, "zaten gitmiş marjinalleşmeleri de bunu göstermektedir savını ileri sürüyor.

Bu düşünce ve değerlendirmeler, dipden doruğa burjuva reformist- liberal niteliktedir.

Açık ki, Öcalan, devlet olgusuna sınıfsal bakmıyor. Devletin sınıflı toplumların ürünü, egemen olan sınıfın egemenlik ara-

cı olduğunu, sınıfların ortadan kalkmasına bağlı olarak sönerek yok olacağını yadsıyor.

O, Türk egemen sınıfların egemenlik aracı olan burjuva devleti ölümsüz, yenilmez ilan ediyor. Faşist diktatörlüğü (ve genel olarak burjuva devleti) tüm toplumun, tüm sınıfların, Türk, Kürt ve ulusal azınlıkların ortak devleti olduğunu ileri sürüyor. Sömürgeci katil devlete saygı ve bağlılığını bir kez daha ifade ediyor. Eskiden savunduğu devleti yıkmaya teorik ve siyasi değerlendirmelerini ve eylemlerini mahkum ediyor. Kendisini ve PKK'yi bilimsel olmakla, dogmatizmle suçluyor, pişmanlık belirtiyor. Bu devlet, bizim devletimizdir diyor.

O, bununla yetinmiyor. Türkiye devrimci hareketine, Kürt milliyetçisi akımlara da kendi yolunda yürümesi çağrısı, Amerikancı Türk burjuva devletiyle barışma, işbirliği yapma çağrısını yapıyor. Sömürgeci faşist diktatörlüğe karşı haklı, meşru olan ulusal kurtuluşçu devrimci çizgide büyük devrimci kazanımlar elde ettiğini, milyonların destek, katkı, sempatisini, büyük bir siyasi, askeri, kitlesele güç olmasını devletle savaşarak kazandığını unutarak, unutturarak, red ve mahkum ederek, marjinallikten kurtulmak istiyorsanız gelin devletle anlaşın, şu devleti yıkmaya sevdasından vazgeçin, diyor. Üstelik kendi pratik tarihi bir yana, dünya deneyleri bir yana, coğrafyamızdaki devletçi reformist akımların tarihi ve güncel gerçekleri de ortadayken, tüm bunlar bile yokmuş gibi bu değerlendirmeleri yapabiliyor.

Kuşkusuz, Partimiz bu ilkesiz, tasfiyeci, teslimiyetçi yolu ikircimsiz red ve mahkum ediyor. Taktik olarak güçlü ama stratejik olarak zayıf, iliklerine kadar çürümüş olan, sömürü ve zulmün, toplumsal adaletsizliğin temsilcisi Türk egemen sınıflarının devleti, ergeç proletaryanın önderliğinde ezilen, horlanan, sömürülen milyonların demir yumruğu altında paramparça edilecek, ondan taş üstüne taş bırakılmayacak; sovyetik tipte işçi-emekçi halk devleti kurulacak ve kesintisiz sosyalist devlete dönüş-

şecek, proletarya diktatörlüğü aracılığıyla komünizme doğru gidilecektir.

Devrim mi Evrim mi?

Öcalan, politik tercihini ikincisinden, evrimden yana koyuyor.

O, şöyle diyor: "*Varılan en önemli sonuç artık tarihi olarak isyanlar dönemi sona ermiştir veya ermek zorundadır. Ama bunun için, Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihi demokratik hareketlenmesi başarıya gitmek zorundadır. Demokratik Cumhuriyet sisteminde şiddete yer olmaz. Sorunların çözüm dili isyan veya devrim olamaz. Barış içinde anayasal evrim yolu geçerlidir. Yirminci yüzyılın sonu bunu böyle emretmektedir.*"

Devrimden vazgeçerek, "anayasal evrim yol"unda karar kılan Öcalan, bu saptamasına 20. yüzyılı tanık gösteriyor. Oysa biliniyor ki, 20. yüzyıl büyük devrimler (antiemperyalist halk devrimleri, sosyalist devrimler, ulusal kurtuluşçu devrimler) çağıdır. Kapitalizmin serbest rekabetçi aşamadan geçerek emperyalizme (tekelci kapitalizme) dönüştüğü, yerini sosyalizme bıraktığı ve bırakacağı bir çağdır. Sosyalizmin geçici yenilgisi (restorasyon) bu gerçeği değiştirmiyor. Bu geçici yenilgi, yenilgi okulunun büyük tarihi deneyimleri ve dersleriyle silahlanacak proletaryanın ve enternasyonalist komünist hareketin geçmişten gelecek için dersler çıkararak daha donanımlı yeniden kazanacağı bir tarihi muştuluyor. Çağımız, emperyalizm ve proleter devrimler çağıdır. 21. asır da yeni Ekimlerin yüzyılı olacaktır. 20. asrın olguları Öcalan'a, tezlerine değil, çağımızın emperyalizm ve proleter devrimler çağı olduğuna tanıklık ediyor.

Kapitalizmin bütün açık ve gizli yandaşlarının, çağdaş oportünistlerin büyük bir arzuyla istedikleri, devrimlerin ölümü, kapitalizmin ebediliği iddiası çağımızın, tarihin ve toplumların nesnel gelişme yasalarının ve toplum biliminin çelikten kalesine kafasını vurmıştır, vurmaya devam edecektir. Gelecek kapitalizmin, burjuvazinin değil, proletarya ve sosyalizmin, halkların olacaktır.

Burjuvazi için demokrasi, proletarya ve

halk için diktatörlük olan burjuva demokrasisi ve kapitalizmde sorunların çözüm dili barış, sınıf işbirliği, teslimiyet, evrim değil, her renk ve tondan oportünistlerin çok korktukları isyan ve devrimin dilidir; hep böyle olmuştur, böyle de olacaktır.

Öcalan'ın kapitalizmin, burjuva demokrasisinin nihai zaferi üzerine dizginsiz savununu ve övgülerine ve tarihin hükmünün artık devrimsiz, isyansız, şiddetsiz bir gelişme olduğu iddiasına karşın, tarihin ve toplumsal gelişmenin tarihsel yasası ve motoru sınıf mücadelesidir; ve zor, her yeni toplumun ebesidir. Emperyalist gericiliğin odağında durduğu dünya gericiliği proleter devrimler yoluyla, proleter devrimlere bağlanmış devrimler yoluyla yıkılacak, sosyalizm (ve komünizm) zafer tacı giyecektir. Bugün ezilmeye, boğazlanmaya, ehlileştirerek tasfiyeye zorlanan ulusal kurtuluşçu Kürt devrimi tarihsel pratiği ve deneyimi de Öcalan'ın tasfiyeci çizgisine devrimci bir yanıtır...

Kürt Ulusunun Ayrı Bir Devlet Kurma Hakkı Red ve Mahkum Ediliyor

Öcalan, "PKK programının, 70'ler döneminin dar, ağır ideolojik yaklaşım ve politik yapısını, '90'lar dünyasında ve Türkiye'sinde aşılma gereğini ortaya koy"uyor. "Büyük bir deneyimin arkasından, ilke ve programının gözden geçirilmesini ve güncelleştirilmesi ihtiyacını vurguluyor. Bu yaklaşımım bu yıllarda artarak devam" etmiştir diyor. "Aynı husus şiddet için de geçerlidir" diyerek ekliyor. "Yetmişlerde moda olan ve uygulandığında sadece, ayrı devlet anlamında yorumlanan 'ulusların kaderini tayin hakkı' gerçekten, bu yorumuyla tam bir çıkmazdı", "bunu fiilen belirttiğim tarzda aşmaya çalıştım." "*Demokratik çözüm yolunun zenginliği karşısında ayrı devlet, federasyon, otonomi ve benzer yaklaşımları bile geri ve bazen çözümsüzlüğe pratikte yol açtığını görünce... demokratik sistem üzerinde yoğunlaşmak bana çok önemli geldi*" diyor. "Demokratik

cumhuriyet, demokratik çözüm"ün kendisine "bir ilaç gibi geldi"ğini vurguluyor, "Demokratik çözüm seçeneği genelde olduğu gibi, Kürt Sorunu'nda da tek seçenek durumdadır. Ayrılma ne mümkün ne de gereklidir. Kürtlerin çıkarı, kesinlikle tüm Türkiye ile demokratik birliğinden geçmektedir. Demokratik çözüm, hakkıyla uygulanırsa otonomi ve federasyondan bile daha başarılı ve gerçekçi bir model olma yolundadır. Pratik daha şimdiden bu yolda ilerlemektedir" iddiasında bulunuyor. Çözümün "ortak vatan ve ortak devlet politikasından geçtiğini vurguluyor. Son 25 yılın büyük tarihi olaylarının kendilerini etkilediğini, 70'li yıllarda "sola hakim olan sorunların sloganvari ütopyik, dogmatik" tarzda ele alındığını, ayrı devlet kurma yaklaşımının o dönemden etkilenmeyi ifade ettiğini, '93'ten sonra fiilen bunu aşmaya yöneldiğini, "reel sosyalizmin çözülüşünden, demokratik çözüm tarzını çıkarı Tarak "UKKTH ilkesinin artık geçerliliğini yitirdiğinin saptanması gerektiğini, "sınırlara hiç dokunmadan", "aynı sınırlar dahilinde demokrasiyi geliştirerek çözümün daha gerçekçi olduğunu" görmek gerektiğini, "70'ler programını bırakıp yeni programa" "reel sosyalizmin çözülüşüyle geçmek gerektiğini söylüyor. O, ısrarla PKK'nin "ayrılıkçı" bir hareket olmadığını vurguluyor. "Bu toplumsal yapıdan (Kürdistan kastediliyor-PSn) devlet doğmaz. Ne fikri düzey, ne coğrafi ne ekonomik düzey buna imkan ver" mez, "ayrı devlet sadece ideolojik bir söylemdir" diyor. "PKK önderliğinde her ne kadar 'sosyalist bir devletten' bahsetse her örgüt kendine göre ayrı bir devlet anlayışından bahsetse de bunlar ütopyik olmaktan öteye gidemeyen mezhep düzeyinde anlayışlardı" diye tekrar tekrar vurguluyor. Geç de olsa '90'lı yıllarla birlikte şahsen yoğun değerlendirmelerle demokratik birlik arayışına" girerek "seslendirdiğini söylüyor.

Burada vurgulanması gereken şudur: Öcalan, burjuva demokratik bir ilke olan ezilen, bağımlı, sömürge ulusların ayrı devlet kurma hakkı olan UKKTH ilkesini açıkça dünyadaki büyük değişimler adına

red ve mahkum ediyor. Genel olarak da geçersiz sayıyor.

İkincisi, Öcalan, Kürt ulusunun hakkı olan ve kayıtsız-şartsız savunulması gereken ayrı devlet kurma hakkı ve bu temeldeki mücadelesini red ve mahkum ediyor. Böylece, Türk şovenisti bir duruş sergiliyor.

Üçüncüsü, Öcalan, "bağımsız, birleşik Kürdistan" temel talebinden '93 dönemiyle fiilen vazgeçildiğini, yöneliminin bu doğrultuda olduğunu vurguluyor. "Kişisel düzeyde yine dikkate alınması gereken temel bir çalışmam, PKK'nin yetmişler dünyasında kalma program ve propaganda tarzını, doksanlı yıllardan itibaren değiştirmeye ve aşmaya ilişkin çabalarımdır. Resmi olmasa da fiili olarak Türkiye genelinde demokratikleşmeyle bağlantılı...demokratik birlik çözümüne yaptığım vurgulardır. Bunu, ilgili devlet kuruluşları gayet iyi bilmektedir. Kürtler açısından en iyi özgürlük ve bağımsızlığın ancak demokratik cumhuriyet koşullarında söz konusu olabileceği çok kapsamlı olarak dile getirilmiştir. "Nitekim 1. Ateşkes çağrısı il© başlayan ve gelişen sürecin hiçbir evresinde "Bağımsız, Birleşik Kürdistan" talebi dile getirilmemiş, aksine tüm vurgular TC devleti çatısı altında "siyasi çözüm" üzerinde yoğunlaşmıştır. Başsavcılığın iddianamesinde "bu hususun basit bir taktik manevra olarak görülmesini, bu çok önemli dönüşümü görüp değerlendirememesi büyük bir eksiklik olarak görüyorum. Demokratik cumhuriyetle demokratik birlik yaklaşımı; stratejik olduğu kadar, bizzat mücadelenin bize gösterdiği, dayattığı en doğru çözüm yolu olarak anlaşılmalıdır", diyor. PKK, "Demokratik Cumhuriyetin temel çerçevesinde, ortak vatan anlayışında, ütopyik dönemin ve artık özgürlük için tek biçim olmayan ve zaten fiilen işlemeyen, bırakılan" ama resmen değiştirilmeyen ayrı devlet programı yerine, "en yakın bir konferansla" fiilen zaten terkedilmiş olan program yerine yeni ve demokratik bir program ilan edilmeli, diyor.

Dördüncüsü, Öcalan, bağımsız Kürdis-

tan devletinden federasyona, bursan otonomiye (Roma sürecinde açıklanan talepler hatırlansın), otonomiden de tek devlet, tek ulus ('kültür milliyetçiliği') fikrine, çözüme kadar gerilemiştir.

Partimiz, Kürt ulusunun başta ayrı devlet kurma hakkı olmak üzere, silahlı direnme, ayaklanma ve devrim hakkını kullanarak tüm ulusal demokratik haklarını kazanma kavgasının şartsız yanındadır. Partimiz, Öcalan'ın savunduğu sömürgeci faşist diktatörlükle ortak çatı altında Kürt Ulusal Sorunu'nun sözde "demokratik çözüme" çizgisi ve projesine de ikircimsiz karşıdır.

Kürt Sorunu Anayasal Bir Sorun Değil Devrim Sorunudur

Öcalan, ayaklanmalar ve devrimler döneminin bittiğini, Kürt Sorunu'nun anayasal bir sorun olduğunu ileri sürüyor. Sorunun anayasal ve yasal düzenlemelerle Kürt kimliğinin, dil ve kültür özgürlüğünün tanınmasıyla çözülebileceğini savunuyor. Devlet sınırlarının ("Misak-ı Milli") değişmezliğine sahip çıkıyor.

O, Kürt Sorunu'nun dil ve kültür sorunu olduğunu savunuyor. "Ortak vatan, ortak devlet" esprisine dayalı olarak sorunun "rahatlıkla" çözüleceğini iddia ediyor. Üni-ter devlet yapısı altında anayasal vatandaşlık, birinci sınıf vatandaş, üst kimlik olarak Türk, alt kimlik olarak ve köken olarak Kürt çözümünü öteden beri dile getiren Türk burjuvazisinin pek çok kanadının politikalarına hararetle "demokratik birlik", "demokratik Cumhuriyet" söylemiyle sahip çıkıyor.

Partimiz, bu Kemalist yaklaşımı reddediyor; Kürt Sorunu, anayasal bir sorun değil bir devrim sorunudur. Siyasal demokrasinin temel taleplerinden biri olan Kürt ulusunun ulusal özgürlüğünü kazanması sorunu, yarı-sömürge, geri kapitalist Türkiye sistemi içinde siyasal reformlar yoluyla, anayasal yolla elde edilemez. Yarı-sömürge, geri kapitalist yapı sürdürülürse, Türk egemen sınıflarının egemenliği devam ettikçe,

Kürt ulusunun sömürge bağımlılığı sürdürülürse ister devrimin baskısı altında kalarak, ister devrimi ehlileştirerek boğmak amacıyla olsun, sistemin ve diktatörlüğün bazı sivri uçlarının törpülenmesiyle ya da bazı siyasal reformların yapılmasıyla Kürt Sorunu, çözülmeyecektir. Olsa olsa sömürgeci tahakküm, Türk Ulusu'nun egemen ve ayrıcalıklı konumu inceltmiş, ulusal baskı görelisi olarak hafiflemiş tarzda sürecek ve korunacaktır.

Kürt Sorunu, ancak, Kürt ulusunun başta ayrı devlet kurma hakkı olmak üzere tüm ulusal demokratik haklarını özgürce kullanabileceği; ekonomik ve siyasal ilhak ve işgalin son bulduğu koşullarda çözülebilir. Bu da bir devrim ve iktidar sorunudur. Tabii ki, eğer devrimci düşünüyor ve devrimci bir çözüm öneriyorsak!

Öcalan'ın önerdiği çözüm, geri bir ulusal reformist çözümdür. Sosyal demokratik karakterde bir çözümdür. Pek çok sermaye kuruluşunun, partilerinin sözde çözüm önerilerinde bunu görmek mümkündür.

Öcalan çözümünün, çizgisinin karakteri hakkında fikir edinmek bakımından Lenin'in şu sözlerini hatırlatmanın tam yeridir:

"Reformist bir değişiklik, egemen sınıf iktidarının temellerini sarsmayan, bu sınıfın ödünü olan ve onun tahakkümünü sürdüren bir değişikliktir. Devrimci bir değişiklik ise, bu iktidarı temellerine kadar sarsar. Ulusal programda reformizm, egemen ulusun bütün ayrıcalıklarını ortadan kaldırmaz; reformizm, ulusal baskının tüm biçimlerini yok etmez. 'Özerk' bir ulus, 'egemen' bir ulusla, haklar bakımından eşit durumda değildir."(UKKTH, s. 195)

Kaldı ki, Öcalan, özerkliği de reddetmektedir; daha geri bir duruş sergilemektedir.

Egemen ulusun egemen sınıfının iktidarını yıkmadan, emperyalizme bağımlılık ilişkilerini tasfiye etmeden Kürt Ulusal Sorunu çözülemez.

Stalin'in de vurguladığı gibi, çağımızda ulusal sorun, ülkelerin bir iç sorunu olmaktan çıkarak ezilen, bağımlı, sömürge, yarı-sömürge ulusların ve halkların emperyaliz-

me karşı mücadelesi sorunu, proletarya devrimi genel sorunun tamamlayıcı parçası olan bir sorun haline gelmiştir.

Kürt Ulusal Sorunu, devrimimizin temel sorunlarından, başta gelen sorunlarından birisidir. Kürt ulusal özgürlüğünün kazanılması, devrimimizin en yakıcı sorunu olan genel politik özgürlüklerin kazanılması sorununun temel bileşenlerinden birisidir. Sorunun çözümü de antiemperyalist demokratik halk devrimiyle, dahası kalıcı ve nihai çözümü devrimimizin ilk adımının sosyalist devrime kesintisiz dönüşmesiyle, komünizme doğru ilerleyişiyle olanaklıdır.

Partimizin programatik, stratejik çözüm önerisi, proletarya hegemonyasında ortak, gönüllü, istendiği zaman özgürce ayrılma hakkının güvenceye alındığı, ulusların ve dillerin eşitliğine dayanan sovyetik devrimci-demokratik cumhuriyetler birliğidir. Bu adımın ikinci bir adımla, devrimimizin kesintisiz sosyalist devrime dönüştürülmesiyle sosyalist bir cumhuriyetler birliği politika ve çözümüdür.

Ve biliniyor ki, kapitalizm ulusal sorunun çözümünde iflas etmiştir. Ulusal baskının ana kaynağı emperyalizmdir. Ulusal baskı ve tahakkümü ortadan kaldırmak için, kapitalizmi ortadan kaldırmak gerekir. Kapitalizmin çerçevesinde ortaya çıkabilecek ulusal çözüm, giderek emperyalizme teslim olmakla sonuçlanmaya mahkumdur. Çağımız buna tanıklık yapmıyor mu!..

Öcalan, Kürt Sorunu'nu dil ve kültür özgürlüğüne, bu anlamda Kürt kimliğinin tanınmasına indiriyor. Ve bu sorunda da '90'lar sonrası fiilen önemli adımlar atılmıştır, diyor.

Kuşkusuz, Kürt Sorunu buna indirgenemez, dahası esası buna indirgenemez. Dil ve kültür özgürlüğü ulusal sorunun, ulusal sorunun çözümünün önemli ama sadece bir bileşeni ve bir cephesidir.

Kürt Ulusal Sorunu, en başta ayrı devlet kurma hakkı içinde olmak üzere tüm ulusal demokratik hakların kazanılması, özgürce kullanılması hakkı ve sorunudur. Ekonomik ve siyasi ilhakin son bulması sorunudur.

Açık ki, sorunun dil ve kültür sorununa indirgenmesi, tutarlı demokratlıkla bile bağdaşmaz ve Türk şovenisti bir tutumdur. Coğrafyamızdaki her türüyle reformist akımın şoven, sosyal şoven çizgisi de sorunu dil ve kültür sorunu bağlamında ortaya koyuyor...

Görüldüğü kadarıyla Öcalan, savunmasını, çizgisini Türk egemen sınıflarını, Amerikan emperyalizmini, faşist diktatörlüğü ikna-ya göre şekillendirmiş. Tipik burjuva demokratizm çizgisi. Tipik ve sınırlı bir ulusal reformist çizgi. Kürt Sorunu'nda tutarlı bir demokratizmi bile temsil etmiyor.

Öcalan, PKK ve Kürt Halkını Nereye Çağırıyor?

Öcalan, "bazı sapmalar olsa bile demokratik cumhuriyet" olarak tanımladığı Amerikancı faşist diktatörlüğe inkar ve imhadan vazgeçmesini, PKK'ye ise isyandan, devrimden, silahlı mücadeleden vazgeçmesini öneriyor. İnkâr ve ayaklanmalar, şiddet ve baskının artık miadını doldurduğunu, artık yeni bir tarihi aşamaya geldiğini, kaçınılmaz, zorunlu ve seçeneksiz tek yolun demokratik barış içerisinde bir arada yaşamak olduğunu söylüyor. PKK önderliğindeki isyanın artık son isyan olması gerektiğini, devletin bu amaçla yumuşaması, çözüme kapı aralaması gerektiğini vurguluyor; "Cumhuriyete, devlete karşı borcun ödenmesinin de başka yolu" yoktur diyor. Türk burjuva devletinin soruna hukuکی değil politik yaklaşarak çözmesi gerektiğini vurguluyor.

Öcalan, "bir büyük özgürlük arayışını şahsımda irdelemek bir yöntem haline geldi. Burada (İmralı'da) da denemek beklenen bir husustu" diyerek, bu irdelemenin sonucu olarak "fazlasıyla yeterli olan bir özgürlük isyan kişiliğindin, özgür barış Kimliğine ulaş"tığını, "tek bunun için yaşamayı" gerektiğini, "yakalanma, sorgu ve daha sonraki süreçte (bunu) esas aldığını, bundan sonraki yaşamını barışa adayacağını ve adadığını, TC'nin 21. asra bir barışla girmesi, 21. asrın bir barış asrı olması

gerektiğini, gidişin de bu yönde olduğunu ve olacağını, bunun kaçınılmazlığını vurguluyor. O, eğer bugünkü kavrayışa sahip olsaydım tuttuğum yola 70'li yıllarda girmezdim, yanlışlığını görüyorum, diyor.

Öcalan, PKK'ye '93'ten beri fiilen aşılmış eski programını yeni döneme uygun "demokratik birlik" çözümünü temelinde "devlete hizmet edecek" bir program haline getirmesini, bir "barış kongresi" toplamasını, "Bir devrimci örgütten, demokrat örgüte dönüşerek" kendini aşması, yenilemesi gerektiğini "devrimcilikte çakılıp kalmak, karşıdevrim kadar tutucu bürokratizme saplanıp kalmak" anlamına geleceğini belirtiyor.

Kürt Sorunu'nun çözümünde "devlette de duyarlılığın geliştiğini gördüm, sistemin çözüm çağrılarını yapması bana ilaç gibi geldi" diyen Öcalan, "tutukluluk sürecim boyunca devletin yaklaşımlarını bu umut (barış umudu-PS) uğruna yaşamaya değer buldum. Karşılıklı eleştiri ve suçlamaları derinleştirmeyi anlamlı bulmadım" diyen Öcalan, "*bundan sonra fırsat bulursam, çabam silahlı çatışmanın tamamen ortadan kaldırılması ve PKK varlığının yasal siyasal zemine çekilmesi, demokratik sistemle bütünleştirilmesi temelinde olacaktır. Devletin duyarlılığıyla, yaratıcı çabalarımı güvenererek bu rolü başarıyla oynayacağıma inanıyor ve kararlılığımı vurguluyorum*" diyor.

Öcalan, devletin çözüm için adım attığı koşullarda "dağdaki insanı indiririm" diyor; "PKK'nin sadece karşıt olmaktan çıkmakla kalmayacağını, devletin en önemli destek gücü olacağını" söyleyen Öcalan, "fırsat verilsin, PKK dağdan inecektir ve vatandaş olarak destek olacaktır" diyor. "PKK uygun bir çözüm yaklaşımıyla demokratik sisteme çekilirse, bu gerçekten kalıcı bir demokrasi zaferi olacaktır" vurgusunu yapıyor. "Çıkarların aşırılıklarını engelleme kadar haklı olan yanlarını da devlet kurumları aracılığıyla realize edilmesi" demokrasinin meziyetidir, diyor. "Aşırı ideolojik ve katı siyasi yaklaşım, bu dönemin demokratik çözüm zorunluluğuna terstir" diyor. PKK'ye

ve devlete çağrı yaparak "PKK cumhuriyeti parçalayan iddiasından, onu güçlendiren temel olgulardan birisine dönüşme"li, Kürt halkını, PKK'yi "cumhuriyet karşıtı yapma" tarihi bir görevdir", eğer "devlet sınırlı olarak bile yol açarsa barış yoluna girmekten, ortak vatan ve demokratik cumhuriyete layık olduğu, değeri gücü vermekten çekilmeyeceği, bu güçte olduğu görülecektir. Aksi halde her iki taraf kaybeder, düşman kazanır, acı artar, tarih kaybeder" diyor.

O, devletin olumlu yanıt verdiği koşullarda tarihi bir aşamanın yakalanacağını belirttikten sonra "ilk defa bu son isyanın gerçekten son isyan" olacağını, "duygusalığa kapılmadan" sorunu "kardeşler arasındaki haksızlık ve ihmalkarlıktan kaynaklanan çok acı bir çatışma olarak görüp, kardeşçe, ama realiteye, demokratik cumhuriyet çatısı altında bir barışa gidilmelidir" çağrısı yapıyor. "Demokraside çarenin tükenmeyeceğini" belirten Öcalan, "tarihi bir yargılamadan tarihi bir çözüm" çıkmalı, "bu yargılanmada, bunu cesurca ortaya koymam bu cumhuriyetin, onun gelişen demokratik karakterinin hem bir gereği ve onunla tanışmamızın, dolayısıyla barışmamızın gereğidir hem de başka tür bilimsel olarak da çaremizin olmadığı ve gerekmediğidir de" vurgusunu yapıyor. "Özellikle Kürtler için en büyük eksiklik gerek kendi doğdukları ana coğrafya, gerekse de bir parçası oldukları tüm Türkiye'yi vatan olarak görme duygu ve düşüncelerinin zayıflığıdır. Bu, üzerinde oynamaya müsait bir durum yaratıyor. Ayrı bir Kürdistan kavramı bunun sonucudur. Doğrusu ortaya konulmazsa tehlikelidir" diyerek, bu "tehlikeyi" ortadan kaldırmayı asli görevi olarak görüyor. Tarihi tecrübenin isyan, ayaklanma, devrim yolunun geçersizliğini açığa çıkardığını, devletin de inkar ve bastırmadan vazgeçerek "şimdi yapılması gereken bundan sonra yarayı ilaçlayıp bağlamaktır. Bunun adı da toplumsal barıştır" diyerek "özgürlük temelinde devlet ve toplumla yeniden bağlanma"yı temel görev sayıyor. Kürt halkına, "*Bu çerçevede doğudaki* (artık

Kürdistan kavramı bile kullanılmıyor-PS) halkımıza, Kürt halkına düşen...devletle yeniden demokratik birlik içinde yürümektir" çağrısını yapıyor.

Öcalan'ın yukarıda özetlenen tezleri, çözüm perspektifi, politik çizgisi devrimci olan her şeyle kopuşmaya, inkara, teslimiyete, tasfiyeciliğe dayanıyor. PKK'nin ve Kürt halkının büyük fedakarlıkla, onbinlerce şehit vererek yarattığı tüm devrimci değerlerden, geleneklerden arınmayı öneriyor. Devleti tehdit eden bu mücadeleyi ve değerleri sisteme, devlete, Türk egemen sınıflarına endeksleyerek, sistemin devrim ve sosyalizm mücadelesi karşısındaki bir gücü haline getirmeyi amaçlıyor. Kuşkusuz, bu tablo ve sonuçları, işçi sınıfına, halklara, Kürt halkına "büyük kaybettiriyor" ama egemen sınıflara, diktatörlüğe, gericiliğe "büyük kazandırıyor" ya da "büyük kazandırma"ya hizmet ediyor.

Partimiz bu tabloyu görüyor, süreç içerisinde çilekeş Kürt halkının da bu gerçeği göreceğine inanıyor.

Barış, Devrim/ Teslimiyet

Öcalan, "demokrasinin", "demokratik uygarlığın" 20. asrın sonunda "tam", "kesin" zaferini ilan ettiğini ve kazandığını iddia ediyor. 21. asrın "barış asrı" olacağını düşünüyor. Türkiye'nin de Kürt sorununu çözerek 21. asra barış içinde girmesini öneriyor, özlüyor ve istiyor. Bu amaçla ırkçı, militarist, inkarcı, soykırımcı, ilhakçı, işgalci, yayılcı Türk egemen sınıflarını, sömürgeci faşist diktatörlüğü ikna etmeye çalışıyor. Temel görevini, buradan saptıyor. Yaşamını, yeteneklerini, karizmasını bu yolda kullanacağını ısrarla tekrar tekrar vurguluyor. Buna da "büyük kazandırma" diyor. "Büyük kaybettirme" burada ters yüz edilmiş olarak "büyük kazandırma" olarak proletaryanın, Kürt halkının, halkların karşısına çıkarılıyor.

Öcalan'a göre, barış nasıl kazanılacak? Açık ki, sınıf işbirliği temelinde. Yarı-sömürge, geri kapitalist yapının, Türk egemen sınıflarının egemenliğinin, Türk Ulu-

su'nun egemen ve ayrıcalıklı konumunun sürdüğü, Kuzey Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun sömürge bağımlılığının devam ettiği ama görece hafiflemiş, inceltmiş bir tarzda korunduğu koşullarla.

Bu barışın adı, olsa olsa kırıntılar karşılığında, çok büyük kaybetme pahasına elde edilecek oldukça geri bir burjuva barış olacaktır. Ne olursa olsun barış politikası kabul edilemez.

Barışa evet! Ama nasıl? Kuşkusuz ki, özgürlük gibi barış da devrimle gelecek. Sistem, diktatörlük yıkılacak. Türk Ulu-su'nun egemen ve ayrıcalıklı konumu son bulacak. Kürt Ulusu, başta ayrı devlet kurma hakkı olmak üzere tüm ulusal demokratik haklarını özgürce, özgür iradesiyle kullanabileceği koşullarda adil, onurlu, eşit bir barış gelecek.

Bunun yolu da iktidarın devrimci şiddete dayalı, ayaklanma yoluyla, devrimle yıkılması yoludur. Öcalan'ın burjuva pasifist barış çizgisi ise bu yolun reddine dayanıyor.

Barış, ilkesel olarak, programatik, stratejik olarak böyle kazanılır. Taktik gelişme hattı da buradan belirlenir ve belirlenmelidir.

Ayaklanmanın, devrimci mücadelenin, devrim ve iktidar kavgasının yan ürünü olarak ortaya çıkabilecek reformcu kazanımların ifadesi olabilecek siyasal kazanımlar, geçici barış (soluklanma, bu kazanımları iktidar sorununun devrimci çözümünün bir aracı olarak kullanma) elbette ki reddedilemez. Ama adı üzerinde, "devrimin yan ürünü" olacaktır eğer gerçekleşebilirse. Devrimi, her devrimin temel sorunu olan iktidar sorunu ve kavgasını, devrimci şiddeti, isyan ve ayaklanmayı reddederek, devlete hizmeti temel görev bilerek, devleti tehlikelerden kurtararak, teslimiyetçi, oldukça geri bir içeriğe sahip reformist, tasfiyeci içerikte bir programla, politik stratejiyle, eylemle değil.

Devrimin baskısı, darbeleri altında egemen sınıfların geri adım atarak ciddi ödünlere vermek zorunda kaldığı koşullarda bile bu kazanımların, ödünlerin kullanı-

labilmesinin tek güvencesi, yine devrim ve iktidar kavgasına bağlanmış bir militan mücadele çizgisinin; stratejik, programatik çizgi ve amaçlara bağlanmış bir militan taktiksel çizgidir.

Teslimiyetle barış elde edilemez, kazanılamaz, korunamaz ve bir sıçrama tahtası olarak veya bir soluklanma an'ı olarak ana hedefler doğrultusunda kullanılamaz.

Teslimiyet kaybettirir. Devrim ve sosyalizm kavgasının, Kürt ulusal devriminin karşısına yeni, kabarık, daha ağır ideolojik, politik, örgütsel fatura çıkarır. Bedeli ağırlaştırır. Mekanizm, şematizm, dogmatizm, ütopyizm, ideolojik yaklaşıyor, Başkan anlaşamıyor, politik ve somut koşullar kavranmıyor motifleriyle kamufle edilerek bu gerçekler örtülemez. Büyük ulusal devrimci kazanımlar sınıf işbirliğine, kırıntılara, stratejik olarak kaybettiren pazarlık ve pratiklere feda edilemez, edilmemelidir.

Yorgunluk mu var, bir mola mı gerekiyor, diktatörlük inisiyatifi ele geçirmeye mi başlamış, yeni bir devrimci atılım için yeniden derlenmek-toparlanmak mı gerekiyor, ama bu koşullar ilkesel, programatik, stratejik devrimci değerlerden vazgeçmenin, unutkanın, unutturmanın aracı yapılamaz. Aksine bu tehlike daha da büyüyeceği için bunlara daha kıskançlıkla sahip çıkmak gerekiyor. Öngörülecek taktiksel hat, ilke bozmaya tekabül etmeyecek. Kazanımlar, gelenekler, manevra yapmanın, daha güçlü davranmanın aracı olacak. Gelecek an'a feda edilmeyecek, koşullara, gidişata uygun mücadele ve örgüt biçimleriyle, politik, örgütsel inşaa ve manevralarla, propaganda, ajitasyon, eylemle yürünecek. Burjuvazi, kurumları, gericilik hakkında hayaller yaratılmayacak. Silahlar bırakılmayacak.

Barış talebini yükselteceğiz. Ama devrim ve iktidar kavgasına bağlanmış temelde. Devrimci barış stratejisi, barışçıl yola, sınıf işbirliği ve teslimiyet stratejisine dayanmaz. O, devrim, iktidar, ayaklanma hedefine bağlıdır.

Barış talebini taktiksel olarak da yükselteceğiz ve mücadelesini vereceğiz. Ama taktiksel olarak devrimci barış mücadelesi de devlete teslimiyeti reddeden yolda, mü-

cadeleci yolda, en geniş yığınları; kirli, haksız, sömürgeci savaşa karşı doğan, büyüyen tepkileri iktidar kavgasına yönlendirmenin, geniş yığınları özdeneyleriyle devrimci çizgi ve kavga etrafında birleştirerek savaşa sürmenin, devrimci mücadelenin yan ürünü olacak kazanımları elde etmenin aracı olacaktır bu yol.

Bugün tablo böyle değil ama diyelim ki, sınıf düşmanı devrimin baskısı altında geri adım atmak, ciddi tavizler (örneğin, özerklik gibi) vermek zorunda kaldı. Tamam düşmanla görüşelim, pazarlık yapalım. Ancak hayaller yaymadan, silahları bırakmadan, devrim ve iktidar hedefine sıkı sıkıya bağlanarak büyük kitlelerin gücüne, politik ve askeri kozlara dayanarak yeni ve daha büyük sıçrama ve kesin hedefe ulaşmada bu olanağı mücadeleci bir tarzda kullanalım. Bazı taktik tavizler, taktik geri adımlar bizi stratejik hedeflere yaklaştırıyor, stratejik zaferi hazırlıyorsa, hızlandırıyorsa devrimci bir adım olabilir, tersi değil.

Ama bu farklı bir politikadır, teslimiyet, uzlaşma, işbirliği, devrimi, devrimciliği red, devrimcilikte direnmenin "karşıdevrimcilik" olarak değerlendirilmesi ise bambaşka bir şeydir. Biri diğerini reddeder...

İmralı Çizgisi Haklı ve Haksız Savaş Ayrımını Reddediyor

Öcalan, savunmasında kendilerine başka bir çıkış yolu bırakılmadığı için, inkar, baskı politikası yüzünden başkaldırmak zorunda kaldıklarını, yürüttükleri savaşın yasal değil ama meşru olduğunu söylüyor. Ama bugün dönüp geri baktığı zaman, 25 yıllık tarihi tecrübenin ardından amatör, ütopyik, dogmatik, ideolojik davranışlarını, bugünkü kavrayışa o gün ulaşmış olsaydı girdikleri o yola girmeyeceklerini söylüyor.

"Sorunların ağırlaşmasının en temel nedeni, bu çerçevenin (savunma çizgisi kastediliyor-PS) sistem tarafından geliştirilmemesi kadar, çözümü arayan sorun sahiplerinin de böyle bir çerçeveyi gündemlerine koymamaları büyük rol oynamıştır.

'60'lı, '70'li yıllarda kurulması ve tutarlı temsilinin yapılması gereken bu çerçeveye '90'lı yıllarda ulaşılabildi." diyor.

Buna rağmen "PKK'nin tüm ütopyik ve aşırı siyasi perspektiflerine rağmen" ve "eylem yöntemlerindeki yanlışlarına rağmen sorunu ortaya koymada, çözümü zorlamakla tarihi bir rol oynadığı tartışmasızdır" "Sana ayakbağı olan sorunu gör ve çöz demekle gerçek bir hizmeti yapmıştır", diyor. PKK'nin bölücü, ayrılıkçı değil, 21. asra doğru, acısı ve tatlısıyla, "kuvva -i demokrasi rolünü" oynadığını vurguluyor. Tarihi bir fırsatın doğduğunu, " tarafları suçlamak yerine, bilimsel değerlendirmeye çalışıyorum." "Ya ayrılık, isyan ya bastırma ve inkar! Halbuki iki yaklaşım çok denendiği halde verdiği muazzam kayıpları bir tarafa bırakalım, hiç çözüm gücü olunmadığı gibi, sorunu ve toplumu çok ağır sorunlarla yüz yüze bırakmıştır...yani çözümsüzlüktür. Bunun kader olmadığı, gerçekten demokrasilerde çarenin bitmediğini söylememize rağmen, pratiğe ulaşmamanın tarihi sorumluluğu herkesindir". "Burada artık kim haklı-haksız" ı tartışmaktan çok, "demokratik çözüme" gitmek gerektiğini belirtiyor Öcalan.

Açık ki, Öcalan, devrimci bir duruşla İmralı'da kirli, haksız, sömürgeci savaşı mahkum etmedi. Kürt ulusunun, PKK'nin önderliğindeki haklı, meşru savaşını savunmadı. Herkes(l) suçludur politikasını izledi. Devrimci geçmişe reddiye yazarak bırakalım kimin ne kadar haklı haksız olduğunu, bu işi kaderde, tasada, kıvançta birlik ve kaynaşma ruhuyla çözelim, diyor. Sorun, kardeşler arası bir sorundur, kardeşçe çözelim, diyor.

Oysa, genel olarak sınıflı toplumlarda, özel olarak da çağımızda savaş olgusu böyle değerlendirilemez. Tarihsel deneyimin kanıtlandığı, teorinin açıkladığı gibi, hangi biçimde olursa olsun gericiliğin halklara, proletaryaya karşı savaşımı, savaşları tümüyle gerici ve haksız; proletarya ve halkların emperyalizme, kapitalizme, gericiliğe, sömürge ve yeni sömürge bağımlılığına, gerici egemen sınıflara karşı savaşı-

mı ve savaşları ise haklı, meşru, ilerici, devrimci savaşlardır.

Kürt halkının sömürgeci faşist karşıdevrime karşı ulusal özgürlükleri için yürüttüğü savaş, tümüyle haklıdır. Türk egemen sınıflarının ulusal kurtuluş hareketine ve devrime karşı yürüttüğü savaş ise tümüyle haksız, gerici ve sömürgeci bir savaştır.

Tasfiyeci, teslimiyetçi, liberal değerlendirmeler, renksiz, soluk, orta yolcu, reddiye düzen politikalar bu bilimsel, devrimci, nesnel gerçeği ne dün değiştirebildi ne bugün ne de gelecekte değiştirebilecektir.

Amerikancı Faşist Türk Ordusuna Dizilen Övgüler

Öcalan, Türk burjuva ordusunun "tam açık olmasa da, devleti ve toplumu kontrolü demokratik sürece oturtmaya çalış"tığını, ordunun rolünün tam anlaşılmadığı, "toplum, gerçekten demokrasi ve onun sorunları barışçıl çözüme sistemiyle, olgunlaşmış olarak hazırdır" ,"ordu en hazırlıklı kurum olarak bu süreci demokrasi lehine geliştirmekten yana, ama denetimi de elden bırakmak niyetinde" olmadığını belirtiyor. "Şiddet, artık cumhuriyetin gündeminden kesin kalkmalıdır. Sanıyorum, Türkiye'de tüm kesimlerin konsensüs sağladıkları en temel konu budur" sübjektif, gerçek dışı saptamasında bulunduktan sonra, devamlı, "kimse sorunların şiddetle çözüleceğine inanmıyor. Bunun, açık ve tarihten en büyük ders çıkarmış görünen ve büyük zor gücüne rağmen, bu gücün etkisini ancak yaratıcı çağdaş bir demokrasiye yönlendirmede kullanan ve açıkça doksan ortalarından beri MGK Konseptleri ile yürütülen, içinden geçmekte olduğumuz tarihi aşamayla da kanıtlanıyor. Ordu darbe yapmıyor. Ordu, en demokratik görünen partilerden bile daha duyarlı, demokrasinin ölçütlerini hatırlatıyor. Günümüzde ordu ve demokrasi ilişkisi irdelenirken, herkes şahsı için alabildiğine demokrasi isterken ordunun gerçekten demokratik normların takipçiliğini üstlenmesi, şüphesiz ülkenin güvenliğiyle bağlantılıdır, ama, sorumlu oldu-

ğ u gibi bu güvenliğin bile demokrasiyle bağlantılı olduğunun görülmesi de yüksek ve saygı duyulması gereken bir anlayış gereğidir. Bu açıdan da bu aşamanın tarihi, demokratik nitelikte olduğunu görüyoruz...Ordu bugün demokratik aşamanın karşısında bir tehdit değil, tersine sağlıklı aşama yapmasının ve işletilmesinin teminat gücü konumundadır. "şeklinde belirtiyor faşist Türk ordusu hakkındaki düşüncelerini.

Bu tahliller bilimsel, nesnel, devrimci değildir. Türk burjuva ordu gerçeğinin çarpıtılmasıdır. Ordunun sınıfsal niteliğinin, askeri ve politik rolünün, halklar ve devrim karşısındaki konumunun ve emperyalizme bağımlılık ilişkileri bağlamında rolünün de açık çarpıtılmasıdır.

Türk burjuva ordusu, devrim ve sosyalizm, proletarya ve halkların, Kürt halkının en önemli stratejik ve taktik düşmanıdır. Ordu, faşist generaller çetesinin yönetiminde faşist diktatörlüğün en temel vurucu gücüdür. Ordu, yalnızca en önemli vurucu güç, sistemin en örgütlü faşist kurumu değil, aynı zamanda kolektif kapitalist bir askeri klik olarak, Türk egemen sınıflarının bir kesimidir. Ordu, başta ABD olmak üzere emperyalizmin ve egemen sınıfların en önemli sacayağıdır. İç ve dış politikada ip-leri elde tutmakta, Amerika patentli sözde "demokratik" 12 Eylülcü yarı-askeri faşist politik rejim kurumlaşmasına dayanarak Türkiye'yi yönetmektedir. Gitgide biçimselleşen, işlevsizleşen parlamento, seçimler, partiler gibi burjuva kurumlar yarı-askeri faşist diktatörlüğe demokratik görüntü vermek amacıyla kullanılan iğreti bir maske- den başka bir şey değildir. Türkiye'nin demokratikleşememesinin, demokrasinin (politik özgürlük) önündeki en büyük engel ordudur. Ordunun bugün çıplak bir askeri darbeye (sözde demokratik kurumları bir tarafa itmemiş olması) faşist diktatörlüğü tümenden askerileştirerek dolaysız politik iktidar tekeli kurmamış olması, coğrafyamızda, bölgede, küresel çapta bir dizi faktörle vb. ilişkilidir. Ordunun belirlediği "MASK", "MGSB", "28 Şubat Kararları"

"MGES" tarafından çerçevesini çizdiği "yeniden yapılandırma programı" kısıtlı bir burjuva demokrasisine dayanan bir diktatörlük biçimini de yadsıyor. Kürt Sorunu'nda ise "ez ve çöz" politikasını izliyor. Öcalan'ın yukarıdaki açıklamaları yaptığı günlerde Kuzey Kürdistan da içinde olmak üzere bugün de ordu merkezli faşist şiddet binbir biçimde coğrafyamızın dört bir yanında, Güney Kürdistan'da bütün barbarlığıyla sürüyordu, sürüyor.

Açık ki, Öcalan'ın övgü dizdiği, faşist Türk burjuva ordusu, devrimimizin dağıtacağı, ezeceği en temel kurumdur. Komünistlere ve devrimcilere düşen görev, günlük çalışmada da ısrarla ordu hakkındaki hayallere karşı sistematik mücadele yürütmektir...

Açık ki, Öcalan, orduya sesleniyor. Amerikan emperyalizmini teşhir etmeyecek, aksine ABD ve Türk egemen sınıflarının hedef tahtasında olan devletleri teşhir ederek (oysa Öcalan'a dönük emperyalist komplonun mimarı ABD'dir) ABD'ye sesleniyor. Tasfiyeci -reformist çizgide sorunun çözüm gücü olarak ABD ve askeri kliği görüyor...

Öcalan İmralı'da Tipik Bir Kemalist Duruş Sergiliyor

"Cumhuriyetin kuruluş ve korunmasında emeği geçen tüm şehitleri şehitlerimiz bilmek, kurucusunu minnettarlıkla ve saygıyla anmak, bayrağını gururla selamlamak esastır" diyerek kapitalist Türkiye düzenini, burjuva diktatörlüğünü ve bayrağını "saygıyla selamla"yan Öcalan, örneğin sözleriyle "bağımsız Kürdistan" mücadelesi ya da bağımsızlık, politik özgürlük, sosyalizm mücadelesini burjuva cumhuriyete ve diktatörlüğe karşı verenleri ezmek, yok etmek amacıyla savaşa tutuşan, haksız, gerici, faşist savaşta "devlet, cumhuriyet, bayrak için" ölenleri "şehit" sayıyor, halkları, öncülerini katledenleri sahipleniyor.

Bu tavır, Öcalan'ın geldiği üzücü ama ibret verici tabloyu çarpıcı bir tarzda gözler önüne seriyor.

Öcalan, barış çözümünü "saygı ve minnettarlıkla" andığı *"Mustafa Kemal Atatürk'e dayanarak güçlendirmeye çalışıyor. "Adil ve onurlu bir barış olmadan ne ülkede ne de dünyada yaşamın hiçbir anlamının olmadığını derin bilinciyle bunu herkesten önce gören ve slogan haline getiren Mustafa Kemal Atatürk 'Yurtta Barış Dünyada Barış' ilkesi de daha çarpıcı yaşam ifademiz oluyor"*, diye belirtiyor.

Oysa M. Kemal'in resmi devlet ideolojisi de olan ve demagojik "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh ilkesi", gerçekte içte işçi, emekçi, Kürt vb. muhalefeti demir yumruk politikasıyla ezme, dış politikada ise yayılmacı, saldırgan, hegemonyacı burjuva politikanın kamufleji olmuştur. Bu, gerek M. Kemal'in yaşadığı gerekse de M. Kemal sonrası tarihsel kesitte hep böyle olmuştur.

Öcalan'ın M. Kemal'e attığı nitelikler gerçekdışıdır. M. Kemal'in söz konusu ilkesini "daha çarpıcı yaşam ifade"si olarak seçmekle daha büyük zaaf gösteriyor.

Öcalan, "Atatürk milliyetçiliği ırk, köken milliyetçiliği olmadığı, esas aldığı tarihten süzülen bir kültür ulusçuluğu olduğunu, bu ulusçuluktan sapma, karşı bir milliyetçiliğe zemin hazırladı" diyor ve "Atatürk'ün 'Ne Mutlu Türküm Diyene' sözlerine sahip çıkarak bu veciz sözün Türk şovenisti, ırkçı karakterini; resmi ideoloji ve söylemin Kürt halkının mücadelesi karşısında sıkışmasının ürünü olan yorumlara (kültür ulusçuluğu gibi) sahip çıkıyor. "Türkiye'de de ortak bir ulustan bahsetmenin yadırganacak bir yanı da yoktur" diye belirttikten sonra, *"Geçirdiğim mücadele tecrübesinin bir sonucu olarak tıpkı çok milliyet kökenli ülkeler, örneğin, ABD, İsviçre vb gibi ister tek bir resmi dil kullanılsın, ister birden çok dil kullanılsın milliyet ayırımına bakmaksızın tek ortak vatan ve ulus kavramına ulaşmak önemlidir"*, diyor.

Bir kere Öcalan, doğuşundan bu yana ırkçı, şoven, asimilasyoncu, soykırımcı nitelikte olan Kemalizmi, Atatürkçülüğü açıkça revize ederek tarihi gerçekleri saptırıyor.

İkincisi, Öcalan, Türk şovenisti karakterde

"kültür ulusçuluğu" safsatısıyla, ulus, dolayısıyla Kürt Ulusu gerçeğini inceltmiş bir oportünizmle bir biçimiyle yadıslıyor.

Kavramlar, objektif gerçeğin bilimsel tanımlanmasını ifade eder. Ulus kavramı, kapitalizmin şafağında belirmiş ve yükselmiş evrensel olgulardan biridir. Ulus, dil birliği, toprak birliği, iktisadi yaşam birliği, ruhi şekillenme birliği temelinde yükselen istikrarlı, tarihsel ve toplumsal bir kategori ve olgudur.

Türkiye çok uluslu bir ülkedir. Kürt Ulusu, ayrı bir ulustur ve tüm ulusal demokratik haklarından yoksundur. "Tek ulus", "kültür ulusçuluğu", "üst kimlik olarak hepimiz Türküz" türünden tezler, teoriler, politika ve propagandalar Türk şovenisti karakterdedir ve inceltmiş inkarcılıktır.

"Tek vatan, tek devlet, tek ulus" fikri ve çizgisi gerçekleri yansıtmıyor. Tek ulus fikri, Kürt ulusunu yok sayar. Tek devlet, burjuva devletin, egemen ulusun damgasını taşıdığını, egemen ulusun egemen sınıflarının devleti olduğu gerçeğini yadsır. Tek vatana gelince, emperyalist boyunduruk ve Türk egemen sınıfların hakimiyeti yıkıldığı, Kürt Ulusu ulusal haklarını özgürce ve birlikten yana kullandığı ölçüde bir gerçeğe dönüşecektir. Dört parçaya bölünmüş, en büyük parçası Türk egemen sınıflarınca sömürgeleştirilmiş, işgal ve ilhak edilmiş ve Türk burjuva sömürgeciliğinin postalları altında ezilen Kürt Ülkesi gerçeğini yadsıyarak, dil özgürlüğü gibi bir kırıntıyla "Misak-ı Milli"yi ortak vatan, Türk devletini ortak devlet ilan etmek, kabul edilemez bir tablodur.

Ortak vatan, ortak devlet, devrimimizin zaferinin ürünü olacak işçi-emekçi sovyet cumhuriyetler birliğiyle, giderek sosyalist cumhuriyetler birliğiyle bir gerçek olacaktır. Demokratik ve sosyalist cumhuriyetler birliğinde yine de "tek ulus", "kültür ulusçuluğu" olmayacak, eşit, özgür, gönüllü iki ulusun, Türk ve Kürt ulusunun özgürce bir arada yaşadığı bir uluslar gerçeği olacaktır.

Öcalan, Türkiye Cumhuriyeti'nin "dev-

rimci tarzda ulusal kurtuluş temelinde kurulduğunu iddia ediyor.

Oysa, "TC", sınırlı antiemperyalist özelliklere sahip bir ulusal kurtuluş savaşı üzerinde kurulmuştur. "TC"ye atfedilen devrimci nitelik sadece aşırı bir abartı, resmi tarih ve Kemalizm yorumlarının ifadesidir.

O, cumhuriyetin iç ve dış nedenlerle demokratik boyutunun eksik kaldığını, M. Kemal'in "pratik ustalığının çok güçlü olmasına rağmen derin teorik ve siyasi yaşamının olmamasının, gerçekten cumhuriyetin daha ileri açılımını özellikle demokrasi boyutunu sınırlandır"dığını ileri sürüyor.

Oysa sorun, nesnelidir. Türk ticaret burjuvazisinin nesnel çıkarları, o tarihsel konjektür içinde tek parti diktatörlüğünün kurulmasını gerektiriyordu.

Peki Öcalan'a göre "Atatürk" cumhuriyeti neden demokrasiyle tamamlayamamış? O'na göre bunun nedeni cumhuriyet karşıtı Kürt isyanlarıdır, dinsel gericiliğin hakimiyetidir, toplumsal bünyenin demokratik akımdan uzaklığıdır, dış güçlerin kışkırtıcılığıdır, dünya çapında da faşist ve sosyalist otoriter diktatörlüklerin varlığı ve yükselişi ve bunların yoğun baskısıdır. Bu durum da istenmeden erken bir "otoriter" cumhuriyete yol açmış.

Öcalan'ın saptamalarında üzerinde asıl durmak istediğimiz, Kürt tarih yorumudur.

Öcalan, tarihte, özellikle de cumhuriyet tarihinde Kürt isyanlarını değerlendirirken bir çırpıda bu isyanları toptan reddediyor, ileri olanla geri olan, olumlu yanlarıyla olumsuz yanlarını ortaya koymadan saptamalar yapıyor; "İnsanın 'keşke bu isyanlar, bunların tarihi olmasaydı' diyese geliyor", "bu isyanları ileri, geri veya siyasi, milli saymak bile abartıdır" diye reddiye diziyo. Bu isyanların milli yanını, PKK önderliğinde yeni bir gerilla ve serhıldan çıkışma tarihsel bir temel oluşturduğunu inkar ediyor. Resmi devlet ideolojisine uygun olarak bu isyanları toptan "dış güçlerle" ilişkili, cumhuriyet karşıtı, ağa-şeyh-bey-reis çıkarları için patlak vermiş, çıkmazı derinleştirmiş isyanlar olarak, M. Kemal'in de demokrasiye(l) geçişini önleyen hareketler olarak mahkum ediyor. O, M. Kemal'de "ne özel

demokrasi karşıtlığı, ne de Kürt aleyhtarlığı söz konusudur" diyerek "TC Devletinin" ideolojisinin daha baştan beri sacayaklarından birisinin Kürt düşmanlığı ve ırkçılık ve demokrasi karşıtlığı olduğunu gizliyor. "Cumhuriyeti korumak için" bu ayaklanmaların bastırılmasını zorunlu sayarak, Kemalist burjuva diktatörlüğün soykırımcılığını adeta onaylıyor, haklı çıkarıyor. Sorunu, soykırımın yükünü "hep cumhuriyete ve Atatürk'e yıkmak büyük yanlılık ve haksızlık kadar beraberinde birçok yaklaşım hatası getiriyor, aşırı uç değerlendirmelere götürüyor." uyarısını yaparak "Atatürk" e kalkan oluyor. İsyen değil "TC"yi "tartışmasız" "ortak vatan ve devlet" anlayışıyla destekleyerek, "Misak-ı Milli esaslarına bağlı kalarak cumhuriyet devrimciliğini demokratik evrimle" ilerleterek "demokratik cumhuriyete götürmek" görev, diye belirliyor.

Bu değerlendirmeler Kemalist değerlendirmelerdir.

Öcalan, "ulusal kurtuluş ve cumhuriyetin kuruluş yıllarında, aslında, çözüme yakın yaklaşımlar var" diyerek bu savını Atatürk'ten alıntılarla pekiştirmeye çalışıyor. "Hiç olmazsa Atatürk'ün bu sözlerinde anlaşmak çözüm şansını herkesçe en makul konumda tutacaktır" diye belirterek Kürt Sorunu'na bir dönemin Kemalist burjuvazisinin taktiksel manevra kabiliyetini yansıtan "bir nevi otonomi, mahalli özerklik", "TC hem Kürtlerin hem Türklerin ortak devletidir" türünden sözlerini çözüm diye sunuyor. "Avrupa ülkelerinin en önemli ulusal, dil, din vb. sorunlarını çözdüklerini ve bugünkü güçlü demokrasilerini kurduklarını, bu anlamda Avrupalılaşmak daha cumhuriyetin ilk yıllarında da bir hedefti. Atatürk'ün görev olarak bıraktığı 'çağdaş uygarlık seviyesini yakalamak ve hatta üstüne çıkmak' deyişi kadar; 'cumhuriyeti biz kurduk onu siz ilerleteceksiniz' sözünün de ancak cumhuriyetin demokratikleştirilmesiyle mümkün olacağı"r\ söyleyerek, "Atatürk'ün gösterdiği yola bağlılığını ifade ediyor. "Atatürk'ün çözüm niyetini ortaya koymasına rağmen isyanların bilinen özellikleri bunu gündemden kaldırmıştır", diyor.

"Tutarlı Atatürkçülüğün" "demokratik birlik çözümünü"nü gerektirdiğini söyleyerek ege-men sınıfları yeterince Atatürkçü olmakla suçluyor. "Atatürk'ün İzmit basın toplantısında "bugün bile pratik değeri olan bu konuşmada da Kürt ve benzeri sorunların ancak demokratik tarzın oturtulmasıyla çözüleceğini açıkça dile getirdiğini...aslında bugün dünya çapında tüm demokratik sistemlerde uygulanan bu yolu M. Kemal önermekte, bu sorunda en doğruyu söylemekte" derken, bugün de "Anayasa Mahkemesi ve diğer temel hukuk kurumlarıyla birlikte, birçok önde gelen devlet ve parti yetkililerinin dile getirdikleri, hukuk reformları ve özgürlükler önündeki engeller kalktığına" cumhuriyetin ve demokrasinin "bir siyasi zafer kazanacağını", Anayasa Mahkemesi Başkanı, Terörle Mücadele Şubesi'nin rapor ve değerlendirmelerinde doğru çözümü ortaya koyduklarını söylüyor.

Açık ki, Öcalan, İmralı'da "Atatürk"ün çizdiği yolda ilerlemeyi öneriyor; çözüm önerisinin temelini resmi tarih değerlendirmelerine göre şekillendiriyor, kabul edilebilir bir çerçeveye çizmeye çalışıyor.

Öcalan Nasıl Bir Sosyalist?

21. asra girerken demokrasinin tam ve kesin zaferini ilan ettiğini ileri süren Öcalan, geçmişte de zaten zayıf etkilendiği Marksizm-Leninizmle, komünizmle bağlarını İmralı'yla tümünden koparıyor. Revizyonist/kapitalist sistemin çöküşü ve kampın dağılışıyla zaten zayıflayan (örneğin orakçekiç ambleminden vazgeçiş) bu etki bugün iyice dibe vurmuş bulunuyor. Öcalan, dün de gerçek sosyalist değildi. Örneğin O, emekli bir ABD büyükelçisinin kendisiyle yaptığı bir röportajda, klasik komünist partilerden farklı olduklarının altını çiziyordu. Örneğin O, Alman ARD televizyonunun yaptığı bir röportajda "Anladığınız gibi PKK, ne marksist-leninist olmuştur, ne de marksist-leninist çizgiden vazgeçmiştir. PKK, insanlığını, soylu harekettir...Hiçbir zaman alışageldiği marksist-leninist formüller temelinde gelişen bir hareket olma-

mıştır. ...etkilenme olmuştur. Fakat biz bu etkilenmeyi, kendi tarihi, sosyal, ulusal kimliğimiz kadar, insanlığın temel özgürlük ihtiyaçlarını göz önüne getirerek yorumladık. Bize göre olmayanı bir tarafa bıraktık, uygun olan bazı yaklaşımları da aldık. İnsanı ilgilendiren diğer tüm düşüncelerden etkilendiğimiz kadar etkilendik. Sosyalist anlayışımız özgündür, ulusaldır, insan gerçeğine son derece yakındır. ..Avrupa'da uydurulan resmi bir görüş var: 'Katı ortodoks, marksist-leninist, hatta Stalinist' diye değerlendiriliyor. Bunlar yakıştırmadır. Kendi önyargılarını bize mal ediyorlar", diyordu. Öcalan'ın sosyalizmi bir tür burjuva, küçük burjuva sosyalizmi anlayışıydı.

O, bugün de gerçek bir sosyalist değildir. Dün bağımsız devlet mücadelesini veren ezilen ulus milliyetçisi bir küçük burjuva devrimci sosyalistiydi, bugün ise devrimci geçmişe reddiye yazan, teslimiyet ilan etmiş, kapitalizm, burjuva demokrasisi hayranı tipik bir ulusal reformist olarak "demokratik sosyalisttir. Öcalan gerek küresel çapta, gerekse de coğrafyamızda "demokratik sosyalizm"e kapitalist sömür sistemi içinde düzen solculuğu işleviyle sömürü dünyasının yedek lastiği, emniyet sigortası, devrimin yangın söndürücü misyonunu biçiyor ve üstleniyor.

Öcalan, savunmasında üstüne basa basa ve defalarca Hitler faşizmiyle Lenin ve Stalin'in sosyalizmini aynı kefeye koyarak anıyor. 17. yüzyılda gelişen, 19. yüzyılda hız kazanan, demokrasinin "20. yüzyılda ise, faşizmin total amansız diktatörlüğüyle, zıt yöndeki reel -sosyalizmin, totaliter rejimlerine karşı direnerek, yüzyılın sonunda kesin zaferini ilan etmiştir"; "Atatürk'ün kurduğu cumhuriyet etkilense bile ne Hitler Almanyası, ne Stalin Rusya'sı gibi, cumhuriyeti aşırı totaliter kılmak istedi" diyerek Stalin'in önderliğindeki sosyalist demokrasiyi Hitler faşizmi ile aynı kategoriye dahil ettiği gibi, tek parti diktatörlüğü döneminde Hitler hayranı ve güçlü faşist eğilimler gösteren gerici ve eli kanlı Kemalist diktatörlüğü Stalin'in sosyalist cumhuriyetler birliğinden de ileri gösterme cüretini

gösteriyor.

Bu tezlerin, bu demagojik propaganda ve iddiaların, emperyalist ve gerici dünyaya, onların yedeğindeki reformist, revizyonist, oportünist, troçkist akımların geleneksel tezleri ve kara çalmalarının basit bir tekrarıdır. Öte bir anlamı yoktur.

O'nun "reel sosyalizmin çöküşü" olarak lanse ettiği, öteden beri emperyalist dünyanın ve bağlaşıklarının Kruşçev'le başlayan sonrasında sosyalizm maskeli kapitalist bir kamp haline gelen kızıl maskeli beyaz karşıdevrimin ve bürokratik burjuvazinin yönettiği revizyonist kamptı. Bu çöküş, sosyalizmin çöküşü, nihai yenilgisi değil, kapitalist bürokratik burjuva sistemin çöküşüydü. Öcalan, geleneksel burjuva ideolojik saldırılara katıldığı gibi (ki bu yeni değildir), bu demagojik söylemin temsilciliğini de yapıyor. "Atatürk'ün daha o günden "döneminde iki büyük iktidar biçimi olan Hitler Almanyası'nın Nazi totalitarizmiyle, Stalin'in Sovyet diktatörlüğünü görmesi ve 'bu sistemler çözülecektir' öngörüsünde bulun"arak "demokrasinin üstünlüğünü o günlerde bile" gördüğünü vurgulayarak M. Kemal'e hayranlığını vurguluyor, proleterya sosyalizmi karşıtlığını çarpıcı bir şekilde dile getiriyor.

Türk Burjuva Diktatörlüğüne Atfedilen Demokratlık

Öcalan, gerek duruşma öncesi kamuoyuna yaptığı açıklamalarda gerekse de mahkeme sürecinde sunduğu belge ve açıklamalarında, yarı-askeri faşist rejimi, "demokratik cumhuriyet sistemi" olarak ilan etti. "Türkiye'nin derinden" "demokratik hareketlenme" yaşadığını "ve onun, cumhuriyetin temel bir niteliği halini alma"ya başladığını vurguluyor. '90'larda fiilen Kürt dil ve kültürünün görece ve fiili serbest bırakılmasına, ana dil yasağının kaldırılmasına da dikkat çekerek, HADEP de içinde olmak üzere 20'yi aşkın "her düşünce ve toplumsal gruptan partinin seçimlere katıldığı, herkesin oy kullanabildiği de bir gerçektir ve demokrasi açısından küçüm-

senemez bir gelişmedir", "siyasi özgürlükler de var, düşünce özgürlüğü de, var olan şeyi neden isteyeyim ki" diyor. Türkiye'de "anamlı bir demokratikleşmeden kaçınan kesimin olma"dığını iddia ediyor. Sorun, Kürt dil ve kültürünün yasal güvenceye kavuşturulması, PKK'nin "devlet bünyesine çekilerek", "devlete yönelen tehlikenin ortadan kaldırılması" "y la bu "son isyan"ın son bulmasıyla ("taviz istemeyeceğiz") eksiklikleri olan demokrasinin de tamamlanacağını söylüyor.

Gerçek şu ki, Türkiye'de faşist bir cumhuriyet, faşist bir diktatörlük var. Faşist cumhuriyet, ordunun merkezinde durduğu yeniden yapılandırma programı ile tahkim edilerek yetkinleştiriliyor.

Politik özgürlük, tüm ezilen, sömürülen sınıf ve tabakaların, baskı altında tutulan mezhep, ulusal azınlık ve Kürt ulusunun temel talebidir, çeşitli milliyetlerden Türkiye proletaryasının ise asgari temel talebi ve özlemidir. Ve politik özgürlüğün elde edilmesi devrimimizin zaferi ile olanaklıdır. Türk egemen sınıfları ve emperyalizm, politik özgürlüğün (demokrasinin) baş düşmanıdır. Politik özgürlük ancak bu düşmanlarla birlikte değil, onlara rağmen kazanılacak ve güvence altına alınacaktır. Türk egemen sınıflarının ve burjuvazisinin demokrat olduğunu, eksik demokrat olduğunu (bunu Demirel de söylüyor), bunu da tamamlayarak olgun demokratlar haline geleceğini iddia etmek nesnel, bilimsel, devrimci bir değerlendirme değildir. Aksine tümüyle sübjektif, tipik reformist bir değerlendirmedir.

"Bölgede Lider Türkiye" Politikası Neyi Temsil Ediyor?

Öcalan, "demokratik barış" temelinde, Türkiye Kürt Sorunu'nu çözerse, Türk egemen sınıflarının ve devletin Ortadoğu'da, Balkanlar'da, Kafkasya'da güçlü, zengin, lider bir ülke konumuna geleceğini söylüyor; kendi hedeflerinden birisinin de bu olduğunu söylüyor. Ayrıca, O, TC'nin böylece Ortadoğu'da Kürtlerin hamiliğini yapı-

cak konuma da geleceğini vurguluyor.

Öcalan'ın bu değerlendirmeleri, 21. asra kendisini çevreleyen bölgede "lider ülke" olma program ve stratejisiyle girmeye hazırlanan Türk egemen sınıflarının ve faşist diktatörlüğün politik ve pratik yönelimleriyle çakışıyor.

Aynı değerlendirme, faşist diktatörlüğe bölgede Amerikan emperyalizmi tarafından biçilen jandarma, sıçrama tahtası, ileri karakol, taşeron rolüyle de tam birlik içindedir.

Öcalan'ın bu değerlendirmesi, Amerikan emperyalizminin ve Türk burjuva devletinin yayılcı, hegemonyacı politikasını ifade ediyor.

Bu politikayı desteklemek, bu nedenle de ABD ve İsrail siyonizmini teşhir etmek, geçtik devrimciliği, az çok tutarlı bir demokratın görevi bile olamaz.

Görev, Türk burjuva devletini bölgede emperyalizmin "lider" ülkesi, Türk egemen sınıflarının "lider" ülkesi haline getirmek değil, bu eli kanlı devleti devrimle toprağa gömmektir. Bölgede, halkların ve uluslararası proleter devrimin üssü ve lideri olacak, demokratik ve sosyalist bir devlet kurmaktır...

İmralı Duruşunun Tarihsel ve İdeolojik Kaynakları

İmralı çizgisi, devrimcilikle bağların tümünden kesildiği, burjuva demokratik çizgide, biraz soldan burjuva liberalizmine endekslendiği, geri bir içeriğe sahip küçük burjuva ulusal reformist bir çizgidir. Bu çizgi, tutarlı demokratik bir karaktere bile sahip değildir. Bu çizgi, Kürt halkına, Türkiye halklarına, proletaryaya, komünist partisine, küçük burjuva devrimci-demokratik harekete devrimcilikten kopmayı, arınmayı; sisteme endekslenmeyi; devrimin, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinin karşısında itfaiyecilik rolü oynamaya çağırıyor.

Bu olgu, içte ve dışta burjuvazi, gerici-lik, reformist, legalist, parlamentarist akım, burjuvazinin gizli ve açık savunucuları tarafından sevinçle, Partimiz ve devrimci ha-

reket tarafından üzüntüyle, acıyla karşılanmıştır.

İmralı duruşu ideolojik tarihsel kaynağını, Bernstein revizyonizminden II. Enternasyonal oportünizmine, modern revizyonizmden Euro Komünizmine, '80'li y ı Har- da küresel çapta başlayan ve sosyal emperyalist sistemin ve kampın çökmesi ve dağılmasıyla "yükselen değerler" olarak lanse edilen yeni dünya düzeni burjuva liberal dalgadan almaktadır.

İmralı duruşu, coğrafyamızda ise ideolojik kaynağını, "uygar" (aşırılmış kemalist ideolojiden, Osmanlı Sosyalist Fırkası'ndan, Ş. Hüsnü TKP'sinden, TİP, Aren-Boran, Belli, Perinçek çizgisine, 12 Eylül yenilgisinin ürünü olan küçük burjuva reformist ÖDP, EMEP, Si P gibi parti ve çizgilere uzanan tarihsel kaynak ve çizgiden almaktadır.

Ama bu tabloya şu olgu da mutlaka eklenmelidir: İmralı çizgisi, aynı zamanda Kürt tarihinin isyancı, ayaklanmacı ama nihai ulusal amaçlarına gitmek nitelik ve yeteneğinden uzak çizgisinden ve Kürt ulusal burjuva ve küçük burjuva ulusal reformist akımlarından da beslenmektedir. Gerçekte Kürt damgalı zaaf mücadele tarihinden kopuşma, zaaflarından arınma yönelimi ve iddiası ile daha modern bir akım olarak şekillenen ve bir büyük ulusal devrimci çıkış düzeyine ulaşan, ulusal kurtuluşçu devrimin önderliğini yapan PKK ve lideri, tarihin ve siyasal pratiğin açığa çıkardığı gibi küçük burjuva devrimci çizgide bile kendi son sınırlarına kadar gidecek tutarlılıktan yoksun olduğunu özellikle '93 dönemeciyle ortaya koymaya başlamış ve ne yazık ki İmralı duruşu ile Öcalan, bu olguyu berrak tarzda ortaya koymuştur. O, PKK'yi de her bakımdan bu çizgiye çekmeye çalışmaktadır. Sonucu hep birlikte göreceğiz.

Öcalan'ın İmralı çizgisinin sınıfsal kaynağını Kürt ulusal burjuvazinin de çıkarlarını aktif bir şekilde savunan Kürt küçük burjuvazisi oluşturmaktadır. Öcalan şahsında, Kürt ulusal burjuvazisinin ulusal reformcu çizgisi, galebe çalmıştır.

Küçük burjuvazi, kapitalizmin gelişimiy-

le çözülen, dağılan ara bir sınıf ya da tabakadır. Küçük ölçekli meta ekonomisi üzerinde yükselen bu sınıf, küçük mülk sahibi olarak bir burjuvadır, emekçi bir tabaka olması, çözülerek, iflas ederek işçi sınıfının saflarına itilen bir sınıf olarak da bir proletardir. Bu olgu, küçük burjuvazinin ekonomik karakterindeki bu ikili özellik bu sınıfı, politikada da istikrarsız, tutarsız, kararsız, bir uçtan diğer uca savrulan, kimi zaman isyancı, aşırı isyancı, kimi zaman teslimiyetçi, uysal vb. yapar; politikadaki istikrarsızlığının nesnel temelini oluşturur. PKK'nin tarihi evrimi de bunu doğruluyor. PKK'nin 70'li yıllardaki UKO'cu dönemi, '84 sonrası gerilla çıkışı, '93 sonrası yönelimi bu bilimsel ve tarihsel gerçeği doğruluyor. İmralı, Öcalan şahsında dibe vuruşu, sağdan aşırı bir uca savruluşu, Kürt küçük burjuva isyancı kişiliğinin yerini boyun eğişe, teslimiyete bırakışını ifade ediyor. Öcalan, PKK'yi de tümünden bu mevziye çekmeye çalışıyor.

Ne Yapılmalı?

Öncelikle İmralı çizgisi, açık ve kesin devrimci duruşla reddedilmelidir. Bu çizgi, en azından devrimci bakımdan "21. yüzyılın manifestosu" olamaz. Eğer "21. asrın manifestosu" olarak tanımlanacaksa, bu manifesto tasfiyeci bir manifestodur ve kabul edilemez.

İkincisi, İmralı duruşuna karşı ilkeli, yapıcı, güçlü bir ideolojik-siyasi savaşım yürütülmelidir.

Üçüncüsü, ulusal kurtuluşçu devrime, PKK'ye, Öcalan'a yönelik faşist baskı ve zorbalığın tüm biçimlerine karşı sonuna kadar militan devrimci bir politik duruşla mücadele edilmelidir. Bu mücadele yalnızca propagandayla, yalnızca ajitasyonla değil, eylemsel, pratik-siyasal bir hattan geliştirilmelidir. Bu amaçla sömürgeci faşist diktatörlüğe karşı birleşik politik mücadele hattında durmaksızın yürünmelidir. Bu doğrultuda harekete geçirilebilecek parti,

örgüt, çevre, sendika, aydınlar, kitleler vb. seferber edilmelidir.

Öcalan'ın tasfiyeci duruşundan daha fazla cesaret alan sömürgeci faşist diktatörlük "ez, çöz" politikasında daha da yoğunlaşmış; askeri, politik, psikolojik savaş tırmandırmış bulunuyor.

Öcalan'ın duruşu gerekçe gösterilerek üçüncü topyekün faşist saldırı dalgası ve bu dalganın öncelikle boğazlamak istediği ulusal kurtuluşçu devrimi ve PKK'yi ezme, Öcalan'ı yağlı ilmikte sallandırma politikası karşısında sessiz ve pasif kalmak suç ortaklığıdır ve asla kabul edilemez. Saldırı Türkiye devriminedir, boğazlanmak istenen Türkiye devrimidir, Türkiye proletaryası ve halkların kavgasıdır.

Gerçek dostluk, zor günlerde belli olur. Bu zor dönemde Kürt halkının yanında olmak daha da zorunludur. Ve daha da devrimci bir tarihsel-politik görevdir.

PKK'nin yetkili kurumlarının yaptıkları kesin açıklamalarla İmralı çizgisine sahip çıkmasını üzüntüyle karşılıyor ve onaylamıyoruz.

PKK, PKK'ye gönül vermiş savaşçıların ve Kürt halkının yürümesi gereken yol, İmralı yolu olmamalıdır.

Doğaldır ki, PKK, kendi yolunu kendi çizecektir. Ama gerçek devrimci dostları olarak PKK'ye çağırımız, dilek ve temennimiz tasfiyeci-reformist yol doğrultusunda olmaz, İmralı çizgisi değil ulusal devrimci yol, devrimci karakterde birleşik mücadele yoludur. Tarihsel ve politik zaafiyetlerinden dersler çıkararak, Türkiye devrimci hareketiyle, Türk halk yığınlarıyla da bağlarını güçlendiren, ulusal devrimci çizgide savaşan bir PKK olacaktır. Aksi düşünülemez bile.

Tarih, kızıl yapraklı sayfalarına Öcalan'la ilgili hükmünü ikili yazacak gibi: Ulusal devrimci lider olarak oynadığı yurtsever devrimci-demokratik rol, ulusal reformist lider olarak oynadığı hiç de hayırlı olmayan rol...■

İşçi Sınıfının Komünist Önderi S. Yeterin Anısına... **PARTİ İNŞASI VE ÇALIŞMASININ ARACI OLARAK İŞYERİ HÜCRELERİ**

Oncekiler bir yana, son dönemde işçi hareketinde başlıca iki dalga yaşandı. Birincisi, Bursa'dan başlayıp genişleyen Metal işçilerinin direnişi; ikincisi, '99 yaz'ındaki işçi-emekçi dalgasıydı. Bu iki dalga da, başka nedenlerin yanında devrimci bir önderlikten yoksun olması sonucu söndü. İşçi sınıfı hareketindeki dönemsellik, tekil ya da genel direniş ve kalkışlarda sınıfın siyasal öncüsü bakımından giderek alışılan şey, neredeyse her defasında kaydedici olma durumuna düşmesidir. Böyle olunca olup biten işçi direnişlerinin irdelenmesi, bunlardan gelecek için dersler çıkarılması, siyasal ve örgütsel görevler saptanması vb. sadece bir tatmin aracı oluyor. Bir yerde, söz ve yazı gücünü yitiriyor. Bu sorunun aşılması yönündeki hatırlatma, uyarı ve yoğunlaşma istemleri ise, karşısında tılsımlı bir direnç varmış gibi bir türlü gerekli yankıyı bulmuyor. Bu, bazen sanki onlarca yıl sınıf çalışması yürütülmüş ama bir şey elde edilmemişçesine, "yapın da görelim" halleriyle alttan alta tebessümlere bile yol açabiliyor. Ne var ki, yığınların kendiliğinden uyanışının arkasında sürüklen-

me ve kalmayı sorgulama yerine, bu hareketi küçümseme, yere batırma çözüm olmuyor; aksine işçi sınıfına ve kitlelere gizli güvensizliğin bir göstergesi oluyor.

İşçi-emekçi dalgası gösterdi ki, işçi sınıfı hareketinin toplumsal gücü üzerine burjuva siyasetinin her renginin her türlü oyunu, ihaneti, ikiyüzlülüğü ve kirliliği sergileniyor; orada ciddiye alınır düzeyde olmayan sadece işçi sınıfı ve emekçilerin siyasal öncüsü ve devrimci güçlerdir. Bu, en açık haliyle gizli görüşmeler, genel grev tartışmaları ve grev kırıcılığı anlarında yaşandı.

'99 yazındaki işçi-emekçi dalgası bir kez daha öylesine açık ve çarpıcı halde açığa çıkardı ki, mevcut durumla işçi sınıfı ve emekçi yığınların aşağıdan iradesi, inisiyatif, girişimi, gücü, öfkesi ve mücadele isteği ne kadar büyük olursa olsun, daha çok merkezi olmak üzere barikatları, ihanetleri aşamıyor. Bu barikatlar, sınıf hareketinin siyasallaşması ve devrimleşmesini engelleyen, kıran ve söndüren siyasal, ideolojik, sendikal ve militarist barikatlardır. Barikatları yıkacak, yaracak ve yıpratacak başlıca toplumsal güç, yine işçi sınıfı ve onun

aşağıdan gerçekleştireceği örgütlülüğü, birliği ve iradesi ise; buna önderlik edecek ve yönetecek başlıca politik güç ise, marksist leninist komünistlerdir. Ancak o zaman yığınların aşağıdan oluşan devrimci iradesi, birliği ve örgütlülüğü; gelişen savaşımının yıkıcı, sarsıcı ve yaptırımcı gücü ve sonuçları karşısında sermayenin hiçbir gücü ve barikadı dayanamaz.

Tabii ki, her siyasal parti ve akımdan önce marksist leninist komünistler tarihsel olduğu kadar, bu siyasal ve örgütsel görevleri ve sorumluluklardan uzak duramaz, kaçınamaz, görmezden gelemezler. Bunun rahatsızlığını ve sıkıntısını duymak; düşünsel ve pratik olarak işçi sınıfı hareketi ile buluşmanın, partiyi sınıfa taşımanın araçları, çalışma yöntemleri ve yolları üzerinde yoğunlaşmak herhalde çözümlerin de yolu ve kanallarını açmanın ilk adıımıdır.

Proletarya partisinin işçi sınıfı çalışmasında küçümsenmeyecek deney, birikim ve mirası; mevzileri ve dayanakları, olanakları, eğitimi ve deneyli kadrosu, işçi ilişkileri, politik ve örgütsel etkisi vardır. Sınıfa uzanma kanalları vardır ve bunlar, benzerlerinin geliştirilmesine örnek hale getirilebilir. Sendikal mevziler, işçi kitle toplantıları, işçi gazetesi, direniş ve grevlere müdahale deneyleri, bazı direnişlerdeki etkin rol, başarıya kilitlenme iradesi ve ısrarlı yönelimi, sınıf sendikacılığının bazı özelliklerinin sendikal mevzi ve çalışmalarda, tekil direnişlerde yaşatılmaya çalışılması vb. her biri partinin sınıf çalışmasında sıçrama tahtası yapılabilir. Bütün bunlar, haklı olarak iyimser olmamızın verileri, ciddi ipuçlarıdır; kaldı ki, marksist leninist komünistlerin dışında devrimci bir çizgide sınıf içinde oluşmaya çalışan başka ciddi ve iddialı devrimci politik bir güç yoktur. Parti, sınıf içerisindeki çalışmasında ve genel politik faaliyetinde parti çizgisi doğrultusunda kendisini üretmeye, inşa etmeye çalışıyor. Ne var ki bu, mevcut mevzilerin, mirasın, birikim ve olanakların çalışmada tam ve hakkıyla değerlendirildiği; bunlara dayanılarak ileriye sıçrandığı anlamına gelmiyor. Sınıf çalışması hâlâ dağınık, parçalı ve plansızdır. Sistemli, bütünlüklü, kalıcı ve kendisini

üreten/ büyüten bir çalışma düzeyinde değildir.

Çerçevesi çizilmiş, hedefleri belirlenmiş somut çalışma planları, yoğunlaşmış düşünsel ve pratik üretim, örgütsel bellek ve çalışmada süreklilik, örgütsel ve pratik girişimlerde kararlılık, sıkı ve amaca uygun devrimci denetim, her düzeyde örgütlenme ve fabrika/işletme hücrelerinin inşası çalışmalarını üretken, etkili ve başarılı kılacaktır.

İşçi Sınıfı ve Emekçi Yığınlaraya Dayanmak, Tasfiyeciyi Kuşatmaya Karşı Direnmenin, Politik Güç Olmanın ve Başarıya Yürümenin de Koşuludur

Kürdistan devriminde bir politik irade kırılması ve tasfiyesinin yaşandığı, Kürt ulusal hareketinin Yeni Dünya Düzenine uyum sağlama yoluna girdiği; devrimci ve komünist harekete karşı devrimci kuşatma ve tasfiyeciliğin dayatıldığı, devrimci çalışma ve faaliyetin kabul edilebilir ve denetlenebilir düzeye çekilmekten de öte fiziki ve manevi bakımlardan yok edilmek istendiği koşullarda; tıkanmayı aşmanın, sorunları çözenin, saldırıları boşa çıkarmanın yolu, işçi sınıfı ve emekçi yığınların yaratıcı, üretici ve mücadeleci gücüne dayanmayı başarabilmekten, onları sorunların çözümüne ortak etmekten ve çözümlere katmaktan geçer.

Sömürülen ve ezilen yığınların politik öncüleri, zindanlarda sermaye ve faşizmin kahpe saldırıları ve vahşetine yine maruz kaldılar. Bu katliamların sayısı onlardır ve her biri siyasi ve ideolojik içerikli, stratejik ve taktik hedefli bilinçli seçimlerdir. Çünkü sömürgeci faşist rejimin en büyük korkusu, işçi-emekçi yığınlarının öfkesi ve uyanışının, devrimci ve komünist öncü ile buluşmasından duyduğu korkudur. Bu türden saldırılar, aslında işçi sınıfı ve emekçilere, onların özgürlük ve toplumsal kurtuluş savaşımına karşı saldırılardı. Onları ücretli kölelik düzenine, kapitalizmin hastalıkları ve kötülüklerinin sonuçlarına razı et-

meyi, umutlarını ve mücadele azimlerini kırma ve uyuşuk yığınlar olarak kalmalarını sağlamayı amaçlayan eylemlerdir. Ne yazık ki, bu türden siyasi ve toplumsal saldırılara, baskı ve yasaklara karşı devlet, sermaye ve hain sendika ağalarının etkisindeki işçi sınıfının tepkisi yeterince görülmedi. Sadece ilerici, devrimci ve komünist güçlerin sahip oldukları sendikal mevzilerden tepkiler yükseldi, saldırılar lanetlendi. Zayıfta olsa işçi sınıfı ve sendikalar cephesinde protestoların yükselmesi, bunun giderek yayılma ve büyüme eğilimine girmesi; baskı, katliam ve adaletsizliklere uğrayan toplumsal kesimler ve devrimci öncülerden önce işçilerin kendi sınıf çıkarlarına sahip çıkması ve o uğurda mücadele yürütmesi bilincinde bir uyanışa, örgütlülüğünün gelişmesine ve savaşımına hizmet edecektir.

Devrimci ve ileri işçilerin, ilerici sendikacıların tepkileri, Karyapsan işçilerinin kısa süreli iş bırakma eylemi, yoldaşlarının mücadelesi vb. işçi sınıfının komünist önderlerinden S. Yeter'in işkencede katledildiğinin itirafı anlamına gelen işkence raporunun hazırlanmasını getirdi. Oysa bu sahiplenme daha kitlesel, örgütlü ve güçlü olsaydı, Ulucanlar'da faşizm o kadar pervasız davranamazdı. Ne yazık ki, aynı şeyi devrimci tutsakların katliamına gösterilen zayıf ve güdük tepkilerde de gördük. Sermaye ve faşizmin Kürt halkına, devrimci ve komünist öncülere saldırılarına sessiz kalan bir işçi sınıfı, ücretli köleliği, yoksulluğu ve aşağılanmayı yaşamaya devam eder.

Bugün işçi sınıfı ve emekçi yığınlar, burjuvazinin uyuşturucu, alıklaştırmacı, sınıf çıkarlarına yabancılaştırıcı ideolojik ve siyasi hegemonyasının derin etkisi altındadır. Yığınlardaki bu etki, ancak devrimci kitle eylemleriyle, sınıf savaşımıyla, devrimci propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışmasıyla kırılabilir. Ve onları, sınıf çıkarları doğrultusunda örgütleyecek ve bilinçlendirecek, demokratik ve sosyalist savaşımında yönlendirecek ve yönetecek tek politik güç ise, komünist öncüdür. Komünist öncünün pratik eylemi, proletaryanın sınıf mücadelesini yönetmek, onu sosyalist ve

demokratik görünümüleriyle örgütlemektir. Çünkü ancak komünistler proletarya hareketinin koşulları, akışı ve genel sonuçlarını kavrama üstünlüğüne sahiptirler.

Sermaye ve Türk burjuva devleti, işçi sınıfı hareketiyle komünist hareketin buluşmasını, bu doğrultudaki çalışmalarını engellemeyi ve siyasi öncülerini etkisiz kılmayı başardığı için, kazanılmış hakları gasp edebiliyor, devrimci öncülerini katletmekte pervasız davranabiliyor; sömürülen ve ezilen yığınları şiddet, katliam, yasak, gözaltı, hapis, gösterilere saldırı vb. yöntemlerle ilgisiz, umutsuz, uysal ve çaresiz kılabilir. Ve yine komünist hareket ile sınıf hareketinin birleşmemesi, ayrı yollarda yürümesi, iki hareketin de zayıflaması sonucunu doğurmuştur. Öyle ki, işçi sınıfı, sendikal örgütlülüğünü ve demokratik haklarını bile koruyamaz duruma getirilmiş, siyasi öncünün önderliği, katkısı ve yönetiminden yoksun bırakılmış, böylece işçi sınıfı hareketinin iç dinamikleri daha rahat parçalanmış, güçten düşürülmüş ve bozulmuştur. Devrimci proletaryanın komünist öncüsünün siyasi ve ideolojik etkisinden uzak oluşu ise, devrimci hareketin ve öncünün politik faaliyeti ve örgütsel çalışmasını zayıflatmıştır.

İşte bu koşullardaki işçi sınıfının bilincini uyandırma, örgütlülüğünü yükseltme ve sınıf çıkarları doğrultusunda savaşırma ancak komünist öncünün iradi, kasıtlı, planlı ve sistemli faaliyetinin ürünü olabilir. Ve bu görev, ancak nesnel ve öznel koşulların zorluklarına, yetersizliklerine takılmadan, boyun eğmeden, yakınmadan, pratik girişimleri çoğaltarak; partiyi işçi sınıfı hareketiyle buluşturacak ilk temas noktaları olan fabrika hücrelerini örgütlemenin temeli yaparak, onları işlevli kılarak yerine getirilebilir. Komünistlerin görevi, sosyalist düşünce ve siyasi bilinci işçi sınıfına götürmek ve kendiliğindene! işçi hareketi ile bağlantılı devrimci partiyi oluşturmak, inşa etmek ve örgütlemektir.

Kuruluş Belgeleri'nin "Sınıf çalışmasının güçlü ve etkili olabilmesi için, fabrika ve işletmelere yönelik çalışmalar merkezde(aç-SP) tutularak, sendikalar içinde, işçi

semtlerinde vb. sınıfın bulunduğu her alanda yürütülmesi, komünist çalışmanın sınıfı dört bir yönden kuşatması gerekir" (S. 126) biçiminde öngördüğü çalışmanın niteliği ve düzeyi yakalanmış değil, hâlâ çalışmalarda ".iradi, örgütlü bir durumdan çok, rastgele ve kendiliğindenci (iyimser yorumla yarı kendiliğindenci -SP) bir durum egemendir."

Seçilmiş ve planlanmış fabrika ve işyerlerine, işletmelere yönelim zayıftır. Çalışmanın sürdürüldüğü fabrika ve işletmelerde ise örgütlü ve planlı bir çalışmada ya da böylesi bir çalışmanın sürekliliğinden söz etmek oldukça zordur. Parti çalışmaları bireylere, en fazla dar işçi çevrelerine yönelik olmaktan çıkarılamadı. Kitle ajitasyonu sistemli, bütünlüklü ve sürekli olmaktan uzaktır.

Oysa komünist öncünün teorisinde, programında ve çalışmalarının örgütlenmesinde işçi sınıfı çalışması; sınıf çalışmasında ise fabrika ve işletme çalışması merkezde durur, diğer çalışma alanları fabrika çalışmasının yerine geçirilemez, ancak onu bütünler ve destekler. Şüphesiz ki , sınıf çalışmasının sendikal çalışma ve semt çalışması ayağı da vardır ve parti, bu alanlardaki çalışmayı ve yarattığı genel politik etkiyi ve atmosferi fabrika çalışmasını güçlendirmenin, işçi sınıfını kuşatmanın aracı yapar, ancak hiçbir zaman fabrika çalışmasının yerine ikame edemez. Her hâlukarda bu çalışmanın ekseninde "fabrika ve işçi havzaları esasına bağlı" bir örgütlenme çalışması durur. Çünkü ekseninde fabrika çalışmasının olmadığı bir sınıf çalışması, kendisini üretemez, işçi sınıfını devrimcileştiremez.

İşyeri ve fabrikalarda örgütlenme, siyasal gelişmelere etkin, kitlesel ve güçlü tepki vermeyi, çalışmalarda somut ürünler almayı , partili yaşamda çalışmanın üretici hazzını ve mutluluğunu hissetmeyi sağlar. Devrimci coşku, canlılık ve motivasyonla çalışmanın niteliğini yükseltir. Teori ve pratiğimizin uyumunun haklı sevincini yaşatır ve teşvik eder.

Siyasal gösteri ve etkinliklerde kitlesel katılımdaki düzeyin her partilinin değerlendirilmesinde ilk yere oturması, moral ve

motivasyonu etkilemesi tesadüf değildir. Ve dikkate alınmak durumundadır. Bir siyasal partinin durgunluk ve zayıflama dönemleri olabilir, ama bu, izahı mümkün olmayan boyutlarda ve sürede devam ederse, normal karşılanamaz ve çözüm arayışlarına yönelmek zorunlu olur. Komünist öncünün örgütsel inşa , kitle ilişkileri ve çalışmasında bir süreden beri bir daralmanın yaşandığı ortadadır. Bunda nesnel koşulların büyük etkisinin olduğu yadsınmaz, ancak öncüye bağlı, onun çalışma tarzı ve yöntemlerinden kaynaklı eksiklikler, yetmezlikler ve hatalar büyük rol oynadı. Devrimci politik etkinin örgütlenmesi, kadroların ve örgütlerin niteliğinin geliştirilmesi, örgütlenmenin temeli olan fabrika ve işletme hücrelerinin inşa edilmesi, kitle bağlarının geliştirilmesi konularında ihtiyaç ve görevlerin her seferinde ifade edilmesi böyle olduğunu kanıtlamaya yeter. Burada Parti örgütlenmesinin temeli olan işyeri ve fabrika hücreleri önemli bir yer tutar. Partiyi işçi sınıfına taşıyacak bu örgütlerin sınırlılığı ve yeterince işlevli olmaması en büyük handikapımızdır. Proletarya partisi bu düğümü çözmek, bu eşliği aşmak; kendisini işçi sınıfı içinde oluşturmak, inşa etmek, büyütme ve yeniden üretmek zorundadır. Bu görev hiçbir gerekçeyle ertelenmeyecek ya da tavsatılmayacak kadar büyük ve hayatidir.

Bazı teorik belirleme, öngörü ve doğruları hatırlatmak belki can sıkıcı olabilir, ancak anlaşılmadığı, devrimci pratikte karşılığını bulmadığı sürece tekrarlanması pahasına da olsa yinelemek yerinde olacak. Enternasyonal işçi sınıfının komünist önderleri Marks ve Engels, bir mektuplarında şunları yazarlar: "*Enternasyonalin kuruluşunda şu savaş çağrısını kesinlikle formüle ettik: İşçi sınıfının kurtuluşu, işçi sınıfının kendi eseri olmalı-dır. Öyleyse biz, işçilerin kendi kendilerini kurtarmaya yetecek bir düzeyde yetişmediklerini ve insansever büyük ve küçük-burjuva yoluyla ancak tepeden inme kurtarılmaları gerektiğini açıkça söyleyen kişilerle aynı yolda olamayız.*"(İşçi Sınıfı Partisi Üzerini-sy.131) işçi sınıfı demokratik ve sosyalist savaşımında

şüphesiz ki, diğer emekçi sınıf ve tabakalarla ittifaklar yapacak, birlikte yürüyecek, onları yedekleyecektir. Ancak bu, hiçbir toplumsal sınıf hareketinin sosyalist proletaryanın savaşımlarının yerine ikame edilmesi anlamına gelmez, aksine işçi sınıfı, siyasal öncüsü önderliğinde geleceğine kendisi karar verecektir.

Yine mantıksal ve tarihsel olarak defalarca kanıtlandı ki, sınıf savaşımındaki kazanımların ve ürünlerin güvencesi de işçi sınıfının sendikal/siyasal örgütlenmesi ve savaşımları düzeyine bağlıdır. Çeşitli milliyetlerden işçi sınıfı, bunu 12 Eylül sonrası iktisadi ve siyasal baskılar süreçlerinde defalarca yaşadı. Ve kanıtladı. Lenin, 1905'te ve Rusya'da, *"..devrimin gidişi ve sonucu ne olursa olsun, şu veya bu olaylar onu çabucak durdursa bile, devrimin tüm gerçek kazançları ancak proletarya örgütlendiği oranda sağlanabilir ve güvenilir hale getirilebilir"* (Partileşme Süreci, Lenin) diyor ve kazanımlar), sınıfın siyasal ve toplumsal gücüne, iradesine ve örgütlülüğüne dayandırıyordu. Bütün bunlar ve ileride başka yönleriyle de değinmeye çalışacağımız konular, sınıf çalışmasının yerine başka bir çalışmanın ikame edilemeyeceğini veya bu çalışmanın ertelenmeyeceğini fazlasıyla göstermektedir.

Bizde Parti örgütlenmesinin temeli olarak fabrika ya da işletme hücreleri, bir yerde idealize edildi, adeta erişilmesi olanaksız bir hedef gibi görüldü. Bu mükemmeliyetçi yaklaşım, komünist öncüyü hücre çalışması ve inşasında tutuk kıldı, alıkoydu ve çalışmayı dağıttı. Oysa Komünist Enternasyonal belgelerine (1926) bakılırsa üye partilerin işletme hücrelerinin sorunları tükenmek bilmez, bu kaçınılmaz da. Hazırlanan bir raporda şöyle deniliyor: *"Ele geçen hücre raporları, hücrelerin ancak çok az bir bölümünün düzenli siyasal çalışma, gerçekte iyi bir çalışma yürüttüklerini gösteriyor."* (3.Ent. S.90) Burada çıkaracağımız sonuç şüphesiz ki, işlevsiz hücreler inşa etmeyi hedeflemek değil. Kurulacak hücrelerin mükemmel olmayabilecekleridir. Zira her kurulan hücre, çalışma süreci içerisinde hatalarından arınır, kendisini örgütler ve

ihtiyaca yanıt vermeye başlar. Hücre üyeleri, hücre faaliyeti içerisinde ideolojik düzeylerini yükseltir; yeteneklerini geliştirir, çelikleşir, çalışmasının niteliği ve düzeyini yükseltir. Siyasi ve örgütsel sorunlar üzerine tartışma, derinleşme ve çözüm arayışlarına girer, ortak çözüm yolları ve yöntemlerinin üretilmesine katılır. Fabrika veya işçi havzaları hücreleri de, devrimci çalışma ve eylem içerisinde niteliğini geliştirecek, etkinleştirecektir.

1924-25 yıllarında 3. Enternasyonal'6 üye bazı partilerin hücre sayılarını buraya aktarmakta yarar vardır. Fransa(2500), Çekoslovakya(1301), İngiltere(177), ABD(300), Avusturya (129), Romanya (150) vb. Bu partilerin çoğunluğu legal, ancak illegal olanlar da vardır. Keza şüphesiz ki, dünyanın o günkü koşullarında işçi sınıfı hareketi daha gelişkin, savaşımları daha yüksekti. Ama bu durum, proletarya partilerinin örgütlenmesinde yönelim ve hedefler bakımından bir fikir veriyor. Bugünkü iktisadi, toplumsal ve siyasal koşullardaki gelişme ve değişimler, toplumsal üretim sürecindeki gelişmeler, her ülkedeki özgünlükler fabrika hücrelerinin örgütlenmesinde bazı özgünlükler getirebilir, ama bu komünist örgütlenmenin özünü değiştirmez. Proletarya partileri örgütlenmenin temeli olarak hücreleri, hücre faaliyetinde de üretim birimini, fabrikayı esas alırlar.

Proletarya partisinin, işçi sınıfı içerisinde politik güç olmaya yönelmesi ve kendini oluşturması; kitle çalışması ve politik faaliyetinde etkin olmanın yolunu açacağı gibi; yapısal ve kronik hal alan kadro, örgüt ve çalışma yöntemlerine ilişkin sorunların çözüm yoluna girmesi, örgütsel süreklilik ve kalıcılığın güvenceye alınması, parti güçlerinde emekçilik, disiplin vb. özelliklerin yerleşmesi bakımından da önemlidir.

Proletarya Partisinin Politik Mücadelede Başlıca Toplumsal Dayanağı Proletaryadır

Sosyalist öğretisi, proletaryanın sınıfı öğretisi, sosyalizmi siyasal ve toplumsal

olarak gerçekleştirecek başlıca toplumsal sınıf proletaryadır. Kapitalizmin yükseliş koşullarında ne zamanki proletarya bir siyasal ve toplumsal güç olarak tarih sahnesine çıkmaya başladıysa, Marks ve Engels de bu maddi toplumsal gücün akışına, hareketine, onun gelişme yasalarına dayanarak sosyalist teoriyi oluşturdular. Ve sosyalist teorinin ölümsüz ilkeleri, çok geçmeden 1917 Ekim Devrimi ile karşılığını buldu. Ve sosyalizm pratiğini yaşadı.

Komünist öncünün, sömürsüz ve sınıfsız bir dünya uğruna savaşımlar yürüten politik bir güç olarak coğrafyamızda varlığı, 10 milyonu aşan işçi sınıfına dayanmayı, proleter siyasal orduyu oluşturmayı hedeflemesi teorisi ve pratiğinin bir gereğidir. Demokratik devrim sürecindeki Rusya'da 1894 yılında kapitalizmin gelişmişlik düzeyi, proletaryanın nicelik ve nitelik gelişme düzeyi bugünkü Türkiye'ye göre daha geriydi, ve o gün, sınıf çalışmasına yönelik Lenin şunları belirtiyordu: "Bizim çalışmamız **her şeyden önce ve en başta, fabrikalarda ve atölyelerde** çalışan işçilere, kentli işçilere yöneltilmiştir."(İşçi Sınıfı Partisi Üzerine- 158)

Politik öncünün çalışmasını, işçi sınıfı merkezli yürütmesini Kuruluş Belgeleri "...programın odağında, toplumun sonuna değin **en devrimci sınıfı olan proletarya** durduğuna göre çalışmaların da öncelikle **açık bir bilinç ve kesin bir irade** ile sınıfa yöneltilmesi"(aç-SP) (S. 125) gerektiği biçiminde öngörüyordu. Komünist öncü programının odağına, işçi sınıfı en devrimci sınıf olduğu, geleceği temsil ettiği için yerleştiriyor. Ve bu stratejik bir bakış açısı ve tespittir, konjonktüre! ve hareketliliğe göre değişen bir şey değil. Durgunluk veya hareketliliğe göre programın odağına yerleştirilmiyor.Tarihsel/toplumsal, sınıfsal ve siyasal rolü nedeniyle yerleştiriliyor. Bu, aynı zamanda işçi sınıfından daha devrimci bir sınıf olmadığı anlamına geliyor. Peki çalışmaların "açık bir bilinç"le , "kesin bir irade" ile sınıfa yöneltildiği söylenebilir mi? Sınıf çalışması gerçekliği, buna olumlu yanıt vermiyor. Olumlu yanıt verilmemesinin bir nedeni "açık bir bilinç" ve "kesin bir ira-

de" zayıflığı ise, diğeri pratik girişimlerin nesnel ve öznel koşullara karşı direnç göstermemesidir. Parti belgeleri ve yayınlarında işçi sınıfı çalışmasının siyasal ve örgütsel sorunlarına vurgu fazlasıyla mevcuttur. Ne var ki, bunun yeterince kavrandığı, pratik çalışmaların buna göre düzenlendiği aynı kesinlikle söylenemez.

Birlik devriminden sonra yeni politika yapış tarzının birçok unsuru, birçok özelliğinden biri devrimci pratiğin merkezine işçi sınıfını almak ise, bir diğeri yığınlara yönelik politik faaliyettir. Kuruluş belgelerinde, "**komünistler dikkat ve enerjilerini, sınıf hareketine önderlik, sınıf hareketini arkalama sorununa yoğunlaştırmak ve radikal bir biçimde kendine dönüklükten, kendisi için politika yapma tarzından kurtulmak zorundaydılar, zorundadırlar**" (S. 122) deniliyordu. Bunun bütünlüklü devrimci çalışma tarzında ve sınıf çalışması alanında karşılığını bulduğu söylenemez. Çünkü bunun için en başta partinin pratik politika ve taktiklerini işçi sınıfına taşıyacak fabrika ve işçi havzaları hücrelerinin olması, bu yetmiyor bu hücrelerin işlevli olması gerekir.

Yığınlar üzerindeki siyasi etki ve nüfuz, marksist propaganda ve ajitasyonun, politik savaşımlar ve örgütlenmenin genişletilmesi ve derinleştirilmesine bağlıdır. Proletarya partisi, ancak her dönemde, devrimci yükseliş, yenilgi ve durgunluk dönemlerinin tümünde savrulmadan, pusulayı şaşırmadan marksist çalışmayı sürekli, düzenli ve sapmadan yürütürse bu etkiyi kalıcı ve üretici kılar. Lenin, "**Bu çalışma olmazsa siyasal etkinliğin bir oyuncak durumuna düşmesi kaçınılmaz olur, çünkü proletarya için bu etkinlik, ancak, belli bir sınıfın yığını sarsması, onun ilgisini uyandırması ve onu olaylara etkin ve öncü biçimde katılmaya götürmesi halinde ve bu ölçüde ciddi bir önem kazanır.**"(Agk, S.235, aç-SP) diyordu. Marksist leninist komünistler, siyasal savaşımında büyük sıçrama ve önemli siyasi nüfuz sağladılar, bu siyasi etki ve nüfuz yığınları uyandırdı, mücadeleye "etkin ve öncü" biçimde katılmasını getirdi, ancak bu etki örgütlenemedi, uzun süre devam etmedi, dolayısıyla o devrimci etkinin yerini

başka renkten siyasi etkiler doldurdu. Peki neden böyle oldu? Çünkü, elde edilen siyasal etkiyi, yeniden üretmenin girdisi yapacak olan parti örgütleri ve yapı taşları fabrika hücreleridir. Örgütsel inşa ve niteliğin yükseltilmesidir. Örgütlenme çalışması zayıf olunca doğal ki, boşluğu başkaları dolduracaktır.

Bu bilinç ve bakış açısına sahip proletarya partisinin Kuruluş Belgeleri'nde semt çalışması ve diğer alanlardaki parti çalışması sınıf çalışmasının karşısına konmaz, aksine semt çalışması işçi sınıfını kuşatmanın temel bir aracı görülür ve semt çalışmasının sınıf çalışması boyutu, "*Semt parti örgütleri, parti örgütlerinin hedeflediği işkollarını, fabrika ve işletmeleri daima gözönünde tutmalı, bu hedefleri destekleyecek biçimde yeni ilişki ve bağlantılar kazanmaya yönelmelidir*" biçiminde formüle edilir, sınıf çalışmasına yöneltilen ana güçlerin bir bölümünün semtlerde görevlendirilmesi gerektiği belirtilir, ancak bu, "sınıfa yönelik çalışmanın, fabrika-işletme temelinde ve sendikalar içinde ihmal edilemez çalışmanın zayıflatılması ya da bir kenara bırakılması pahasına olamaz" denilerek sınıf çalışmasının altı çizilir. Keza, "gençliğe yönelik çalışma, ana güçlerin sınıfa yöneltilmesinden sapılmaksızın ele alınması"na dikkat çekilir, aynı duyarlılık ve titizlik gösterilir.

Sınıf Çalışması Zorluklarla Doludur

Sermaye ve burjuva devleti, devrimci çalışma yürüten işçilere gözdağı verme, onları çeşitli baskı yöntemleriyle geriletme ve politik faaliyetlerden uzaklaştırma yoluna sokmak için uğraşacaktır. Çeşitli genel direniş sonralarında öncü ve ileri işçilerin tırpanlanması örnekleri çok yaşandı. O nedenle işçiler çeşitli kaygılar taşıyabilecek, tutuk kalabileceklerdir. İşçileri partiye kazanmak zordur, çalışmada sabır, inat ve ıstikrar ister. Günlük başarı peşinde koşanlar işçileri etkileyemez, örgütleyemez. Orta ve uzun süreli siyasi/örgütsel yatırımlar, dö-

nemsel çalışma planları yapmayanlar işçileri *kazanamazlar*. Devrimci çalışmayı planlamak yetmez, bu planların pratiğe geçirilmesinin önünde görünür görünmez iç ve dış engeller, dirençler vardır, bu engel ve dirençler nesnel ve öznel koşullara bağlıdır. Durumun "siyasal ve örgütsel gerçekliğimizin ihtiyacı" biçiminde izah edilmesi, işçi sınıfının geri bilinci, sınıf hareketinin parçalı ve bazen durgun hali, işçilerin kimlik erozyonu yaşıyor olması, farklı siyasal eğilimler taşıması ve şovenizmin güçlü etkileri altında olması; genel olarak parti çalışmasında, özel olarak sınıf çalışmasında kısa, orta ve uzun vadeli plan ve yatırımların yapılmasına engel olamaz. Sonuçta devrimci pratik sınırlı olanak, kadro ve güçlerle yürütülür. Görece bu sınırlı olanak ve güçlerin değerlendirilmesi belirli öncelikleri, tercihleri her zaman getirebilir. İşte öylesi anlarda stratejik düşünme, geleceğe örgütsel yatırım yapmanın önemi küçümsenemez. Bir çalışma planı genel siyasal ve toplumsal gelişmelere bağlı bir esneklik, özgünlük taşımalı; ancak bu, planları geçersiz ve uygulanamaz kılmamalı, çalışmalarını telafisi zor biçimde kesintiye uğratmamalıdır.

Lenin, "*İşçilerle onları suçlamadan konuşabilecek, bir düşüncüyü söyleyerek diğerlerinin ne olabileceğini ima edebilecek devrimciler gerekli*"ölr, diyordu. Daha başında işçi sınıfının geriliklerine, yabancı ideolojilerin güçlü etkilerini taşımasına adeta öfke duyan, buradan hareketle küçümseyen, işçi sınıfı hareketinin dipten kaynaşması ve güçlü dalgası yerine yüzeydeki görüngülere takılan, günü birlik ürün peşinde koşan çalışma tarzıyla, işçilerin partinin ideolojik ve siyasi etkisine kazanılamayacakları açıktır.

İşçi sınıfının öncü müfrezesi, kendini işçi sınıfı içerisinde oluşturur. O, işçi sınıfının en ileri kesimini kapsar ve sınıfın öncü politik kurmayıdır. İşçi sınıfının organik bir parçasıdır. Gücünü ve gelişmesini sağlayan bu canlı, dinamik ve hareketli bağlıdır. Parti, işçi sınıfı hareketi ve savaşımı içerisinde kendisini oluşturur, yeniden üretir, ama bu, ekonomik/sendikal mücadele ala-

nı değil, işçi sınıfının siyasal iktidar mücadelesi alanıdır. Bu da ancak, siyasal öncüsü önderliğinde bütün toplumsal ve siyasal yaşama ilişkin sorunları işçi sınıfının demokratik ve sosyalist savaşımlarının konusu yapmakla, sınıfın bilinç ve örgütlenme düzeyini yükseltmekle başarılabilir. İşçiler, sendikalar, kooperatifler ve diğer kitlesel örgütlerde örgütlenmekle bazı iktisadi kısıntılar sağlamanın ötesine varamazlar, hatta bırakalım ücretli kölelik düzeninden kurtuluşu, kazanılmış demokratik ve iktisadi hakları bile güvencede tutamazlar. İşte Sosyal Güvenlik Yasası ile kazanılmış hakların gasp edilmesi en son örnek, yenileri ise sırada bekliyor.

Parti çalışması, kitle çalışmasıdır, politik ve örgütsel çalışmadır. Partinin politik faaliyetinin görevi, işçi sınıfının politik sınıf bilincini ve politik örgütlenme düzeyini yükseltmek; burjuva ve küçük burjuva siyasi parti ve akımların ideolojik ve siyasi etkisi ve hegemonyasından kurtarmak, sınıf çıkarlarına yabancılaşmış, geri ve başkası için sınıf olan geniş işçi ve emekçi yığınları partinin devrimci etkisi altında örgütlemek, savaştırmak ve işçi sınıfı iktidarı hedefine ulaştırmak; sosyalist iktidar koşullarında sosyalizmi inşa etmek ve kesintisiz devrimle sınıfsız bir dünyaya ilerlemektir.

Komünist öncünün işçi sınıfı ve emekçi yığınların mücadelesine önderlik etmesinin sihirli bir anahtarı yok, eğer her şeye karşın bir anahtar gerekiyorsa, o da partinin siyasal çizgisi doğrultusunda doğru bir kitle çalışması yürütmektir. Komünistler, somut ve nesnel koşulları kendi devrimci istek ve niyetlerine dayanarak değerlendiremezler, geniş kitlelerin devrimci bir çizgi ve pozisyona çıkarılmasını kolaylaştıracak çalışmaları, örgüt biçimlerini, sloganları devreye sokarlar. Unutulmamalı ki, komünist öncü için "eskimiş" olan, kitleler için de eskimiş, siyasal olarak miadını doldurmuş sayılmaz. Bu durumun yanında, öznenin, öznel güçlerin gerçekliği hesaba katılmadan belirlenen her taktik ve pratik politika, ölü doğmaya mahkumdur. Komünistler kitlelerden, işçilerden öğrenmesini bilmelidirler, hiçbir komünist bunu reddetmez, ancak

genellikle bu az yapılır. Diğerleri bir yana, yerel çalışma alanlarında sistemli ve sürekli bir bilgi akışının gerçekleşmemesi böyle olduğunu gösteriyor. Zaten çalışma alanlarında "mülteci" kalmak, parti çağrılarının gerekli yankıyı bulmaması da bunu gösteriyor.

Parti, işçi sınıfı ve emekçi yığınların devrimci siyasallaştırılması için vardır. O nedenle kitle çalışmasını kolaylaştıran, ön açan ve sonuç alan çalışma yöntemleri bulması, onlara başvurması ve gelişmelere bağlı olarak onları geliştirmesi veya değiştirmesi önemlidir. Kadroların kitle çalışması konusunda aydınlatılması ve ufuklarının genişletilmesi; gerektiğinde yakın durarak pratikte yardımcı olunması, kavratmanın ve eğitmenin en etkili yolu olabilir.

Parti çalışması ve örgütlenmesinde, kitle ilişkilerindeki zenginlik ve canlılık, yığınlarla bağ kurma yeteneği, çabası ve başarısı, doğal önderlik vasıfları yaşadığımız süreçte kadroları seçme, yükseltme, eğitme ve görevlendirmede bir ölçüt olmalı, bir anlam ve değer ifade etmelidir. Doğal ki bu, aynı zamanda örgütçü özelliklerin de dikkate alınmasıdır. Çalışmalardaki yöneticilik zaafı ve yetmezliklerin, görevler altında ezilmelerin yöneticilerde doğal önderlik vasıflarının taşınmaması ya da zayıflığı ile dolaysız bağı vardır. Demek ki, burada kitle çalışması, kitle bağları ve kitle ilişkilerindeki zenginlik kadro politikasında temel bir unsur oluyor. Ayrıca-parti, yığınlar üzerinde politik etkisinin derinleştirilmesi ve genişletilmesi faaliyetini üretir, sistemli ve sürekli hale getirirse, kadroların da kitle ilişkileri gelişir, kalıcılaşır. Çünkü her çalışma tarzı kendi kadro tipini yaratır, biçimlendirir, üretir.

Kitle çalışmasına ilişkin Lenin şunları belirtiyordu: "*Öncü, yığına hizmet etmek ve onun doğru olarak anlaşılması çıkarlarını dile getirmek için, örgüt, tüm çalışmasını yığına yöneltmeli ve bu arada ondaki tüm iyi güçleri sonuna kadar kendine çekmeli, yığınlarla bağının korunup korunmadığını, canlı olup olmadığını her adımda, dikkatle ve nesnel olarak gözden geçirmelidir. Böyle ve yalnız böyle, öncü, yığını eğitir ve öğ-*

retir, onun kendi çıkarlarını dile getirerek, ona örgütlenmeyi öğretir ve yığının tüm etkinliğini bilinçli sınıf politikası çizgisine yöneltir." (Ağk, s. 309) Evet, Parti çalışmasında yığınlarla kurulan bağların korunmadığı, canlı ve politik biçimde sürdürülmediği, bunun "dikkatle ve nesnel olarak" gözden geçirilmediği, sorgulanmadığı, ortaya çıkan sonuçlardan sıkıntı duyulmadığı, bunun yeterince sorun yapılmadığı bir gerçeğimizdir. Bu, siyasal ve örgütsel pratiğin etkisi ve sonuçlarından görülüyor. Kitle çalışmasının sorunları ve yöntemleri üzerine düşünsel planda ve adamakıllı bir yoğunlaşma, çözüm arayışlarını getirecek açılımlar yapılamadı, örgütsel inşa ve işletme hücrelerindeki zayıflıklar devam etti.

Parti çizgisi ve çalışma disiplini, ortalama işçi hayatını sürdürmeyi, onlarla paylaşmayı, onların sorunlarını, istemlerini ve duygularını anlamayı, ruh hali ve nabzını ölçmeyi, yoldaşça ilişki geliştirmeyi, ihtiyaçlarını özenle ve saygıyla karşılamayı öngörür. Ve tüm bu görevleri, niteliği ve niceliği gelişen parti hücreleri yerine getirir, çünkü kitlelerle ilk temas noktaları bu hücrelerdir. Ayrıca bu durum parti örgütleri ve kadroları bakımından ağır, bunaltıcı gelirse, bu koşullar çekilmez görülürse çok doğal ki çalışmanın ilerletilmesi mümkün olmaz.

Hücre Temelinde Örgütlenme

Kapitalizm, işçi yığınlarını toplumsal üretim sürecinde büyük fabrika veya işletmelerde bir araya getirir, birleştirir ve yığar. İşçi sınıfını nicelik ve nitelik olarak geliştirir. Kapitalizm, işçilerin kapitalizm öncesi toplumlarla, her türlü feodal kan bağı ve akraba bağılılığı ilişkisini kopartır, iktisadi bağımlılık dışındaki kişisel bağımlılığa son verir. İşçileri kapalı toplumun bön kültürünün etkisinden kurtarır, düşünmeye iter, dayanışma ve örgütlenme bilincinin gelişmesi zeminini yaratır, ilerici ve devrimci düşüncelere açık hale getirir.

Emek ve sermaye, her an ve en açık haliyle fabrikalarda karşı karşıyadır. Fabrika, emek-sermaye çatışmasının başlıca

alanıdır. Kapitalizmde sömürü ve üretim hücresi fabrikadır. Artıdeğer, toplumsal üretim sürecinde fabrika ve işyerlerinde üretilir. İşçi sınıfının toplandığı, üretim süreci ve üretim araçlarının bir parçası haline getirildiği fabrikalarda, işçiler arasında güçlü toplumsal ilişki ve organik bağlar oluşur. İşçiler, iş kazalarını, alınteri dökmeyi, üretmeyi ve yaratmayı, çalışma ve yaşam koşullarının kötülüğünü, toplam üretim değeri ile bölüşüm, ücretler arasındaki çarpıklığı, büyük uçurumu; sefaleti ve yoksunluğu her gün birlikte görür ve yaşarlar. Sonuçlarını ortak olarak yaşadıkları bu nesnel sınıf çıkarları, fabrikada dayanışma, birlik ve mücadelenin de zeminidir.

Marksist leninist komünistler, "*sınıfa yönelik çalışmaların örgütlenmesi, emek sermaye çelişkisinin beşiği ve kapitalizmin hücresi olarak fabrika ve işletmeler temelinde ele alınmalı..*" derlerken aynı argümanlardan hareket ediyorlardı.

İşçi sınıfının toplumsal rolü denilince, onun nicelik ve nitelik gelişmesi, özel mülkiyetten yoksunluğunun yanında toplumsal üretimde tuttuğu yer akla gelir. Sınıfın gücü, her şeyden önce üretimde tuttuğu yerden kaynaklanır. Ve bu yer, fabrika tarafından belirlenir. Kapitalizmde değişim için üretim yasaının işlediği yer, metanın üretildiği fabrikalardır. Kapitalist üretimin önkoşulu, sermaye ve işgücüdür. Toplumsal üretimde işgücü belirleyicidir. O nedenle işçilerin üretimi durdurması, hayatın durması, kapitalist üretim sürecinin felç olması sonuçlarını doğurur.

Fabrika ya da işyerleri, semt, sendika, emekçi kadın, esnaf ve gençlikle ilişkilerin kesiştiği bir alandır. Fabrikalarda yürütülecek komünist kitle çalışması, doğal ki tüm sınıf örgütlerini, diğer emekçi sınıf ve katmanları da etkileme yeteneği ve özelliğine sahiptir. Tersinden bu sayılan alan ve toplumsal kesimlerdeki parti faaliyeti de sınıf çalışmasını güçlendirir, besler ve büyütür. Çünkü bu çalışmalar, işçi sınıfı ve emekçileri siyasallaştırma ve örgütlenme bakış açısı ve perspektifiyle yürütülür.

Kapitalizmin hakim olduğu ülkelerde kır kente, tarım sanayiye bağımlıdır. Tarımsal

üretim araçları, yeni teknolojik girdi ve pazar ilişkileri bakımından da kır kente, tarım sanayiye bağımlıdır. Böyle olunca temel üretim araçlarının kamusal ya da toplumsal mülkiyeti, toplumsal üretimin denetimi ve yönetiminin proletaryada bulunduğu koşullarda; kent, sanayinin, işçilerin iktisadi, toplumsal ve siyasal yaşam bakımından da kıra, tarıma, kır emekçilerine ve köylülere hükmetmesi, onları yönetmesi ve politikaları doğrultusunda harekete geçirmesinin olanak ve zeminini güçlendirir. Sosyalist proletarya ve partisi, bugünden temel ve kilit sektörlerde proletaryanın siyasal ve örgütlü bir güç olmasını hedeflemesi, programının ve bu amacının bir gereğidir. O nedenle öncünün sınıf içerisindeki çalışmasında fabrika çalışması temeldir. Ve her yerden ve her şeyden önce fabrikada örgütlenir.

Dünya komünist hareketinin partisi Komünist Enternasyonal'de, siyasal ve örgütsel kararların uygulanmasının odak noktasında, örgütsel faaliyetin odak noktasında; parti çalışmasının işletme hücreleri temelinde inşası ve örgütlenmesinin durduğunun altı özenle ve tereddütsüzce çizilir. "Partinin işletme hücreleri temelinde inşası ilkesi" denilmek suretiyle, fabrika hücrelerinin örgütlenmedeki önemi ve vazgeçilmezliği "ilke" düzeyinde ortaya konmuştur. O nedenle hiçbir gerekçe örgütlenmedeki bu görevin savsaklanması, geleceğe bırakılması ya da unutulmasını haklı ve geçerli kılamaz.

Bu görevin yerine getirilmesinde ve pratikleştirilmesinde, zincirin merkezi halkası yerel parti örgütleri ve yönetimleridir. Parti teorisi, programı ve belgelerine uygun bir örgütlenme çalışmasına önderlik etme ve yönlendirme görevleri bulunur. Fabrika ve işçi havzaları hücrelerinin günlük çalışmasına yardım edecek, ön açacak, yeni hücrelerin kurulması planları ve düzenlemelerini teşvik edecek ve denetleyecek bir asgari teorik ve siyasal birikim, bilgi donanımı olmadan bu ihtiyaçlara yanıt verilemez. Örgütsel rotanın fabrika ve işçi havzaları hücrelerine göre çizilerek ilerlemesi, komünist çalışmanın temel bir özelliğidir. Ve politik

pratik faaliyet ve parti çalışmasının güncelleşmesini fabrika ve işçi havzaları hücreleri temelinde yerine getirmeyi, özel bir önem ve yönelim içinde olmayı öngörür. Siyasal ve toplumsal gelişmelere, aşağıdan, üretim birimlerinden, sınıf cephesinden çeşitli örgüt ve mücadele araçlarıyla; yani grev, iş bırakma, kitle gösterileri, direniş ve işgal eylemleriyle müdahale edilirse, destek sunulursa ancak işçi sınıfı kendisi için savaştığı örgütlülük ve bilinç düzeyine kavuşur.

Peki örgütlenmenin temelini fabrika ve işçi havzaları hücrelerine dayandırmak neyi getirecek? Öncelikle parti çalışması ve politik faaliyetinin canlanmasına yarayacak, partiyi işçi ve emekçi kitlelere yakınlatacak, kurumsallaşma ve kitleleşmede önemli bir rol oynayacaktır. Çünkü komünist öncü güçlerin kitlelerle ilk temas noktalarında, bağlarında sorunlar yaşanıyor, sıkıntılar yaşanıyor. Kitle ilişkilerinin kalıcılığı ve sürekliliği, kitle ilişkilerinin geliştirilmesi, örgütlenmesi, eğitilmesi ve niteliğinin yükseltilmesi konularında sorunlar yaşanıyor. Öncünün yığınların dinamizmi, canlılığı, yaratıcılığı, emekçiliği ve üreticiliğinden beslenmesi ve bunu çalışmasına katmasında sıkıntılar yaşanıyor. Bu yönlü sorunların bir kısmı çalışma tarzı ve yöntemlerine ilişkin, bir kısmı ise, kitle ilişkilerini örgütlenme, disipline etme, yerinde görevlendirme, uygun tarzda çalışmalara katabilmede gösterilen yetersizlik ve yeteneksizliklerle açıklanabilir. Çalışmaların pratiği, düzenlenmesi, planlanması, üretken ve ilerletici kılınması, öncelikle partinin ilk temas noktaları olan hücrelerde örgütlenmenin geliştirilmesi ve derinleştirilmesine bağlıdır. Devrimci bir denetim, verimli ve planlı bir çalışma, alana, parti güçleri ve olanaklarına tam bir hakimiyet için de bu gereklidir.

Öncü, toplumsal ve siyasal sorunların biriktiği, çelişkilerin çoğaldığı ve keskinleştiği, kaynaşma ve tepkinin geliştiği, yığınların nabzını elinde tutmayı, onların istem, duygu ve iradesini devrimci yanıtlarla karşılamayı başarabildiği ölçüde onları arkasında sürükleyebilir. Keza yığınlar da ön-

cünün siyasi öngörü, pratik politika ve sloganlarını politik savaşım sürecinde kendi öz deneyleriyle tecrübe eder, görür ve yaşarsa ancak bunu güven duyma ve sıkı ilişki kurmanın önemli vesilesi yapabilir.

Demek ki, partinin işyeri hücreleri temelinde inşası; parti örgütlerini işçi kitlelerine yakınlaştıran, parti faaliyetini canlandırır, yeniden üretir; işçilerin güncel mücadelesinde ve sendikalarda komünist etkinin artmasına hizmet eder. İşyeri hücrelerinin inşası ile edilgen ve verimsiz fonksiyonlar aktif çalışmanın içine çekilir, işçi ve kitle örgütlerindeki komünist fraksiyonların sayısı ve gücü artar. Genel işçi toplantılarında, sendika şube kongrelerinde partinin siyasi etkisi ve nüfuzu hissedilmeye başlar.

Semtlerde, açık alan çalışmasında vb. bazı verimsiz ve edilgen yığılmanın çalışmaları geliştirme bir yana, kısırlık ve sorun ürettiği, çalışmayı ve devrimciliği yüzeyselleştirdiği, ahlaki çehrede bozulmaya, yozlaşmaya ve çürütmeye yol açtığı bir gerçektir. Hatta bazı durumlarda ve çalışma alanlarında "mülteci durumda yaşama" örneklerinin hiç de az olmadığı, yaşanmaya devam ediyor. Kendini tekrar, toplumsal ilişkilerdeki zayıflık ve kırılma, geri alışkanlıklar, devrimciliği, devrimci çalışmayı tüketir. Objektif olarak bu, sadece çalışanların güç ve enerjilerinin israf edildiği anlamına gelmez ve fakat kendilerinin de sorun teşkil etmeye başladığı anlamına gelir. Sözü edilen bu parti güçlerinin fabrika, işçi havzaları ve emekçi semtlerde fabrika, sokak ve semt hücrelerinde, çeşitli çalışma ve eğitim gruplarında örgütlenmeleri ve görevlendirilmeleri, devrimci çalışmanın büyütülmesi ve çalışanların devrimcileştirilmesinin ilk tedbiri olabilir. Bu yetmez, bu türden taraftar, kadro ve partili güçlerin üretim sürecine dahil edilmeleri hem disiplin olmaları, hem yığınların canlılığı içerisinde devrimciliklerini üretmeleri, hem de sınıf çalışmasının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi bakımından isabetli olacaktır. Açık ki, bunun pratik girişimleri, ancak günü kurtaran, dar pratikçi ve kendini tekrarlayan çalışmalardan köklü bir kopuş gerçekleştirilirse, bir netleşme ve kararlılık

gösterilirse başlatılabilir.

Fabrika Hücresinin Kurulmasının İlk Adımları

Proletarya partisinin temel örgütü hücredir. Bu, her komünist partinin tüzüğünde de yer alır. Parti fabrika, işletme, işçi havzası, işçi kentleri, çeşitli sanayi sektörleri, sendikalar, kitle örgütleri, semtler, kırsal alan vb. işçi sınıfı ve emekçi yığınların bulunduğu her yerde, parti komiteleri, fabrika hücreleri ve çalışma gruplarının kurulmasını, işlevli ve etkin kılınmasını öngörür. Hücre, partiyi proletarya ve emekçi yığınlara bağlayan ilk temas noktasıdır. Hücre, partiyi politik, ideolojik ve örgütsel çizgisiyle yığınlara taşır, yansıtır. Hücre, fabrika ya da çalışma alanlarında partiyi yeniden üreten, büyüten canlı organik parçadır. Parti, hücrelerle yığınların nabzını ölçer, nefeslenir, kanlanır.

Parti, fabrika çalışmasında ilk olarak hücre çalışması, inşası ve örgütlenmesine yönelir. Çünkü çalışmanın planlanması, yönetimi, yürütülmesi ve önderliği için zorunludur bu. Hücrenin kurulması ve örgütlenmesi, çalışmanın gelişim yönünü gösterir, belirler. Bunun için ilk zamanlarda işçi havzası, işkolu, sektör ve sendikal alanlardaki hücreler, sokak hücreleri vb. yanında, çeşitli çalışma grupları fabrikalarda hücre inşasına yöneltilebilir. İkincisi, çalışma planlarında mutlaka hücre, çalışma grupları vb. oluşturulması ve inşası somutlaştırılarak hedeflenmelidir.

İşletme Hücresinin Kurulmasının İlk Adımları

Parti çalışmasının fabrikalara yansıtılmasının ilk zorlu adımı, hücrenin olmadığı yerde, fabrika hücresi kurmanın ilk pratik girişimlerini başlatmaktır. Nesnel koşulların zorluklarını aşmak, eşiği geçmektir. Gerisi, atılan temel üzerinde yükselmek, hücre çalışmasının kendisini üretmesi, çalışma içerisinde yetkinleşmesi ve niteliğinin geliştirilmesiyle sağlanmasıdır.

Parti komiteleri, her şeyden önce belirlenen fabrika ve işyerlerinde hücre oluşmasını çalışma planına dahil eder; yönetimi ve denetimini sürdürür, işçilerle dolaylı ve dolaysız gelişen her ilişkiye değer biçer, bununla fabrikaya uzanmayı düşünürse başarılı olur. Böylesi bağlantılar, şüphesiz ki, ancak parti çalışmasının verileri, ipuçları, olanakları, ilişkileri ve örgütlerinden hareketle kurulabilir. Bazı ilk bağlantı unsurları ve araçlarını sıralarsak:

1)Atıl kalan bazı kadro ve çalışanların hızla üretime seferber edilmesi, bazı partililerin hedef işyerlerine yerleştirilmesinin başarılması.

2)Bütün işçi ilişkileri ve bağlantılarının toplanması, tasnif edilmesi, parti güçlerinin işçi ilişkilerini taraması ve fabrika çalışmasının hizmetine sunması; her işçi ilişkisinin değerlendirilmesi; bu gençlik çalışmasındaki gençlerden birinin babası, amcası olacağı gibi, emekçi kadın çalışmasının bir elemanı, yüzü işçi sınıfına dönük semt çalışmasının kazandığı bir ilişki de olabilir.

3)Gençlik örgütünün endüstri meslek liselerinde planlı, seçmeli çalışması ve yönelimi, sınıf bilinçli kalifiye işçi olarak büyük fabrika ya da stratejik işyerlerine partili işçi yerleştirme imkanlarını doğurur; hazır partili bir kadroyla o fabrika kısa sürede komünist çalışmanın kalesi haline getirebilir. Onunla kalınmaz; aynı partili, başka bir işyerinde istihdamla yeni bir çalışmanın başlatıcısı olabilir.

4)Sendika ve işçi kitle örgütlerindeki parti çalışması, fabrikalara uzanmanın bir başka aracıdır. Çeşitli yöre ve kent dernekleri, kültür kurumları, kooperatifler, spor kulüpleri vb. ilişki kurma, çıkarma ve sürdürmenin araçlarıdır.Tabii ki, bunlar üzerine düşünülür, bir taramanın ve devrimci denetimin konusu

yapılırsa, sonuç alınır. Yoksa birçok olanak gibi değerlendirilemezse çürütülür, tüketilir.

5)Genel ve tekil direniş dönemleri, uzun süreli grevler, işçi gösterileri öncünün fabrikalara dışarıdan müdahalesinin kanallarını açar, olanak ve koşullarını yaratır; bu, ciddi bir yönelim, ısrar ve inatla birleştiğin-

de ilişki kurma ve sürdürmenin önünde hiçbir engel kalmaz. Bu türden ilişkilerin kovanmadığı, sürekli kılınmadığı, yarım bıraktığı tecrübelerimizle kanıtlanmıştır.

6)İşçi kitle toplantıları, sendika şubeleri platformları, işyeri temsilciler kurulu, sendika delegeleri toplantıları, işçi birlikleri, işyeri komiteleri, grev komiteleri vb. ilişki kurma ve geliştirmenin diğer araçlarıdır. Partinin bu platformlarda birikimli ve tecrübeli kadrolarla temsil edilmesi, ilk bağlantıyı geliştirebilir.

7)Semt ve sokak hücrelerinin, çalışma gruplarının fabrika işçileriyle bağlantılarının fabrika çalışması ve hücre inşasına yönlendirilmesi sınıf çalışmasının bir unsuru; ev ve kahvehanelerde yeni ilişkiler kurmanın hedeflenmesi, başka yol ve yöntemlerdir.

8) İşçi gazetesi, işletme gazete ve bültenleri vb. fabrika hücresi çalışmalarına hizmet eder. Seçilmiş özel fonksiyonerler grubu ve özel yüklenmelerle, böyle bir bültenle bir işyerine ilk müdahalede bulunulabilir.

Fabrika Hücresinin Oluşturulması

Fabrika ve işçi havzalarında parti hücresi, işçi mücadeleleri ve direnişlerinde öne fırlayan ve işçilerin öncüsü olan, komünizme ve davaya bağlı, parti çalışmasında özel ihtiyaçları ve beklentilerini öne çıkarmadan görevlerini yerine getiren; parti kararları ve talimatlarına uyan; partinin ve sınıf savaşımının çıkarları gerektirdiğinde işten çıkmayı, işsiz kalmayı, işkence görmeyi ve tutsak düşmeyi de getirecek bir çalışmayı göze alan sınıf bilinçli proleterlerden oluşur.

Partinin hücre çalışmasında ilk iş, hedeflenen ve üzerinde yoğunlaşılan işyerinde bilgi toplama ve planlamadır.(Tabii ki, bu, çalışmanın yeni başladığı bir işyeri için geçerlidir. Daha öncesinde çalışmanın sürdürdüğü fabrika veya işyerlerinde bırakılan yerde çalışmayı devam ettirmek sürekliliğin bir gereğidir.) Fabrika çalışma-

sında parti fonksiyoneri, parti çalışmasının düzeyine, parti çalışanları ve taraftarlarına, olanakları ve ilişkilerine, fabrikaya hakim olarak işe başlar. İş bölümüne dayalı bir çalışmayı daha başında hedefler. İşyerinde bir çalışma grubu mevcutsa işbölümüne dayalı fabrika hücresi inşa etmeye yönelir, örgütsüz taraftarlar ve geri sempatanlar varsa çalışma grubu örgütlemeye başlar. Fabrikalarda parti çalışmasını sessiz ve derinden yürütür. İşverene, siyasi polise ve hain sendika bürokratlarına karşı uyanık olur. Devrimci işgüzarlık ve kuru gürültünün sermaye ve faşizmin işini kolaylaştırdığını unutmaz.

İşyerinde siyasi polise, hafiyelere, işverenin adamlarına, ispiyonculara karşı uyanık, güvenli çalışmaya yatkın bir taraftar yayın dağıtıcısı olarak görevlendirilir. Yayınları n basımı ve dağıtımının örgütlenmesi, çalışmanın sürekliliği ve istikrarının ilk koşulu ve çalışmanın yarısıdır. Aynı zamanda illegal örgütlenme ve çalışmanın geliştirilmesi, derinleştirilmesi ve oturtulmasının temel bir unsuru illegal basım ve dağıtım ağı ise, bir diğeri yığınlar içerisinde illegal parti hücrelerinin kurulması ve geliştirilmesi olduğu unutulmamalıdır. Bu dağıtım ağı ve sistemiyle broşür, bildiri, parti çağrılarını, sloganları vb. işçilere; işçilerin mektup, öneri ve istemleri merkezi önderliğe yansıtılır. Hücre, yığınlarla öncü arasında bir bilgi akışı köprüsü, örgütsel ve politik etki kanalıdır.

Fabrika ya da çalışma grubunun bir diğerelemanı ajitatördür. Bunun görevi fırsat bulduğu her durumda, her yerde ve her anda sığacağı sığacağına güncel siyasal gerçekleri işçilere bıkmadan, yorulmadan açıklamaktır. Yemekhanede, işçi temsilciliğinde, servislerde, kahvelerde, işçilerin toplandığı noktalarda, sigara molalarında kapitalist düzenin kötülükleri ve hastalıklarını, faşizmin teşhirini yapar. O, yakıcı iktisadi, demokratik ve siyasal talepleri en çarpıcı ve etkileyici tarzda açıklar. Duygulandırıcı, ateşleyici ve uyandırıcı konuşmalarıyla işçilerin düşünce dünyasını sarsar; onları kavgaya atılmaları yönünde kızıştırır.

Bir diğere görev ise propagandadır. Pro-

pagandacı bilgili ve birikimli, asgari teorik donanımlıdır. Ve ilkelere herkesten ve her şeyden önce bağlıdır. İnandırıcı, ikna edici gücü ve yeteneği gelişmiş; işçiye kurtuluşun yolunu ve bunun başarılacağı fikrini verecek, işçileri partiye yakınlaştıracak ve etkileyecek yeteneğe sahip olmak zordur. İlk dönemlerde örgütçü görevleri de yerine getirebilir.

YDD ve küreselleşme saldırılarıyla işçi sınıfı ve emekçiler için umut ve geleceğin tüketilmeye çalışıldığı; kapitalizmin ebedi olduğunun, ulusal ve sosyal kurtuluşun tarihe gömüldüğünün propaganda edildiği; karşıdevrime! tasfiyeci kuşatmanın dayatıldığı koşullarda burjuvazinin her rengi ve ajanıyla kurtlar sofrasında ideolojik ve siyasi mücadeleye tutuşmak kadar birikimli ve yetenekli olunmadan başarılı olunamaz. Propagandacı, aynı zamanda hücre ya da çalışma grubu yöneticisidir.

Demek ki, hücre yöneticisi fabrika çalışma grubu veya hücrenin teorik-siyasi gelişimi, yönetimi ve yönlendirmesiyle sorumludur. Partinin siyasi etkisindeki işçi taraftarlarıyla özel toplantılar düzenler, onları eğitir. İşçi kitle toplantıları, temsilciler kurulu toplantılarına konuşmacı olarak katılır. Sendikal toplantılara, işçi platformlarına, sendika şubesi kongrelerine katılır. Fabrika ve işçi havzalarında işçilerin yaşam ve çalışma koşullarına, ücret sorunlarına ilişkin bilgileri, fabrika bültenleri, işçi gazetesi ve ilgili parti basınına toplar, ulaştırır. İşçileri parti basınına mektup göndermeye teşvik eder, bunu denetler.

Fabrika ve işçi havzalarında hücre ve çalışma grubu oluşması öncesinde başka gruplarla da örgütlemeye başlamak mümkündür. Okuma grupları, eğitim grupları, yayın dağıtım grupları, ziyaret grupları bunlardan bazıları. Okuma grupları, çevre ve çeperdeki parti sempatanlarının yanında, ilerici, devrimci ve demokrat işçileri de kapsayabilir. Bu grupların görevi sadece parti basınına okuma, teorik eğitim vb. değil, sınıf mücadelesinin sorunları, siyasal ve toplumsal gelişmeler karşısında ezilen ve sömürülen sınıfın bir mensubu olarak etkin bir duruş sergilemeye teşvik edilir ve

giderek çalışma gruplarına katma hedeflenir.

Bu kategoriden işçiler, daha ilk etapta bir çalışma grubunda yer almaya hazır olmayabilirler, o durumda kitle örgütlerinde, sendikalarda, grev komitelerinde, genel grev komitelerinde, işyeri komitelerinde, işçi birliklerinde, temsilci kurullarında, işçi kitle toplantılarında partinin etkisi ve nüfuzu altında yer alabilirler.

Görüldüğü gibi, işçi taraftarlar ve sempatanlar gelişmelerine göre tasnif edilir ve kategorileştirilirse uygun örgüt biçimleri altında örgütlenebilirler. Komünist öncüye yaklaşan, eğilim duyan, etkisine açık işçilerin uygun görevlerle çalışmalara seferber edilmesi belki de partiye kazanmanın dönemece olur.

Parti örgütü, sokak hücreleri örgütleyebilir. Bir işletme veya fabrikada işletme hücreleri örgütlemenin koşullarının bulunmadığı, bunun örgütlenmesinin görece zaman alacağı ve biraz da çetin geçeceği durumlarda fabrika hücreleri hedefini unutmadan, işletme dışındaki partili kadrolarla birlikte "sokak hücreleri" oluşturulabilir. Bu hücrelere partili esnaf, ev kadını, dernek çalışanları alınabilir. Sokak hücreleri, sınıf çalışması ile semt çalışmasının birlikte yürütüldüğü alanlardaki parti hücrelerine de tekabül eder.

Sokak hücreleri, parti çağrılarının dağıtılması, ev, kahve ve semt pazarı ajitasyonları, bağış ve çeşitli siyasal kampanya faaliyetleri yürütürler. Sokak hücreleri, günlük parti çalışmasına yardım edecek, büyük işyeri ve fabrikalardaki işçilerle bağlantılar kuracak, işletme hücrelerinin oluşması ve çalışmasını güçlendirecek biçimde inşa edilirler. Bir yerde emekçi semt hücrelerinin de aynı görevleri olduğu bilinir.

Parti komitesi, bir grevi/direnişi örgütler ve hazırlarken; ilk olarak fabrikadaki hücreye, fabrikadaki parti üye ve sempatanlarına dayanır, sonra da diğer parti üyeleri ve sokak hücrelerinden yararlanmayı hedefler, onları hareket planlarına dahil edebilir. Sokak hücreleri, sözlü ajitasyon, bildiri dağıtımı ve kuş-lama, gazete ve diğer yayınların dağıtımını çalışmalarını da yürütürler.

Bir yerde hareketli, yerel parti yönetiminin ihtiyaç duyduğunda başka işyeri çalışmaları ve direnişlerine de yönlendirebileceği esnekliklere de sahiptirler.

Fabrika hücreleri ve çalışma gruplarının inşası ve örgütlenmesinde, öncünün diğer hücre ve kadrolarının katkıları tartışmasız büyük önem taşır. İhtiyaç halinde bu hücre elemanları takviye olarak başka fabrikalarda istihdam edilebilmelidir. Örneğin, bir metal işyerinde tesviyeci ya da elektrikçi olarak çalışan işletme hücreleri elemanı, çalışma planına dahil edilen bir tekstil işyerinde pekala tesviyeci veya elektrikçi olarak işe başlatılarak partinin hücre çalışmasının temel ve yönetici bir elemanı yapılabilir.

Hücre çalışması, inşası ve örgütlenmesi bir örgütsel yatırımı, planlı çalışmayı ve çalışmaların devrimci denetimini zorunlu kılar. Bugünden hedefe konulan bir fabrika için gençlik çalışmasına birkaç yıl sonra da olsa "tornacı partili" yetiştirilmesi ihtiyacı iletilemiyorsa, o işyerine uzanmanın bir kanalı daha başında düşünülmemiş veya devre dışı bırakılmış olur. Bu bir örnek tir. Benzer olanakların değerlendirilmediği kesindir.

Fabrika ve işçi havzaları hücreleri örgütlenmesi ve inşası sürecinde parti, partili ve partisiz işçi ve emekçilerden oluşturacağı "hücum birlikleri" ya da "hücum grupları"yla da katkı ve yardımlaşma sağlayabilir.

Fabrika Hücrelerinin Görevleri, Çalışması Ve İşlevli Kılınması

Fabrika hücreleri ya da bir ölçüde fabrika çalışma grupları, parti merkezi ve yerel komitelerin legal/illegal yayınlarını, propaganda materyalleri bildiri, afiş, broşür, kitap vb. yığınlara ulaştırır. Merkezi ve yerel düzeydeki siyasi/örgütsel kararların uygulanması, eylem çağrılarını kendi özgülünde yaşama geçirme inisiyatifini gösterir, bunun örgütlenmesi ve hazırlığına girer, sonuç alır. Fabrika ya da işçi havzasında parti politikaları ve taktiklerini özgünlüklerle

birleştirir ve hayata geçirir. Merkezi ve yerel olduğu gibi, birim düzeyinde de bildiri, bülten, broşür yayınlar ve dağıtımını yapar. İlk temas noktası olarak yığınların nabzını ölçer, yığınların ruh halleri ve istemlerini, fabrika ve işçi havzasındaki tüm gelişmeleri parti merkezine hızla ve tam olarak aktarır, bilgi akışını sağlar.

Hücre ya da çalışma grubunun gündemi; fabrikada işçileri çeşitli çalışma gruplarında örgütlemek, bilinç düzeyini geliştirmek, fabrika ve işçi havzalarını sınıf savaşımının üssü haline getirmektir. Bu üs, öyle olmalıdır ki, sadece işçi sınıfını ilgilendiren saldırı ve talepler zamanında değil, genelde sermaye ve faşizmin her türlü siyasal ve toplumsal saldırılarına karşı savaşımın da üssü olmalıdır. Örneğin, devrimci tutsakların katledilmesine üretimi durdurarak, işçi önderlerinin gözaltına alınması ya da kaybedilmesine örgütlü ve militan gösterilerle tepki verebilmelidir.

Fabrika çalışmasını tecrit, kendi kendine bağımsız ve içe kapanık biçimde ele alan bir çalışma ekonomist-sendikalist çalışmadır, doğru ele alınmazsa bu tehlike her zaman vardır. TKP'nin tarihi buna tanıktır. Genel olarak Parti çalışmasını, özel olarak fabrika çalışmasını darlaştıran eğilimlere karşı Kuruluş Belgelerinde şunlar belirtiliyordu: "*İşletme ve fabrikalardaki çalışmanın işçi-patron ilişkileri temelinde yürütülmesi, sendikalardaki çalışmanın 'sendikal' çalışma olarak anlaşılması, semtlerdeki çalışmanın 'semt' çalışması olarak anlaşılması, komünist programın terk edilmesi, politik kitle ajitasyonu ve öncü politik partinin örgütlenmesinden vazgeçmek o/w*"(S.117). Böylesi bir çalışma yıllardır "işçi sınıfı partisi" adına sayısız reformist ve revizyonist partiler tarafından yürütüldü. Ancak bu çalışma, sınıf hareketini siyasallaştırma ve devrimcileştirme hedefi ve önderlik yeteneğinden yoksundu, uzaktı. İşçi sınıfının devrimci partisinin olmadığı koşullarda doğal ki, meydanı boş bulan bu reformist, söndürücü ve tasfiyeciler, sendika bürokratlarının siyasal alandaki müttefikleri olarak onların ihanetlerinin tamamlayıcıları, teşvikçileri oldular. Onlar, sınıfın ve

sosyalizmin çok lafını ederler, ancak tarihsel ve siyasal misyonları sınıfı oyalamak, sermaye ve faşizmin insafına terk etmek olmuştur. Bu partilerin sahte sosyalizm ve emek savunuculuğunun, işçi sınıfı üzerindeki etkileri ve eylemlerinin sonuçları, sınıf çalışmasında güvensizlik ve umutsuzluk nedeni de olmuştur. "Yıllardır çalışıyorlar, ne yaptıkları ortada vb. "yaklaşımlara rastlanmıyor değil. Burada farkında olarak yada olmayarak reformist parti veya güçlerden sınıfı devrimci siyasallaştırma beklentisi vardır. Komünist öncünün devrimci bir çizgide işçi sınıfı çalışması yürüteceğine yada bunu başaracağına ilişkin bir güvensizlik, işçi sınıfına gizli bir güvensizlik vardır, tehlikelidir. Söylenecek ya da yapılacak şey açıktır: Komünist öncü, politik çizgisi ve politika yapış tarzını, örgütsel inşasını sınıf içerisinde oluşturacak ve üretecektir.

Fabrikadan başlayarak işyeri temsilciliği ve sendika delegeliğinde elde edilen mevzilerle sendikalarda bir nüfuz sağlama ve giderek sendikalarda etkin güç olmayı hedeflemek, parti çalışmasının küçümsenemez parçasıdır. Fabrikalarda ileri işçilerin, doğal işçi önderlerinin kazanılması; partinin genel siyasi etkisi, sınıf içindeki etkisi, o işyerindeki etkisi ve birebir geliştirilen ilişkiye bağlıdır.

Sonuç olarak denebilir ki, hücre ya da çalışma grubunun gündemi, işçi sınıfının, ülkenin ve partinin gündemidir. Partinin siyasal ve örgütsel gündemidir, ama aynı zamanda fabrika veya çalışma alanının somut ve özgül sorunlarıdır. İşlevli olması ve amacına uygun görevlerini yerine getirmesi buna bağlıdır. Parti hücrelerinin gündemi güncel ve tarihsel sorunlar, örgüt, kadro ve çalışma tarzı ve yöntemlerinin sorunlarıdır, partinin kitle çalışmasının, propaganda ve ajitasyonunun içeriği, kapsamı ve yürütülmesinin sorunlarıdır. Sermaye ve kapitalizme karşı savaşımın sorunlarıdır. İşçi sınıfı içinde partiyi etkin kılma sorunudur. Anti-empyralist demokratik halk devriminin sorunlarıdır. Bu genel sorunların yanında fabrikanın sorunlarıdır. İşçilerin birliği, ücret sorunları, sendika, sağlık, sosyal hak-

lar, toplu sözleşme, sendikasılaştırma, iş-ten çıkarma, özelleştirme vb. sorunlardır.

Hücrenin Çalışma Planı

Fabrika ya da işçi havzası hücresi, kendi çalışma alanında parti çalışmasını merkezileştiren, derleyen, toparlayan, birleştiren parti birimidir. Çalışma gruplarını yönetmenin ve bağlantıyı sürekli kılmanın aracıdır. Partinin siyasi çağrıları ve örgütsel talimatlarının karşılık bulmasının, geniş kitle eylemleri ve gösterilerinin hazırlığı, örgütlenmesi ve harekete geçirilmesinin başlıca teminatı, aşağıdan, tabandan örgütlenmenin, birim örgütlenmesinin aracı olan hücrelerdir. İyi işleyen, herhangi bir aksaklık ya da olağanüstü gelişmeyle kopmayan, canlı ve farklı biçimlerde yığınlarla ilişki sürdürebilme esnekliği ve yeteneğine sahip partinin ileri karakolları, uç örgütleri fabrika hücreleridir. Çünkü yığınlarla iç içedir. Varlık temeli, yığınlarla kuracağı sıkı, düzenli ve kopmaz bağlardır, bu bağların yeniden üretilmesidir.

İşlevli her parti komitesi, fabrika hücresi ve çalışma grubunun çalışmalarının düzenli, hedefli ve sistemli yürütülmesine hizmet eden; içerisinde kısa, orta ve uzun vadeli hedefleri de olan bir çalışma planı vardır, olmalıdır. Çünkü komünist çalışma iradi, kasıtlı ve planlı bir çalışmadır. Bu da tasarımlara, çalışma programlarına, hareket planlarına dayalı yürütülür. Çalışma planları, faşist diktatörlük koşullarında belki çok yönlü ve detaylı olmayabilir, her zaman çok somut hedeflere ve somut bir takvime bağlanmayabilir. Bu anlamda esnek olmayı, gelişmelere bağlı, değişmelere açık olmayı gözetir, ama her halükarda var olur. Aksi taktirde plansız çalışma yöntemsiz, hedefsiz, gününbirlik çalışmadır, ne yaptığını, nereye bağlandığını ve nereye yöneleceğini bilmeyen, her seferinde yarım bırakılan, önüne çıkan her yola giren bir çalışmadır. Böyle bir çalışma, kendiliğinden! ve dar pratikçi çalışmadır. Ürettiği de, ortaya çıkardığı da ortadadır.

Parti örgütleri merkezi çalışma planı ve kendi yerel/fabrika planlarına göre çalışmayı yönlendirir, güçlerini buna göre istihdam eder, gruplaştırır; parti inşa biçimleri ve parti çalışması yöntemlerini buna göre yaşama geçirirler.

Çalışma planlarının ekseninde genelde işçi kitlelerinin, özelde çalışma yürütülen fabrika veya işçi havzalarındaki işçilerin partinin siyasi etkisi altına alınması, örgüt ve bilinç düzeyinin, savaşım yeteneğinin yükseltilmesi durur. Çalışma planları, aynı zamanda fabrika hücreleri ve gruplarını, partiyle işçi kitlelerinin bağlantısını sağlayacak düzey, nitelik ve yeteneğe, işleve kavuşturmayı hedefler.

Fabrika çalışması yürüten partinin yapacağı iş üzerine, kafası net ve açıktır. Her gün ne iş yapacağını bilir. Çalışma planları en çok bunun için gereklidir. Fabrikada partili fonksiyoner, kimin gerçek işçi kimliği taşıdığını, kimin dürüst ve saygın olduğunu, kimin hangi siyasal eğilimde olduğunu, işçilerde politikaya ve partiye ilginin düzeyini bilmeli, işçi arkadaşlarını tanımalı, işyerine hakim olmalı ki; kime güveneceğini, kime öncelik vereceğini, kiminle daha yakın arkadaşlık geliştirmesi ve zaman ayırması gerektiğine de doğru karar verebilsin. İşçileri uygun çalışma grupları ya da kitle örgütleri çalışmasına teşvik etsin ve katabilsin.

Fabrika çalışmasında parti basınının, propaganda ve ajitasyon faaliyetinin özel ve önemli bir yeri vardır. İlegal basım ve dağıtımın örgütlendirilmesi, işçilerin kesintisiz ve sistemli tarzda siyasal gerçekler üzerine aydınlatılmasının, örgütlenmeye çekilmesinin yanında fabrika hücresinde yer alan fonksiyonerlerin gelişmesi ve güvenli çalışmanın yerleştirilmesi bakımından da önemlidir. İşçiler illegal basma karşı apayrı bir ilgi duyarlar, illegal basındaki her yazı ve çağrının özel bir ağırlığı ve değerinin bulunduğunu düşünürler, onun kendileri, kadrolar ve partinin pratik duruşu bakımından hangi görev ve sorumluluklar getirdiğini gözlemeye başlarlar. Ve orada

belirtilenlere uyumlu bir pratik bekler, kendilerini sınar, kadroları ve partiyi sınavdan geçirirler.

Fabrika hücresi veya çalışma grubunda, görevlerin bölünmesi, parçalara ayrılması, her partilinin ya da taraftar işçinin uygun görevlendirilmesi, çalışmada yerini bulması çalışmaların verimi ve güvenliği, çalışmanın niteliğinin yükseltilmesi bakımından gereklidir. Çalışmada her tarafa el atmak, kendisini dağıtmak, her işi yarım bırakmak veya hiçbir işi sonuna kadar götürmemektir. Fabrika hücresi çalışmasında yayın dağıtıcısı, propagandacı, ajitatör, örgütçü, milis yöneticisi biçiminde işbölümüne gitmek böylesi bir çalışmanın önüne geçer ve keza kadro ve taraftarların yeteneklerine göre çalışmada yerlerini bulmalarını sağlar

Partinin sınıf çalışmasında işçi milisleri önemli yer tutar. Türkiye'de faşizm ve sermayenin saldırılarında karşıdevrime! zor ve şiddet önde gelir. Burjuva devletin faşist ordusu, polisi, kontrgerilla güçleri, Susurluk çeteleri, sivil faşist güçler, ajanlar, provokatörler tarihte çokça örneği görüldüğü gibi, bu fiziki saldırı ve katliamlar için yerlerini alırlar. Yine sermayenin karşıdevrime! militarist güçleri sadece devletin değil, işverenlerin işçiler içinde rüşvetle satın aldıkları ve görevlendirilmiş güçleri, sendika bürokratlarının beslediği paralı uşaklar da aynı kapsamdadırlar. Bunların işçi direnişleri ve grevlerinin bastırılmasında, grev kırıcılığında; tehdit, gözdağı ve sindirme eylemlerinde baş rolü oynadıkları defalarca görüldü. Şüphesiz ki, bu saldırılar ancak işçilerin örgütlü birliği ve mücadelesiyle püskürtülür ya da boşa çıkarılabilir. Ne var ki, sınıf dayanışması ve örgütlenme düzeyi zayıf fabrika ve işçi havzalarında bu faşist çetelerin eylem ve tehditleri etkili olabiliyor, çalışmalar, sekteye uğrayabiliyor. Böylesi anlarda ve grev dönemlerinde propaganda ve ajitasyon faaliyetlerinin güvenliğinde işçi milisleri bir ihtiyaç olarak kendisini dayatır.

Fabrika ve işçi havzaları komiteleri veya

hücrelerinin bir görevi, proletaryanın "öz korunma" örgütleri olan işçi milisleri gruplarının oluşturulmasıdır. İşçi sınıfının devlet, sermaye ve sendika bürokratlarının silahlı ve silahsız saldırıları karşısında, her tarafı paralı çetelerin ve devletin silahlı güçlerinin işgal ettiği koşullarda kendini "proleter öz korunma" gruplarıyla savunması kadar haklı ve meşru ne olabilir? Parti komitesi veya fabrika hücresinin işçi milislerinin eğitimi, donanımı ve yetiştirilmesiyle ilgili görevleri ihmal edilemez ve bu, fabrika çalışmasının bütünlüğü ve güvenliği için zorunludur.

Parti, kitle çalışmasında yığınlara dayanır. Maddi ve manevi gücünü oradan alır. Lenin, "Komünist partisi işçi sınıfının bir kesimidir ve elbette onun en ileri, en bilinçli, dolayısıyla en devrimci kesimidir" diyordu. Şüphesiz ki, bunun tarihsel, siyasal ve örgütsel bakımlardan, çalışmanın yöntemleri, mücadele araçları ve biçimleri bakımından kadrolaşma ve kuramsallaşma bakımından bir anlamı, değeri vardır. Bu, pratikte karşılığını bulmalıdır.

İşçi sınıfı hareketinin derinliklerinden doğal önderlik yeteneği ve vasıflarıyla süzülüp gelen, işçi grev ve gösterilerinin örgütlenmesi ve sürdürülmesinde önderlik özellikleri göstermiş, kendisini kanıtlamış genç işçi kadro ve taraftarlarının seçimi, yükseltilmesi ve uygun görevlendirilmesi parti örgütlerinin sorumluluğudur. Yığınların devrimci deneylerinde, yaratıcılığı ve girişimlerinde, üreticiliğinde, bazen pratik çözücü olmasında öğrenmek, ona ihtiyaç hissetmek unutulamaz. Rusya'da İşçi ve Emekçi Sovyetleri sloganı, işçi sınıfı ve emekçi yığınların yaratıcı ve inisiyatifli hareketi ve gücüyle oluşturuldu. Örgütlü kitlelerin yaratıcı, değiştirici ve yıkıcı gücü karşısında hiçbir barikat dayanamaz. Öncünün görevi, işçi sınıfı ve emekçi yığınlarda saklı olan bu güç ve yeteneği, potansiyeli örgütlemek, açığa çıkarmak harekete geçirmek ve buna önderlik etmektir.■

Türk Şovenizminin Doğuşu ve Gelişimi - III

TC'NİN KURULMASI ya da ŞOVENİST ULUS DEVLET

Kemalist burjuvazi önderliğinde ulusal kurtuluş savaşı TC'nin kurulmasıyla sonuçlandı. Yeni kurulan Cumhuriyet'in niteliğine ilişkin veriler, daha kurtuluş savaşının içerisinde ve kemalist burjuvazinin ideolojik şekillenmesinde ortaya çıkmıştı. Ulus ve azınlıkların, ezilen sınıfların muhalefetini ezmeye dönük önlemler, cumhuriyetin kuruluşundan önce uygulanmaya başlandı. Kurtuluş savaşı süresince Ermeni ve Rum katliamları devam ettirildi, işçi sınıfı ve komünistlere karşı baskı terör ve katliamlar uygulandı, TKP'nin önderleri Mustafa Suphi ve 14 yoldaşı kemalistler tarafından katledildi. Yüzlerce işçi önderi tutuklanarak zindanlara tıkıldı. Cumhuriyetle birlikte kemalist burjuvazi siyasi, ekonomik ve hukuki bakımlardan iktidarını yerleştirme doğrultusunda adımlar attı. Kurtuluş savaşı içerisinde oluşturulmaya başlayan resmi ideoloji, yeni unsurların da eklenmesiyle şekillendirildi. Cumhuriyet sonrası dönemde, özellikle Kürt ulusuna karşı sürdürülen sömürgeci politikalar resmi ideolojinin tahkim edilerek geliştirilmesini sağladı.

24 Temmuz 1923'te yapılan Lozan Anlaşması'yla, Kuzey Kürdistan TC'nin egemenliğine bırakıldı. Türk ulusunun egemenliğine dayalı üniter devlet yapısı oluşturuldu. Nisan 1924'te kabul edilen ilk anayasayla siyasi, ekonomik ve ideolojik yapısı hukuki çerçeveye oturtuldu. Oluşturulan resmi ideoloji ve çizilen hukuki çerçeve, Kürtleri ve diğer halkları ulusal, kültürel, siyasi her türlü haklar bakımından mahrum bırakıyordu.

Kürtler sürgün edilmeye başlandı. Ermeni ve Rum halkına yönelik önlemler çok daha önceden uygulanmaya konulmuştu. Teşkilat-ı Mahsusa, yukarıda kapsamı çizilen çerçevedeki amaçları doğrultusunda eylemler yaptı, azınlıklar üzerine katliamlara girişti. Cumhuriyet döneminde Rumlar, Yunanistan'la yapılan anlaşmalar sonucu nüfus mübadelesi yoluyla Yunanistan'a gönderildiler. Kimi azınlıklara mensup aileler ise, yaşam güvenceleri olmayınca başka ülkelere göç ettiler.

Kürt ulusu, birçok siyasi ve toplumsal faktörün toplamı olarak kurtuluş savaşında kemalistlerle birlikte davrandı.. M. Ke-

mal, Sivas ve Erzurum Kongreleri'yle kuruluş savaşına hazırlık yapmaya, Kürtlerin desteğini almaya çalıştı. Lozan Anlaşması görüşmelerinde i. İnönü, Türklerin ve Kürtlerin temsilcisi olduğunu açıkladı. Ne var ki, emperyalist devletlerle yapılan uzun görüşmelerin sonucunda Kuzey Kürdistan, TC'nin egemenliğine bırakıldı. Kemalist burjuvazi, Kürt ulusunun desteğinin devamını sağlamak için, TBMM'de "Türklerle Kürtlerin meclisi" , "din kardeşliği" gibi ifade ve motifleri kullandı. Fakat bütün bunların sahteliğinin ortaya çıkması ve Kürt halkının da bunu görmesi için çok fazla zaman geçmesine gerek kalmadı. Türk devletinin Kürt ulusu üzerindeki baskıları ve asimilasyon çabaları, diğer bir kısım sorunlarla da birleşerek Kürt ulusu saflarında huzursuzluğun ortaya çıkmasını sağladı. Böylece Kürt ulusu saflarında ulusal bağımsızlık eğilimi güçlenmeye başladı.

11 Şubat 1925'te, Kürdistan'ın önemli bir bölgesinde Şeyh Sait önderliğinde Kürtler, ulusal talepler temelinde ayaklandılar. Ayaklanma, hesaplanan zamandan önce başladı. Nispeten geniş bir alana yayılan Şeyh Sait isyanı, Cumhuriyet rejimi altında Kürt ulusuna karşı bugüne değin sürdürülecek sömürgeci kirli savaşın başlangıcı oldu.

Kemalist diktatörlük, isyana karşı Kürdistan'ın bütün illerinde sıkıyönetim (örfi idare) ilan etti. isyanı destekleyen herkesin "ihaneti Vataniye Kanunu"na bağlı olarak cezalandırılacağını duyurdu. İsyanı ulusal içeriğinden soyutlayarak şeriatçı bir kalkışma olarak ilan etti. Yasal düzenlemeyle "dini esaslar üzerinde siyasi cemiyet kurmanın, siyasi amaçlar doğrultusunda dini istismar etmenin yasak olduğu, bu faaliyetlere girişenlerin ya da böylesi cemiyetlerde yer alanların hain sayılacağı" kararlaştırıldı.

3 Mart 1925'te i. İnönü Başbakanlığa getirildi. 4 Mart 1925'te Takrir-i Sükun Kanunu çıkarıldı. 31 Martla meclise onaylatılarak, İstiklal Mahkemeleri'nin iki yıllık bir süre için tekrardan faaliyete geçirilmesine olanak sağlandı. İki yılın sonunda, süre iki

yıl daha yeniden uzatıldı (Şimdiki OHAL uzatmalarını çağırıyor). İsyanı bastırarak sorumluları jet hızıyla yargılamak ve kemalist burjuvazinin bütün muhaliflerini ezmek için İstiklal Mahkemeleri, Diyarbakır ve Ankara'da faaliyete geçirildi. Diyarbakır istiklal Mahkemesi, Kürt isyancılarını ve isyana destek verdiği öngörülen herkesi yargılayıp cezalarını infaz etmekle görevliydi.

İsyanın başlamasıyla seferberlik başlatıldı. Kürt ayaklanmasına katılabilecek, destek verebilecek ve eli silah tutabilecek herkes askere çağrılarak kontrol altına alınmaya ve direniş içten bölünmeye çalışıldı. Çağrıya uymayanların Vatana İhanet Kanunu çerçevesinde cezalandırılacağı duyuruldu. Hıristiyan halklar ise, Mersin yakınlarındaki angarya birliklerine katılmak üzere askere çağrıldılar.

Şeyh Sait isyanının başlamasıyla ordunun komutanlığına getirilen General Kemalettin Sami Paşa, Kürt sorunuyla ilgili hükümetin önünde üç temel görev olduğunu şöyle ortaya koydu:

"Birincisi, ayaklanmaya karşı acımasız ve kanlı bastırma gerektiğini,

"ikincisi, ayaklanmaya katılsın ya da katılmasın bütün Kürtlerin silahsızlandırılacağını,

"Üçüncüsü, Kürtlerin ülkenin diğer yörelerine çoğunluğu oluşturmayacak bir biçimde dağıtılması ve Türklerin Kürt yörelerine yerleştirilmesi gerektiği"...

Sonuçta Şeyh Sait isyanı, kendi içindeki zayıflıklar ve bölünmenin de etkisiyle bastırıldı. Kürt ulusu, ulusal bağımsızlık özlemini gerçekleştirmeyi başaramadı, isyan, acımasız ve oluk oluk akan kan pahasına bastırılmıştı. 206 köy yerle bir edilmiş, 8785 ev yakılmış, 15200 Kürt insanı öldürülmüştü. Ayaklanma bastırıldıktan sonra da bölgede Kürt ulusu üzerindeki baskı, zulüm ve katliamlar artırılarak devam ettirildi, isyanın bastırılmasıyla ilgili olarak Amstrong, *"Kürdistan'ı ateş ve kılıcın önüne vermişlerdi. İnsanları dayaktan geçirdikten sonra idam ediyorlardı, köyleri ve tarlaları yakıyorlardı. Kadın ve çocukları peşlerinde sürükleyerek öldürüyorlardı.*

Kürtlerden intikam almak için, Türkler her tarafı mezbahaya çevirdiler. Hem de ne mezbaha... vahşilik ve kan dökücülükleriyle padişahlık döneminde Yunanlı, Ermeni ve Bulgarı öldüren Türklerden geri kalır yanı yoktu. Mahkeme kararıyla Kürtler seferberlik haline benzer bir çabuklukla idam ediliyor, sürgüne gönderiliyor, hapsediliyorlardı" diye yazmaktadır. Kürtlerin ileri gelenlerinden Ahmet Ali ve Hoca Sabri, 25 Temmuz 1925'te Cemiyet-i Akvam 'a yazdıkları mektupta şunlar belirtiliyor: "iki aydır ki ülkemizde kan dereleri akıyor. Kürt halkı, barbarların zulmüne karşı özgürlüklerine kavuşmak ve kaderlerini ellerine almak için silaha sarıldılar. Varlığımızın geleceğini tahakkuk etmeye, ancak başladığımız mücadeleler olanak veriyor. Mücadeleyi Ankara hükümetinin kanlı boyunduruğundan tamamıyla kurtuluncaya dek sürdüreceğiz. Kürt halkı aslen Ari ırkına mensuptur, ne soy, ne gelenek, ne de dil bakımından Türklerle hiçbir ortak yanı yoktur. Batı hükümetlerinin kayıtsızlığı, Ankara hükümetine Kürt milletine karşı, Ermenilere karşı da başarıyla gerçekleştirdiği jenosit politikasını uygulamada cesaret verdi. Mücadelemiz, ulusal bir mücadele ve açıktır. Kürt milleti, Cemiyet-i Akvam'dan hükümetlerin müdahalesini istemesi sadece insancıl bir görev değil, Kürt halkı Yakın Doğu'da barışın güvencesi olduğu için aynı zamanda siyasi bir zorunluluktur da."

Emperyalist devletler ve Cemiyet-i Akvam, Kürtlerin taleplerine kulak tıkayarak TC'yi desteklediler. 1925 Temmuz ayında da "Türk hükümetinin Kürtlere ve Türkiye Kürdistan'ında ayaklanmalara yönelik başvurduğu uygulamaya karşı Kürtlerin yaptığı protestoları ele almamayı kararlaştırdı."

Şeyh Sait isyanının kanla bastırılmasından sonra, Kürtler yerlerinden, yurtlarından sürgün edilmiş ve topraklarına el konularak Balkanlar'dan getirilen Türklere dağıtılmıştı. Kürdistan'da "Türk yerleşim alanlarını artırmak" için yalnızca 1931 yılında Bulgaristan ve Yugoslavya'dan dönen yüz bin Türk göçmenin Kürdistan'a

yerleştirilmesi kararlaştırıldı. Daha 1926 yılında Kosova'da göç eden müslüman Arnavutlar, isyan bölgelerine yerleştirilmiş, yine 40-50 bin Çerkez muhacir de Kürt topraklarında iskan edilmiştir.

Kürt ulusuna ve Kürdistan'a yönelerek geliştirilen sömürgeci siyaset, Cumhuriyet'in hemen başında uygulamaya sokuldu. Kürt ulusal istemleri katliamlarla bastırılarak, Kürtlere inkar ve imha politikası dayatıldı. Kürdistan'ı sömürgeci boyunduruk altında tutma hedefi, yoğun bir asimilasyon ve katliamlar zinciriyle gerçekleştirilmeye çalışıldı. Anadolu'nun Türkleştirilmesi ya da güncel tabiriyle mozağin mermerleştirilmesi önündeki en büyük engeli Kürt ulusu teşkil etmekteydi. Bu engelin ortadan kaldırılması için her türlü yöntemin kullanılması, Türk burjuva egemen sınıflarını ve devletin yapısı ve Türk şovenisti karakteriyle tam bir uygunluk içindeydi.

Şeyh Sait isyanıyla birlikte, Kürtleri inkar ve imha planı, Kürdistan'ın tamamında, bütün boyutlarıyla uygulamaya konuldu. Kemalist burjuvazi kesin sonuca ulaşmaya çalışıyordu. Kesin sonucun ne anlama geldiğini ise, çıkarılan iskan kanunuyla ilgili "bu kanun tek dilde konuşan, bir düşünen, aynı hissi taşıyan bir memleket yapacaktı r"(37) diyen, dönemin içişleri Bakanı Şükrü Kaya belirtmektedir.

inkar ve imha politikası, katliam, sürgün, asimilasyon politikalarıyla iç içe yıllarca sürdürüldü. Bu politikanın yok olmak anlamına geldiğini gören Kürt ulusu, değişik yıllarda ve değişik bölgelerde birbiri ardına isyanlar örgütlediler. isyanlar her defasında katliamlarla bastırıldı.

TC ve kemalist burjuvazi, isyanların bastırılması, iç savaş ve Türkleştirme politikası bakımından yalnızca Cumhuriyet döneminin deneyimleriyle sınırlı bir birikime sahip değildi. Osmanlı döneminde Balkanlar'daki ulusal ayaklanmaların bastırılması, Ermeni ve Rum katliamları, İttihat ve Terakkî'ye uzanan bir gelenek ve birikim üzerinde hareket etmektedir. Cumhuriyet döneminde, Kürtlere karşı yürütülen sömürgeleştirme politikasına yön verenler

de bu süreçlerde yetişmiş ve bu süreçlerin bütün deneyimlerini taşıyan kadrolardır. Türk şovenizminin yön verdiği katliam ve baskı politikaları açısından, Osmanlıdan ittihatçılara, Kemalistlere ve Cumhuriyet Türkiye'sine uzanan bir devamlılık vardır. Cumhuriyet döneminin Kürt ulusuna karşı geliştirdiği inkar ve imha politikası, bu gelenek ve birikime yeni unsurlar katarak daha fazla geliştirilmesine hizmet etmiştir. Bugün de Kürdistan'da uygulanan bütün kirli savaş politikaları, Cumhuriyet'in başarılarında Kürt isyanları sürecinde ve Kürt ulusuna karşı geliştirilen politikalar içerisinde bulmak mümkündür.

1930'lu yılların başında, çıkarılan 2510 sayılı İskan Kanunu ile, "*dahili iskan safahatı cümlesinden olarak ana dili Türkçe olmayan nüfus terekükümlerini menni'ne ve mevcutlarının dağıtılması şekillerine ve bu suretle hars vahdetini korunmasına ait tedbirlerin ittihad ve tatbiki için hükümete kanuni selahiyet alınması yasaklanacak, mevcutlar dağıtılacak ve kültür birliği böylece korunacaktır*". 27 Nisan 1934 tarihli iskan Kanunu Mavakkat Encümeni Mazbatası 'nda ise şu bilgiler vardır: "*Maksat, bunların suretle ana dillerini unutmaları, Türklerle karışması olduğundan, büyük köylerde, bir mahalle veya birbirine komşu ve kolaylıkla toplanır bir yerde olmamak şaniyla oturtulmalarında ise(bir mahsur-SP) görülmemiştir.*" (39)

Bütün bu ırkçı-şoven yasa ve uygulamalar, Kürtlerin Türkleştirilmesine, Kürdistan'ın sömürgeci siyasal ilhakının tamamlanmasına ve tek dil, tek kültür, tek ulus, tek devlet anlamına gelen üniter devlet yapısının pekiştirilmesine bağlı olarak yürütülmüştür. Bu politikalar bakımından, o yıllarda en büyük engellerden biri Dersim bölgesi görülüyordu. Dersim bölgesinde devlet otoritesi tesis edilerek sonuç elde edilmeye çalışıldı.

Dersim'le ilgili, daha 1926 yılından itibaren yoğun önlemler alınmaya başlandı. Mülkiye Müfettişi Hamdi Bey, 1926 tarihini taşıyan raporunda "*Dersim, hükümeti cumhuriyet için bir çibandır. Bu çiban üzerinde kafi bir amelîyat yapmak gerekli*"

(40) demektedir. Bu "çiban"ı n temizlenmesi için kapsamlı bir hazırlık ve önlemler geliştirildi. Ordu, vali ve diğer devlet görevlileri çok büyük yetkilerle donatıldı. Gerekli gördükleri herkesi sürgüne gönderme, idam hükümlerinin infazını gerçekleştirme gibi yetkilerle donatıldılar. 1930'dan itibaren zorla göç ettirme politikası sistemli olarak uygulandı.

Her devrin adamı olan Cumhuriyet gazetesi kurucusu ve başyazarı Yunus Nadi, "*bu haliyle hükümet, Tunceli'nin dağlı bedevilerine şu hakikati anlatıyor ki,... Ya bu deve güdülecek, ya bu dağdan gidilecek... Türk vatanının ortasında Dersim bir lekeydi.*" (41) "Leke"yi temizlemek için onbinlerce askerin, uçak, tank ve bombalarla gerçekleştirdiği Dersim kırımının sonucunda onbinlerce Dersimli öldürüldü. Evler ve köyler yakıldı kundaktaki bebekler süngülendi, kadınlara tecavüz edildi, onbinlerce Dersimi! ise sürgün edildi. Resmi verilere göre, 7954 kişi öldürülmüştür. Gerçek rakamlar, bunun çok daha ilerisinde, onbinlerle ifade edilmektedir.

Dersim hareketine ilişkin Bakanlar Kurulu'nun aldığı kararda "*sadece taarruz hareketiyle ilerlemekle iktifa ettikçe isyan ocakları daimi olarak yerinde bırakılmış olur. Bunun içindir ki, silah kullanmış olanlara ve kullananlara yerinde ve sonuna kadar zarar vermeyecek hale getirmek, köyleri kamilen tahrip etmek ve aileleri uzaklaştırmak lüzumlu görülmüştür.*" (42) Emekli albay Hacı Hulusi Yaylagil, Son Şehitler adlı kitabında "*1938'de bizi Dersim İsyanını önlemeye ve bastırmaya memur etmişlerdi. İsyân dedikleri şey de; bazı dağ köyleri o yıl vergi verememişti. Bize verilen emir ise tek kelimeydi; imha. Canlı bir şey bırakmayınız, genç-ihiyar, çocuk, kadın saire. Bunların çoğunun infazı idi.*"

Şeyh Sait isyanından Dersim isyanına kadar onlarca irili ufaklı isyan ortaya çıktı ve benzer tablolar yaşandı. Dersim isyanının bastırılmasıyla, Kürt ulusal hareketi uzun bir sessizlik dönemine girdi. TC, Dersim isyanını da bastırarak Kürdistan'daki siyasal ilhakını tamamladı. Kürt ulusunun bütün ayağa kalkış yollarını kestiğini, Kürt

sorununun üstünün betonladığını sandı. Asimilasyon politikasını daha da hızlandırarak sürdürdü. Fakat Kürdistan için her şeyin bitmediği sonraki süreçte, özellikle 1960'lı yıllarda, ulusal uyanış ve silahlı kalkış bakımından da 1980 sonrası dönemde açığa çıkacaktı. Kürt ulusu, yenden ve daha kararlı, daha bilinçli, daha derinlikli bir şekilde ulusal özgürlük bayrağını yükseltti.

Kemalist burjuvazi, '20'li ve özellikle de '30'lu yıllar boyunca da ırkçı-şoven politikalarını sürdürdü. Avrupa'dan esen faşist rüzgarların etkisiyle ırkçı-şoven politikalarını derinleştirdi.

Burada bir olguya değinmekte yarar var: Kemalist burjuvazi ve Cumhuriyet ideolojisi bütün milliyetçi-şoven karakterine rağmen, o dönemde Türk halk yığınları içerisinde şovenizm ciddi bir heyecan yaratmıyordu. Türk halkı, Kürtlerle ve diğer halklarla bir düşmanlıkları olduğu inancında değildi. Bu nedenle ırkçı-şoven politikalar yıllarca üstten, siyasi iktidar tarafından halka dayatıldı. Şovenizmin, Türk halk yığınları içerisinde heyecan yaratmasının yolları arandı. "Bir Türk cihana bedeldir" gibi formülasyonlarla Türk halk yığınları şovenizmle zehirlemeye çalışıldı. Kemalist burjuvazi ise, başından beri rejimi, Türk milliyetçiliği temelleri üzerine oturtmuştu. Oluşturulan resmi ideoloji şovenizmle zırhlıdır. Resmi ideoloji, Türk Tarih Tezi, Güneş Dil Teorisi gibi sentezlerle geliştiriliyordu.

1928 yılında yapılan "Harf Devrimi" ile, Latin harfleri uygulanmaya konuldu. Böylece sonraki kuşakların 1928 öncesiyle bütün bağları yazım alanında da kesildi. Tarihi aktarma, birkaç devletçi tarihçinin insafına terk edildi. Kendi tarihinden kopuk bir toplum yaratılmaya çalışıldı. Bu koşullarda yeni dilde, yeni bir tarih yazmak çok daha kolaydı. Tarih olarak Türk gençlerine, sadece onlara değil, Kürt ve diğer azınlıklardan gençlere Osmanlı sultanlarının hep kazandı klan (I) meydan muharebeleri, M. Kemal'in bitmeyen meziyetleri ve büyüklüğü anlatıldı.

Kemalist kadrolar, Osmanlı'nın Türklü-

ğü unutturduğuna inanıyorlardı. Bu nedenle Türklüğün kökenini Osmanlılar da kurma şansları yoktu. Türkçü bir tarih tezi için "Türk olan" yeni bir tarih aradılar. Osmanlı öncesi döneme uzanarak, Orta Asya'da yaşayan Türklerin tarihinden dayanaklar aradılar ve oluşturdular. "Yadsınmış, unutturulmuş" Türk tarihini açığa çıkaracak tezler hazırlandılar. Bu tezler, Türk ırkının üstünlüğü üzerine kuruldu. Cihana ve emekçi yığınlara Türklerin üstün ırk olduğu kanıtlanmaya çalışıldı. Bütün dillerin Türkçe'den türediği, bütün halkların Orta Asya'dan Dünyaya yayıldığı, bütün medeniyetlerin Türklere dayandığı yalanları; Türkler'in bükülmedik bilek vs. gibi bir dizi saçmalık üzerine yeni bir Türk tarihi yazıldı. Bütün bu savunular, Türkiye'de yaşayan herkesin Türk olduğu tezine ulaştı. Mustafa Kemal'den feyz alan adliye vekili M. E. Bozkurt, 1930 yılında şunları söylüyordu: "*Benim fikri kanamım şudur ki, bu memleketin kendisi Türktür. Öz Türk olmayanların bir hakkı vardır. O da hizmetçi olmaktır, köle olmaktır.*" Türklerin "asil kanı"nın, "kudret'e kaynaklık ettiği yalanının uçurulduğu dönemlerdir.

Cumhuriyet'le birlikte içte ve dışta "Yurtta Sulh Cihanda Sulh" ilkesiyle hareket edildiği söylenir. Bu, gerçekte ırkçı-şoven politikaların, karşıdevrimci uygulamaların gizlenmesidir. "Yurtta Sulh"un ne anlama geldiğini, cumhuriyetin hemen başından itibaren Kürt ulusuna uygulanan asimilasyon, inkar ve imha politikasında, işçi ve komünist muhalefetin yok edilmesinde, kemalistlere karşı her türden muhalefetin ezilmesi pratiğinde fazlasıyla görüldü. "Cihanda Sulh" bakımından da durum pek farklı değil. Musul ve Kerkük'ün "Misak-ı Milli" içine dahil edilmesi için, İngiliz emperyalizmiyle yürütülen mücadele kapsamında işgal planları hep saklı tutuldu. Günümüzde de aynı hesaplar bitmiş değil.

Yine Avrupa'da esen faşist rüzgarlar da arkanarak, Hatay çeşitli oyunlarla Türkiye'ye bağlandı.

Türkiye'nin genel dış politikaları, uluslararası emperyalizmin oluşturduğu dengelerden bağımsız düşünülemez. Kemalist

burjuvazi için içte iktidarını pekiştirmek daha öncelikliydi. SB'nin varlığı ve bu dengelerin de ortaya çıkardığı nedenlerle Türk şovenizminin Kafkaslar'a yönelik Turan hayalleri bir süre geri çekilmişti. Daha doğrusu koşulları oluştuğunda yeniden ortaya çıkarılmak üzere buzdolabına kaldırılmıştı.

Gelişmelerin 2. emperyalist paylaşım savaşı yönünde evrildiği tarihsel süreçte, karşıdevrimci siyasal iktidar, Alman faşizmiyle ekonomik, siyasal, diplomatik ilişkilerini bir hayli geliştirmiş durumdaydı. İç ve dış politikalarında da bu etkinin gündeme getirdiği ve savaşın artık kaçınılmazlığının ortaya çıktığı dönemde, TC ile Alman faşizmi arasında ilişkilerde oldukça ileri bir düzey yakalandı. Türk hükümeti, özellikle 1930'lu yılların ikinci yarısından itibaren sosyalist Sovyetler Birliği'yle ekonomik-siyasal ilişkilerini sınırlandırma, emperyalist devletlerle ise daha fazla pekiştirme siyaseti izledi.

Türkiye'nin dış ticareti, ithalat ve ihracat bazında %50'ye yakını Almanya ile yapılıyordu. Böylesine yüksek bir rakam, Türkiye'nin ekonomik olarak Alman faşizminin kontrolü altında olması anlamına geliyordu. Ve Almanya, bu konumunu kaybetmek istemiyordu. Türkiye'nin ihracat mallarının esasını, savaş sanayi için yaşamsal önemde olan krom ve bakır madenleri ve tarım ürünleri oluşturmaktaydı. Dünya krom üretiminin %60 gibi çok büyük bir oranını üreten Türkiye, gerek bu ürün gereği, gerekse de olası bir savaş bakımından hegemonya mücadelesine sahne olmaktaydı. Almanya zorluyordu. Özellikle Almanya ile İngiltere arasında bütün savaş süresi boyunca da sürececek olan bu mücadele çok kızışmıştı. Alman faşizmi, Türkiye'nin dış ticaretindeki yerini korumak ve daha fazla pekiştirmek için, tarım ürünlerini piyasanın çok üzerinde bir fiyatla satın alarak tekel oluşturmaya çalışıyordu. Savaş hazırlıklarının büyük bir hızla sürdüğü bütün dönem boyunca, Alman faşizmi savaş sanayi ham maddesi olan kromu Türkiye'den sağladı.

Alman faşizmiyle Türk karşıdevrimci

diktatörlüğü arasındaki ilişki, sadece ekonomik ilişkilerle sınırlı değildi. Türkiye'de faşist Alman propagandası hayli ileri bir düzeye ulaşmıştı. Türkiye'ye yönelik çeşitli basın kuruluşlarının yanında, Türk basınının da Alman faşizmi yanlısı bir konum alması için uğraşılıyordu. Türk basınının parayla satın alınmasıyla birlikte (demek ki şerefli (!) Türk basını tarihinde hep parayla satılıyor) savaş koşullarında kültürel, sosyal, teknolojik vb. alanlarda çok büyük bir gelişme sağlanmıştı. Kültürel, sosyal, teknolojik vb. alanlarda Alman faşizmi işi sıkı tutuyordu. Faşist Almanya'nın etkinliğinin gelişmesinde bütün bunların çok önemli bir yer tutacağına bilinciyle hareket ediyordu. Sinema, tiyatro, kültür-sanat merkezleri, bilimsel çalışmalar, çeşitli teknolojik ürünlerin gösterdiği sergiler vb. bu çalışmanın esasını oluşturmaktaydı. Türk öğretim görevlilerinin Almanya'da eğitimi ve Alman profesörlerinin Türk üniversitelerinde yoğun olarak görevli olması da buna eklenmelidir. Türkiye'nin savaş hazırlıklarının gelişmesine dönük Alman askeri yardımı, askeri eğitim ve işbirliği yoğunlaştırıldı. Askeri eğitim ve işbirliği kapsamında, Türk subaylarının Almanya'da eğitimi ve Türkiye'nin savaş teknolojisi ve donanımları artırıldı.

Bütün bu ilişkiler ağı, Türkiye iç ve dış siyasetini temelden etkilemiş bir durumdaydı. İçte ırkçı, gerici-faşist uygulama ve yöntemler artırılmış, Turan hayalleri yeniden yüksek sesle dillendirilmeye başlanmıştı. Bayar ve İnönü'nün başbakanlığı dönemlerinde çıkarılan aflarla Enver Paşa'nın ailesi, kardeşi Nuri Paşa ve diğerleri, tanınmış Turancılardan Zeki Velidi Toğan gibi isimler sürgünden Türkiye'ye geri döndüler. Bunlar çeşitli yayınlar çıkararak aydınlar, öğrenci gençlik, subaylar ve devlet bürokrasisi içinde Turancı görüşlerin propagandasını yapmaya ve hızla örgütlenmeye başladılar. İrkçı-faşist, Turancı söyleme uygun olarak sivil faşist hareket geliştirildi. Türkiye yasalarına göre komünizm ve ırkçılık propagandası yasak olmasına rağmen, bu, sadece ilerici, sol söylemi engellemek ve baskı altında tutmak için

kullanılıyordu.

Dış siyasette, Türkiye, kıblesini tamamen Alman faşizmine göre ayarlamış bir durumdaydı. Alman faşizmi bunu ekonomik, askeri ve siyasi etkisi sayesinde sağlıyordu. Bu sayede, Türk siyasetini yönlendirmede önemli mesafeler ve dayanaklar sağladı. Türk yönetici çevrelerinde özellikle birçok etkili mevziyi ele geçirmiş durumdaydı. Türkiye'nin ırkçı-şoven bütün kesimleri Alman faşizmine karşı büyük bir hayranlık besliyor ve bunu hiç de gizlemiyorlardı. Bütün bunlar, savaş boyunca Türkiye'nin Alman faşizmi yanlısı bir politika izlemesinde son derece etkili olacaktı.

Türkiye, 1930'lu yılların ikinci yarısından itibaren Sovyetler Birliği'yle olan ekonomik-siyasi ilişkilerini, tek yönlü olarak dondurma noktasına getirmişti. Savaşın hemen öncesinde de Sovyetler Birliği'nin bütün çabasına rağmen, yeni ekonomik ve siyasi anlaşmaları imzalamaya yanaşmadı. Böyle olmasında Türk burjuvazisinin gelişmesine bağlı olarak, emperyalist devletlerle daha sıkı işbirliğine gitme çabaları önemli bir etkidir. Fakat daha da önemlisi, karşıdevrimci diktatörlüğün yoğun antikomünist şekillenmesine ek olarak, faşist rüzgarları da arkasına alan yayılmacı hayallerin güçlü bir şekilde yeniden açığa çıkmasıdır. Türkiye, komünizmin yayılmasının önlenmesine ve SB'nin yıkılmasına çok büyük bir ilgi ve sempati duymaktaydı. SB'nin parçalanmasıyla, Türk kökenli halkları içine alacak bir yayılmacılık siyaseti geliştirmiyordu. Bu düşünce, diktatörlüğün gerçek yöneliminde görülmekteydi. Türk devletinin 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı döneminde izlediği siyaset, diplomasi ve bütün bir savaş süresince Alman faşizminin yanında yer alması, tarihin gizemleri içerisinde gizlenmeye çalışılmıştır. Ve buna, bugün de, aynı kararlılıkla tarih kitaplarında yer verilmektedir. TC tarihi, kurtuluş savaşına ilişkin okutulan tarih kitapları, 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasını zaten kapsamıyor. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşıyla ilgili olarak da, son derece sınırlı ve TC'nin izlediği siyasetin

gizemine uygun keyfi bir içerik verilmektedir. Belki de Türk egemen sınıfları, TC'nin Alman faşizmi yandaşı ve suç ortağı pozisyonunun tarihe kaydedilmesini, pozisyonları ve resmi imajları açısından uygun görmemektedirler.

TC'nin 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı boyunca savaşa katılmayarak "tarafsız kaldığı" belirtiliyor. Ve bu büyük bir övünç kaynağı olarak işleniyor. Türkiye fiili olarak savaşa katılmadı. Ama tarafsız kaldığı kocaman bir yalandır. Tersine, bütün bir savaş boyunca Alman faşizmi yanlısı bir siyaset izlemiş ve bu, Alman faşizmiyle ekonomik, siyasi ilişki ve bağlılık düzeyiyle tamamen uyumludur.

Savaşın başlamasıyla birlikte TC, bütün çabalarını Almanya'nın SB'ye saldırması yönünde yoğunlaştırdı. Almanya'nın Avrupa'dan ilerlemeden vazgeçerek bir an önce SB'ye yönelmesini istiyor ve bekliyordu. Almanya'yla İngiltere arasında barışın sağlanması ve emperyalist koalisyonun Sovyet ülkesini yıkmak için ortak saldırı gerçekleştirmesi için uğraşıyordu. Fakat emperyalist rekabetin ve egemenlik alanları için yürütülen savaşın mantığı farklı yönde işliyordu. Almanya ilk önce Polonya, Fransa ve İsviçre'yi işgal ederek Orta Avrupa'da hakimiyetini sağladı. Daha sonra ise Doğu Avrupa, Balkanlar ve SB yönünde ilerlemeye başladı.

Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne saldırması Türk egemen sınıflarını mutlu etti. Türkiye, Alman faşizminin çok kısa sürede sonuç alacağını düşünüyordu. Dönemin Başbakanı Rüştü Saraçoğlu ve Dışişleri Bakanı Numan Menemencioğlu gibi yöneticiler, Almanya'nın SB'ne saldırmasından duydukları hoşnutluğu ve bunun kısa sürede sonuca ulaşacağı inançlarını açık olarak dile getirdiler. Saraçoğlu, Alman büyükelçisi Papen'e "Rusya'nın çözülebileceğini", "bolşevizmin hakkından gelinebileceğine sınırsız inancını" belirtir. İnönü ise, Almanların "Sovyetlere son güçlü tekme vurabileceklerini" umar.

Türk siyasal rejiminin, Alman faşizmine desteği yalnızca savaş sanayinin hammaddesini teşkil eden madenlerin ve tarım

ürünlerinin satımıyla sınırlı değildir. Bu destek, diplomatik, siyasi ve pratik biçimlerde de sürdürülür. Almanya'nın SB'yi yenilgiye uğratması için casusluk faaliyetlerine kolaylık sağlanır, fiiliyatta da "tarafsızlık" söyleminin aksine bir tutum geliştirilir.

TC, savaşın başında, Mussolini İtalya'sının Türkiye'nin Güneyine ilişkin işgal planları yaptığını düşünüyordu. Almanya'nın da Balkanları, işgal etmesinden sonra Orta Doğu'ya Türkiye üzerinden ineceği kaygısını taşıyordu. Bu kaygılarıyla ilgili olarak Almanya'dan güvence istiyordu. Ve Alman savaş kurmayının planları da Türkiye üzerinden değil, Kafkaslar üzerinden ilerleme yönünde geliştirdi. Diğer taraftan Türkiye, İngiliz ve Amerikan emperyalistleriyle ilişkilerini belirli bir seviyede tutmaya özen gösteriyordu. Savaşın ortaya çıkardığı sonuçlara bağlı olarak İngiliz ve Amerikan emperyalistlerinden aldığı askeri yardımlarla savaş gücünü yenileyerek artırmaya çalışıyordu. Askeri yardımlar, Alman faşizmi tarafından da sistemli olarak yapılmaktaydı. Sovyet sınırına asker yığarak faşist Almanya'nın yanında savaşa girme planları; Almanların çabuk sonuç alacağı beklentilerinin gerçekleşmemesi, aksine Sovyetlerin savaşın yönünü tersine çevirmeye başlaması suya düştü. Fakat, faşist savaşın genelkurmayı Türkiye'nin "tarafsız" kalmasının da kendilerine destek anlamına geldiğinin bilincindeydi. Hitler'in 14 Ağustos 1942'de Türkiye'den "güney kanadının siperi" olarak söz etmesi bunu gösterir.

Türkiye'nin savaş sürecindeki politikalarında, faşist Alman yandaşlığı, SB düşmanlığı ve yayılmacı Turan emelleri iç içe geçmiş bir niteliktedir. İngiltere ve ABD'nin Sovyetlerle ittifak yapmış olmaları Türkiye tarafından sürekli bir eleştiri konusu yapılır. Bunun yerine Almanya ile İngiltere'nin barış yaparak birlikte SB'ye saldırması doğrultusunda çaba sarfedilir. Çünkü, ancak Sovyetler Birliği'nin parçalanması, Türk ırkçı şoven çevrelerinin Turan hayallerinin gerçekleşmesine olanak verebilirdi.

Bütün savaş boyunca Türkiye'de faşist Turancı politikalar oldukça ileri bir düzeye

ulaştı. Başbakan Rüştü Saraçoğlu, Dışişleri Bakanı Numan Menemencioğlu, Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak gibi isimler, faşist Almanya yanlısı politikalarda etkili olduğu gibi, Turan emellerinin bayraktarlığını da yapmaktaydılar. Alman faşist savaş kurmaylığının emperyalist yayılmacılığı ile TC'nin Turan düşünün kesiştiği noktada Alman faşizmi, Türkiye'nin bu politikasına ilgi gösterdi. Türkiye'ye bu isteklerini diplomatik ve yarı resmi yollardan iletliyordu. Almanya, Dışişleri Bakanlığı bünyesinde Türkiye'nin Turan düşüncesiyle ilgili bir komisyon bile kurdu.

Aynı dönemde Almanya'nın Türkiye Büyükelçisi Papen, "Türkiye'nin geniş ve etkili çevrelerinin" Sovyetler Birliği'ne karşı savaşın geliştiği ölçüde "Rus İmparatorluğunun gelecekteki siyasi biçimleniş sorununu ile" uğraştıklarını, 25 Temmuz ve 5 Ağustos 1941'de Ankara'dan bildirdi. Baku petrol yatakları ile birlikte Azerbaycan'ın (İran'daki bölümünün de) Türkiye'ye bağlanması için propaganda yapmak üzere İstanbul'da bir komisyon kurulduğunu belirtti. Buna göre, bu grubun önderi İstanbul milletvekili Şükrü Yenibahçe, en tanınmış temsilcileri ise, 1918'de Azerbaycan'a karşı girişilen Türk saldırısına komutan olarak katılan Enver Paşa'nın kardeşi ve 'varlıklı fabrikatör' Nuri Paşa ile tanınmış Turancı Zeki Velidi Togan ve Kırım Tatar sığınaklarının temsilcisi Ahmet Cafer'di. Togan ile öğrencisi ve en tanınmış Turancı dergi Bozkurt'un sahibi Oğuz Türkkın, daha başka birçok Turancı Türk gençliğini Sovyetler Birliği'ne karşı savaşa hazırlamak için 1941 ile '44 yılları arasında-Alman gizli servisinin parası ile ve Alman faşizminin üslubu içinde- sınırsız bir şoven propagandası yürüttüler. Bütün bunlar, Türk hükümetinin göz yumması ile oldu." (44)

Türk yetkililerinin "çeşitli sınır düzenlemeleri" olarak ifade ettiği Turan hayalinin sınırları, Doğu Türkistan'ı da içine alacak tarzda, Orta Asya'da Türk kökenli bölgeleri; Güney'de ise, Musul-Kerkük ve Suriye'nin belirli bir kısmını içeriyordu. Bütün bu bölgelerin hakimiyetinin, Alman faşizminin çıkarlarını koruyacak tarzda Türki-

ye'ye verilmesini istiyorlardı. Nazi Almanya'sı Türklerin yayılmacı istemlerini kendi çıkarları doğrultusunda kışkırtmakla birlikte, çok fazla da güven vermiyordu. Türk kökenli halklarda salt dil birliği üzerinden bir siyasi birliğin sağlanamayacağı ve bu halkların Türkiye'nin hamiliğine yanaşmayacaklarını biliyordu.

Yine de, yayılmacı Turan düşüncesi, birinci emperyalist savaş döneminde olduğu gibi, ikinci emperyalist savaşta da sırtını Alman emperyalizmine yaslayarak gelişti TC, savaşın ortaya çıkardığı dengelemin de sonucu olarak eklektik, pragmatist yaklaşımları gereği Turan düşüncesini dünya kamuoyuna resmi olarak ifade edecek bir duruma gelemedi. Bütün gayretlere ve el altından yoğun destekle sürdürülen çalışmalara rağmen, Türk kökenli halklar içerisinde Sovyetler Birliği, hiçbir dönem Türk hükümetinin arzu ettiği derecede güçten düşmedi.

Sonuçta SB, sosyalist Anayurt savunmasıyla taarruza geçti; Alman faşizmini püskürterek yenilgiye uğrattı. Tabii ki bu, ırkçı Turan düşüncesinin Alman faşizmine yeterince hizmet etmediği anlamına gelmiyordu. Türk nazileri tarafından, Türk kökenli ve müslüman halklar ve esirler içerisinde yoğun bir propaganda ve örgütlenme çalışması yürütüldü. Esir Türkler ve müslümanlar içerisinde Alman faşizminin hizmetinde savaşmak üzere gönüllü birlikler oluşturuldu. Bu birliklerin sayıları onbinlerle ifade edilmektedir. Oluşturulan birlikler Türk subaylar tarafından eğitildi ve Alman silahlarıyla savaştırıldılar. Türk ırkçılarının yanı sıra, orduda görev yapan Kafkas ve Türk kökenli subaylar da "izine ayrılarak" gönderildi. Diğer taraftan, bu yönlü çalışmalar, Alman faşizmine çok geniş çaplı bir ajan faaliyeti yürütmesine olanak sağladı. Türk ırkçıları tarafından oluşturulan bu birliklerin ve yürütülen çalışmaların faşist Almanya'ya devasa büyüklükte yararlar sağladığı muhakkaktır.

Türk devleti, Alman faşizminin isteği üzerine Anadolu Ajansı'nda çalışan Yahudilerin tümünün işine son verdi. Savaşın ekonomik faturasını gayrimüslim topluluk-

lara ve halka çıkarmak için yeni vergilendirmelere gitti. Halka karşı yoğun bir baskı ve sömürü uyguladı, 1 Kasım 1942'de çıkarılan Varlık Vergisi yasasıyla Türkler'den düşük oranda bir vergi öngörülürken Rum, Ermeni ve Yahudiler'den yüksek oranda vergi öngörüldü. Bu yasanın uygulanması görevi, Türkler'den oluşturulan yerel komitelere verildi. Vergilerin yoğunluk düzeyi, yalnızca yıllık gelirin bir kısmına el koymakla kalmıyor, ödeyemedikleri durumda mükelleflerin servetlerine el konulmasını da hükme bağlıyordu. Nitekim vergisini ödeyemeyenlerin mülklerine el konularak Erzurum'da oluşturulan bir kampta toplandılar.

Bu yıllarda ırkçı, faşist, Pan Türkist görüşlerin yaygınlaşması için çok yönlü çalışmalar yürütüldü. Bu çalışmalar, devletin koordinesi ve desteğiyle sürdürüldü. Devlet içerisinde ırkçı-turancı kesimler ağırlıkta idi ve politikalara yön veriyorlardı. Dönemin Başbakanı R. Saraçoğlu, "27 Ağustos 1942'de, Türkçe konuşan halkların oturduğu Sovyet bölgelerinin yönetimine katılma hakkı isteyince, Türkiye'deki aşırı sağcı şoven çevrenin sözcüsü durumuna geldi." (45) Yine aynı dönemde "Biz Türküz, Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız. Benim için Türkçülük bir kan meselesi olduğu kadar ve en az o kadar bir vicdan ve kültür meselesidir" diyen Dışişleri Bakanı N. Menemencioğlu da aynı politikanın yürütücülerindendi. "Milli Şef" İnönü ise, bütün bu politikaların hamiliğini yapmaktaydı.

Savaş döneminde, ırkçı-turancı çizgi-deki yayınlarda çok büyük bir artış meydana geldi. Alman faşizmi bu tür yayınların desteklenmesi ve ulusal basının kontrol altına alınması için cömertçe para dağıtıyordu. Bu dönemde çıkarılan ırkçı-turancı yayınlar çoğaldı: Reha Oğuz Türkkan, 1939 yılında Bozkurt Dergisi'ni çıkarmaya başladı. Logosunda "Her ırkın üstünde Türk ırkı" yazan dergi en etkili olanlardandır. Yazarları arasında Hüseyin Namık Orkun, Nihal Atsız, Necdet San-car, Prof. Abdulkadir vb. vardır. Kopuz, "Haftalık Türkçü Dergi" logosuyla çıkan Bozkurt,

Millet, Çınaraltı dergisi, Türk Yurdu, Külük, Çınar, Hamla, Doğuş, Hareket, Oluş, Yeni Türk, Gökbörü, Türk Amacı ve ayrıca yerel düzeyde çıkan çeşitli dergiler vb. uzun bir zincir oluşturur. Bu yayın faaliyeti bile, Türk nazilerinin etkinliği, sağlanan olanaklar ve devletin tutumuyla ilgili fikir vermektedir.

Dönemin en önemli halkalarından birisi de, sivil faşist hareketin oluşturulması ve etkili bir silah olarak kullanılmaya başlanmasıdır. Devlet desteğiyle, devletle iç içe gelişen Turancılık-Türkçülük akımı, özellikle gençlik kitlesi içerisindeki örgütlenmeye dayanarak devletin çıkarlarına hizmet eden bir işlevle sivil faşist hareket olarak şekillendirildi. Yaygın bir yayın faaliyeti ve sınırsız örgütlenme olanaklarıyla donatıldı. Yoğun savaş hazırlıklarına bağlı olarak gençlik yığınları savaşa hazırlanmaya çalışıldı. İrkçı-şoven kitle gösterileri örgütlendi. Sınırlı bir güce sahip olsa da, ilerici-demokrat kişi ve kurumlar baskı altına alındı.

2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın gelişme yönünün, Sovyet halklarının ve Kızıl Ordu birliklerinin kahramanca direnişiyile değişmeye başlaması, Alman faşizmi için kaçınılmaz yenilginin kapılarının sonuna kadar açılması anlamına geldiği gibi, Türk nazilerinin ve TC'nin de yayılmacı Turan imparatorluğu hayallerinin bir kez daha yenilgiye uğraması anlamına da gelmekteydi. Bu koşullarda TC bakımından, Alman faşizmine sadakatini korumakla birlikte içte ve dışta yeni politikaları devreye sokması zorunlu hale geldi, İngiltere ve ABD'nin, faşist bloka karşı savaşa girmesi yönündeki baskıları son sınırına değin göğüslemeye çalıştı. Sonuçta 2 Ağustos 1945'te Almanya'ya savaş ilan etti. Fakat bu, biçimsel bir savaş ilanıydı. Savaşın kaderi üzerinde pratik bir etkiye sahip değildi. TC'nin bir kısım yakın ve uzak çıkarları doğrultusunda atılmış bir adım olma özelliğini taşımaktaydı. Sonucun belli olduğu koşullarda yapılan savaş ilanı, özellikle ABD emperyalizmin yönlendirmesinden bağımsız değildi. ABD, savaş sonrası ortaya çıkacak olan yeni dengeler içerisinde Türkiye'ye önemli bir rol biçiyordu. Türkiye

bu telkinlerin de etkisiyle, San Fransisko'da yapılacak Birleşmiş Milletler kuruluş toplantısına katılabilmek ve uzun vadede de, yeni güçler dengesi içerisinde kendisine bir yer bulabilmek için savaş ilan etti.

Türk devleti, savaşın kaderinin belli olduğu dönemde içte de bir dizi adımlar attı. 1944 yılında, turancılara dava açarak tutuklamalara gitti. Böylece hem uluslararası kamuoyuna mesaj vermeye, hem de Türk nazilerini yeni durumun gerekli kıldığı çizgiye çekmeyi hedefledi. Turancılara yönelik bir dava açıldı. 23 kişilik Turan davasında, Alparslan Türkeş, Nihal Atsız, Zeki Velidi Togan, Reha Oğuz Türkkan gibi isimler de vardı. Bu isimlerin birçoğu daha sonraki süreçlerde, kontr-gerilla örgütlenmesi ve devlet yapılanmasında önemli rol oynayacak kişilerdir. 1944'te Türk ırkçılarına açılan dava ve tutuklamalar, 12 Eylül 1980 darbesi sonrası, MHP'li kimi faşistlerin tutuklanmasında olduğu gibi, görüntüyü kurtarma amacı gütmektedir.

Turan davasında Türkeş'le ilgili hazırlanan iddianamede şunlar belirtilmektedir: *"Tahkikattaki itiraflarını huzurunuzda da teyid eden bu sanık, Türkiye'de yalnız Türk soyundan gelenler yaşmalıdır. Karışık ırklar memleketten ayrılırsa, nüfus azalacaktır. Bu sebeple büyük bir Türk birliği kurmak zaruridir"* şeklinde itiraf etmiş ve bu husus Nihal Atsız'a yazdığı mektuplarda da sabit olmuştur. Nihal Atsız'ın ordu içinde ajanlığını yapan sanık, onu adeta ihtilale tahrik etmiştir. 4. 4. 1944 tarihli mektubunda ise; *"Türk milletinin içinde bulunduğu tehlikelerden kurtulmasının mümkün olacağına inanıyorum. Atsız'ın kılıçtan keskin olan kalemi bu işi her halde muvafakiyete erdirecektir. Kalem kıyafet etmezse, o zaman işi silahlara bırakacağız. Ruhumuz, yüreğimiz, kılıçlarımız seninle beraberdir"* demiştir. Atsız ise ifadesinde şunları söylemektedir: *"Faşizm ve Turancılıktan mahkumiyeti bir şeref telakki ederim... Turancılık, Türkçülüğün lazımı gayri mütafarıkıdır. Türk, üç batın ilerisine kadar Türk olanıdır. Devlet teşkilatının, Türk ırkından olanlar tarafından idaresi lazım ve zaruridir. Türkiye'de bulunan ve Türk teba-*

ası olan gayri Türkler; Arnavut, Çerkez, Boşnak, Kürt, Laz vs. unsurlardır. "İddianamede; "R. Oğuz Türkkkan, Cihat Şavaşfer, Hikmet Tanyu'nunda bulunduğu grubun Gürem adlı bir örgüt kurdukları, Bozkurt mecmuası idarehanesini merkez ittihaz ederek, gizli cemiyetlerin teşkilat faaliyetlerini planlı suretle tesit ve tanzim ettikleri sabit olmuştur" tespiti yapılmaktadır." (46)

Davanın gelişimi ve sonuçlanması da oldukça ilginçtir. Bir süre sonra yargılananların 13'ü serbest kalırken, 10 kişiye de 10 yıla kadar ceza verilmiştir. Dava daha sonra Askeri Yargıtay tarafından bozulmuş ve 31 Mart 1947'de bütün sanıklar beraat etmiştir. Beraat kararında, "suç olmayan bir fikrin cemiyet haline girmesinin de suç olmayacağı" belirtilmiştir. Bu karar, ırkçılık, faşizm gibi ideoloji ve akımların suç sayılamayacağına tescildir. Ve daha sonraki yıllarda Demirel'in "bana milliyetçiler adam öldürüyor, dedirtemezsiniz" açıklamasıyla ve MHP'li faşistlerin devlet tarafından "vatansever" olarak onurlandırılmasıyla çok uyumludur. Bu kararın alındığı dönemde çok sınırlı bir güç teşkil eden ilerici, demokrat, antifaşist kişiler, aydınlar, gençler büyük bir baskı altında tutulmakta, ağır cezalara çarptırılmaktadır. Türk faşistleri, savaş sonrası dönemde de etkin olarak kullanıldı. Çoğunluğu devlet içerisinde etkin görevlere getirildiler.

Soğuk Savaş Şovenizmi ve Merhaba Amerika

Türk şovenizminin yeni şekillenmesi, savaş sonrası ortaya çıkan yeni dengeler üzerinde geliştirilen emperyalist politikalarla uyum içerisinde. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı, emperyalist-kapitalist bloğun yeni efendisi olarak ABD emperyalizmini ön plana çıkardı. Alman faşizmini, 20 milyon yurttaşının ölümü pahasına yenilgiye uğratan Sovyetler Birliği ve sosyalizm, dünya ölçeğinde çok büyük bir prestij kazandı. SSCB önderliğinde, Balkanlar ve Orta Avrupa devletlerinin büyük çoğunluğunu içine alacak tarzda sosyalist kamp

kuruldu. Dünya genelinde de ulusal kurtuluş, bağımsızlık ve sosyalizm mücadeleleri büyük gelişmeler gösterdi.

Kapitalist-emperyalist dünya, ABD emperyalizmi önderliği altında, anti-komünist, anti-sovyet içerikli soğuk savaş dönemini başlattı ve bütün gücüyle sosyalizmi yıma çabası içerisine girdi. Truman Doktrini, Marshal Planı gibi projelerle ABD, hem emperyalist-kapitalist blokun yeni efendisi oldu, hem de dünya emperyalist yağma ve sömürü düzeninin devamını sağlayabilmek için Sovyetler ve sosyalizme karşı emperyalist-kapitalist sistemi soğuk savaş çizgisinde birleştirdi. Türk rejimi de, daha savaşın içerisinde, ABD emperyalizmiyle ilişkilerini geliştirmede küçümsenmeyecek bir mesafe katetti. Savaş sonrası emperyalist hegemonyada Türkiye, ABD emperyalizmine bağımlı yeni sömürge statüsünün sürekli pekişmesi yönünde ilerledi. ABD emperyalizmi, soğuk savaş kapsamında, Sovyetlerin sınır komşusu olan Türkiye'ye büyük önem veriyordu. Türk devleti, kendisine biçilen rolü üstlenme konusunda adeta can atar bir pozisyondaydı. Çünkü "stratejik önemi" artmıştı. Savaş boyunca Alman faşizminin hizmetinde olan Türk gericiliği, yeni dönemde ABD emperyalizminin hizmetinde bir rol üstlendi. Diktatörlük, ABD emperyalizmiyle ilişkileri daha fazla geliştirerek, askeri ve ekonomik yardımları artırmak için uğraşıyordu. Savaşın hemen sonrasında, Sovyetler'in Türkiye'nin Kuzey 'Doğu'sunda ve Boğazlar'da gözü olduğu, toprak talep ettiği tezini ileri sürdü. Sovyetler'le ilişkileri mümkün olduğunca germeye çalıştı. Emperyalist kampın Sovyetler'e karşı yeni bir savaş açması için çeşitli kontra eylemler düzenledi. Geniş çaplı tutuklamalara girişti. Amaç, iç ve dış politikada izlenen siyasetle emperyalist-kapitalist dünyanın yeni yapılanmasında, ABD emperyalizmine bağlı olarak daha fazla rol üstlenmek; NATO vb. askeri, siyasi, ekonomik karakterli emperyalist kuruluşların içinde yer almak ve Truman Doktrini, Marshal yardımı çerçevesinde askeri ve ekonomik yardımlardan yararlanabilmektir.

Türk ırkçı faşist hareketin yeni konumlanması da, diktatörlüğün politikalarından bağımsız değildir. Soğuk savaş döneminin anti-komünist, anti-sovyet ideolojik-politik eksenini, faşist hareketin temel işlevini açığa çıkarmaktaydı. Devlet destekli ve basının yönlendirmesiyle büyük bir antikomünist kampanya başlatıldı. İlerici, demokrat yazarlar, gazete ve dergiler, öğretim üyeleri ve gençler, komünist ilan edilip hedef seçilerek korkunç bir terörün hedefine kondu. Antikomünist faşist kitle gösterileri düzenlendi. Bu faşist kitle gösterilerinin örgütlenmesinde gençlik ve üniversiteler hedef seçilmiş; gençlik antikomünist, ırkçı-faşist bir ruhla eğitime çalışılmıştır. Gösterilerin örgütleyicisi olarak, daha önce Turan davasında yargılanan birçok kişi rol oynar. Psikolojik ve fiziki terörle sürdürülen antikomünist furya doğrultusunda, Pan Gazetesi, Yeni Dünya gazetesi, sol içerikli kitaplar satan kitapçıları basılarak tahrip edilmiş; ilerici, demokrat öğretim üyeleri üniversitelerden uzaklaştırılmış, sol yönelim ve içerik taşıyan her şey hedef haline getirilmiştir. Tan ve Yeni Dünya gazeteleri anti-komünist kitle gösterileri sonucunda dağıtılır. Binlerce genç devletin ve Cumhuriyetin, Tan gibi gazetelerin hedef gösterilmesi ve yönlendirmesiyle antikomünist gösteriler düzenlenmiş ve bu gösterilerle Tan ve diğer gazete, dergi, kitapçıları basılıp dağıtılmıştır. Bu yıllarda İstanbul, Ankara gibi büyük şehirler başta olmak üzere, birçok yerde milliyetçi-şoven gösteriler düzenlendi. Bu gösterilerin ana kitlesini üniversiteli gençler oluşturmaktaydı. İlerici, demokrat muhalefetin çok cılız olduğu bu yıllarda, gençlik yığınları Türkçülüğün, faşizmin ideolojik çemberi içerisinde tutulmaya çalışıldı. Savaşın hemen öncesinde ve başlarında, antifaşist karakterli gençlik eylemleri olsa da, gençlik içerisinde antifaşist bilinç ve örgütlenme zayıftı. Bunun da etkisiyle, gençlik yığınları, ırkçı-faşist hareketin çekim merkezine kolayca girebiliyor ve ana gövdesini oluşturuyordu.

Türkiye, emperyalist blokun Sovyetler Birliği'ne karşı geliştirdiği soğuk savaşın merkez üslerinden biri oldu. Kore'ye asker

gönderip kendini ispatlayarak NATO üyesi olmayı başardı. Bu tarihten sonra onlarca NATO ve ABD üssü Türkiye'de konumlandırıldı. NATO üyesi ülkelerde, "komünizm tehlikesine karşı", ABD ve CIA'nın planlarıyla kurulan kontrgerilla örgütlenmesi (Gladyo) Türkiye'de de oluşturuldu. Türk kontrgerilla-sının örgütlenmesi ve faaliyetlerinde ırkçı-faşist güçler kullanıldılar. Birçok subay ABD'de kontrgerilla eğitiminden geçirildi. Bu dönemde ABD'de askeri eğitim alan ve kontrgerilla örgütlenmesine aktif olarak katılan kişilerden birisi de Türkiye'dir.

1946'da çok partili döneme geçilmesinden sonra 1951'de Bayar-Menderes'in DP'si seçimleri kazanarak hükümet oldu. DP döneminde de ABD'ci soğuk savaş politikaları, anti-komünizm, şovenizm politikaları sistemli olarak sürdürüldü. Ek olarak dinci, tarikatçı topluluk ve kişiler de daha yoğun olarak sisteme çekildi, kullanılmaya başlandı. Devletin ırkçı-şoven ideolojik muhtevası dinsel motiflerle daha fazla güçlendirildi. Dini gericiliğin ve politik islamın devlet kontrolünde hızla örgütlenmesi yoluna gidildi. 6-7 Eylül olaylarında da görüleceği gibi, dinsel motif ve dinsel topluluklar ırkçı-şoven katliamları ve kontrgerilla eylemlerinin önemli ayaklarından biri haline geldiler.

1950'li yıllara değin Türkiye'nin özel olarak Kıbrıs sorunu yoktu. Kıbrıs'ta yaşanan kimi gelişmeler de kullanılarak "Kıbrıs Türktür, Türk kalacak" sloganı doğrultusunda politikalar geliştirildi. Dinci ve şoven kesimlere dayalı "Kıbrıs Türktür Cemiyeti" kuruldu. Yunan ve Rum halklarına karşı tarihsel önyargı ve düşmanlık kışkırtılarak şovenizm geliştirilmeye, düşmanlık körüklenmeye çalışıldı. Koyu şovenizm ve dinsel motifler temelinde tırmandırılan gerilim, 6-7 Eylül 1955'te sonuçlarını verdi.

6-7 Eylül olayları, günler öncesinden planlanmıştı. Rumların ev ve işyerleri bu plana uygun olarak işaretlenmişti.(1970'li yıllarda tıpkı Maraş, Çorum vd. kentlerde olduğu gibi.)Atatürk'ün Selanik'teki evinin bombalandığı haberinin devlet kontrolündeki basın tarafından kışkırtıcı bir şekilde

aktarılmasıyla olaylar başladı. "Kıbrıs Türktür Cemiyeti" gibi örgütlenmelerin önderliğinde polis destekli olarak, Rumlar'ın yoğun olarak yaşadığı bölgelerde korkunç bir terör estirildi. Dükkanlar, evler, işyerleri yakılıp yıkılarak yağmalandı, onlarca yerde aynı anda yangınlar çıkarıldı. İki gün boyunca sürdürülen bu kitlesel terör; 3 ölü, 30 yaralı, 73 Kilise, 1 Havra, 1 Ayazma, 3 Manastır ve 3584'ü Rumlara ait olmak üzere 5583 ev, işyeri ve dükkan tahrip edilmiş, yakılıp-yıkılmış ve yağmalanmıştır. Bütün bu olaylar sonucunda 70 bin Rum Türkiye'yi terk etmiştir. Daha sonradan da anlaşılacağı üzere Selanik'teki Atatürk'ün evinin bombalanması da Türk istihbaratının işidir. Atatürk'ün evinin bombalanması ve 6-7 Eylül olayları, Özel Harp Dairesi'nin işiydi. Türk kontrgerillası, ince adıyla Özel Harp Dairesi, 6-7 Eylül olaylarıyla iyi bir deneme yapmış ve gücünü sınamıştır. 6-7 Eylül olayları, devlet tarafından her zaman ki gibi, komünistlerin kışkırtması olarak damgalanmak istenmiş ve sorumlular olarak da Aziz Nesin, Kemal Tahir, Asım Bezirci gibi ilerici yazarlar gösterilmeye çalışılmış ve davalar açılmıştır. Devletin çıkarları için gerçekleştirilen kontrgerilla eylemlerinin devrimcilere, komünistlere yıkılması geleneği daha sonraki yıllarda da sürdürüldü. Birer kontrgerilla eylemleri olan Maraş katliamı, Gazi katliamı gibi eylemlerin devrimcilerin üzerine yıkılmaya çalışılması, devrimcilerin provokatörlükle suçlanması, bu kirli geleneğin yeni biçimlerde devam ettirilmesi-dir. Dünyadaki bütün faşistler, gerçekleştirdikleri provokatif eylemleri savunamadıkları için komünistlere, antifaşist güçlere yıkmaya çalışmışlardır. Türk faşistleri de bu kirli yöntemi fazlasıyla kullandılar.

Türk şovenizmi bu yıllarda sistemli olarak geliştirildi. Dış Türkler teması, Turan hayalleri korunmakla birlikte belli düzeylerde geri çekildi. Bundan doğan boşluk yeni unsurlarla; ulusal düşmanlıklar, yoğun bir Kemalizm propagandası, antikomünizm, dinsel motifler vb. daha fazla geliştirilerek doldurulmaya çalışıldı. Devletin resmi ideolojisinin esas unsurlarından biri

olan şovenizm, bu motifler aracılığıyla yaygınlaştırılmaya çalışıldı. Kemalizm olgusu, bu bakımdan oldukça önemlidir. Resmi ideolojinin bütün unsurları Kemalizm ekseninde sentezlendi, Kemalizm adeta bir dinsel inanç, bir tapınma düzeyine yükseltildi.

27 Mayıs darbesi, kendi içinde çeşitli özgünlükler taşısa da, sonuçta resmi ideolojinin tahkim edilmesi ve devletin yeniden düzenlenmesini hedefleyen gerici bir darbeydi. Darbecilerin kontrgerillacı Tür-keş'ten, sol kemalist subaylara kadar bir çeşitlilik taşıması, dönemin iktidar mücadelesinin ortaya çıkardığı güçler dengesinin bir yansımasıydı. Resmi ideolojinin ırkçı, şoven, antikomünist, kemalist karakteri daha da geliştirilerek korundu. Antikomünizm, devletin bütün dokularına işlemiş bir reaksiyon olarak propaganda edildi. Faşist örgütlenmeler antikomünizm eksenine oturtularak geliştirilmeye çalışıldı. Çeşitli örgütlenmeler ve "Komüzmi Telin" mitingleri gibi araçlarla şovenizm güçlendirilmeye çalışıldı.

DP'nin devamı olarak kurulan AP'ye başkan arayışları sürecinde ilk olarak A. Tür-keş üzerinde duruldu. Tür-keş sivil siyasete AP ile değil, CKMP ile girmeyi tercih etti. CKMP'yi ele geçirdikten sonra, onu ırkçı-faşist düşüncelerin çekim merkezi haline getirdi. Aynı süreç, antikomünizm temelinde sivil faşist güçlerin de hızla örgütlendirildiği bir süreçtir. Daha çok gençlik yığınlarını hedef alan bu örgütlenme ağırlıklı olarak, Komünizmle Mücadele Dernekleri bünyesinde toplanmaktaydı. KMD, AP, CKMP gibi gerici, faşist partilerin ve dinci-tarikatçı çevrelerin etkisi altındaki gençlerden oluşturulmaktaydı, ilk başlarda AP çizgisindeki gençler daha etkin durumdaydılar, süreç içerisinde, Tür-keş'in CKMP'si etkin duruma geldi. KMD, adından-da anlaşılın işlevinin yanında Türk şoven milliyetçiliğinin, faşistlerin, dinci kesimlerin önemli örgütlenme ve bu düşünceleri yaygınlaştırma araçlarından biri oldu. İlk olarak 1963 yılında İzmir'de kurulan derneğin, şube sayısı hızla artarak ülke çapında yaygın bir örgütlenme düzeyi-

ne erişti. 1963'te 9 olan şube sayısı, 1964'te 20, 1965'te 61, 1966'da 91, 1967'de 118, 1968'de ise 141'e ulaştı. Antikomünist reaksiyonun etkisini "bu kış komünizm gelebilir" sözünde ifadesini bulan komünizm sendromu içindeki Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, bir dönem derneğin fahri başkanlığını da yapmıştır.

1964 sonrası dönemde, toplumsal muhalefetin devrimci atılım sürecine girmesi; rejimle bağı içerisinde sivil faşist örgütlenmelerin daha etkili bir şekilde konumlandırılarak ileri sürülmesi sonucunu doğurdu. Hızla gelişen devrimci mücadeleyi ezmek için devlet, resmi güçlerinin yanında sivil faşist örgütlenmeleri geliştirerek, ilerici, devrimci gençlik yığınlarına, işçi ve emekçi, yoksul köylü kitlelerinin toplumsal muhalefeti üzerine saldırttı.

Türkeş'in CKMP'si, 1968 yılında Adana Kongresiyle MHP ismini aldı. Yine CKMP'nin yan kuruluşu işlevi oynayan Milliyetçiler Derneği de, 1968 yılında Ülkü Ocakları'na dönüştürülerek örgütlenmesini hızlandırdı. Böylece MHP ve Ülkü Ocakları, sivil faşist örgütlenmenin merkezi haline geldi. Türkeş, 1968'de "*komünistler memleketi sahipsiz sanıp, sokak hakimiyeti kuramazlar. Onların anlayacağı dilden konuşacak memleketçi-milliyetçi çocuklar vardı r*" açıklamasını n gereği olarak komando kamplarını kurdurdu. Bu kamplarda yüzlerce MHP'li-Ülkücü genç eğitilerek, devrimci toplumsal muhalefet odaklarının ve gençliğin üzerine saldırtıldı. Antikomünist, ırkçı-şovenist, faşist bir ideolojiyle yetiştirilen bu gençler, saldırılarını katliam, öldürme ve bombalamalarla arttırdı. Birçok ilerici, devrimci genç, sivil faşist saldırılarla öldürüldüler. Antifaşist, antiemperyalist mücadeleyi yükselten devrimci gençlik, sivil faşist hareketin boy hedefi oldu. Bu aşamadan sonra devleti sivil faşist hareketten, sivil faşist hareketi kontrgerilladan, kontrgerillayı devletten ayrı düşünmek olanaksızdır. Hepsi de birbirine bağlı, devletin kontrol ettiği güçlerdir. Sivil faşist hareket, devletin stratejik bir yedeği olarak, savunucularından biri olarak konumlanmıştır. Faşizmin ve sermayenin ege-

menliğine karşı işçi sınıfının, emekçi yığınların, gençliğin ve halkların özgürlük mücadelesinin gelişmesiyle sivil faşist güçleri sürülmüştür. Özgürlüklerin düşmanı ırkçı-faşist ideolojinin yönlendiriciliğinde birer cinayet şebekesi olarak yerlerini almışlardır.

1965-1971 devrimci atılımının önü mevcut araçlarla ve sivil faşist güçlerle kesilemeyince, askeri darbeyle bu sağlanmaya çalışıldı. 12 Mart '71 askeri faşist darbesi, faşist diktatörlüğü kurumlaştırarak işçi, emekçi ve gençlik yığınlarına karşı daha koyu bir baskı ve terör politikası izledi. 12 Mart faşizmi, gençliğin, işçi ve emekçi yığınların antifaşist, antiemperyalist toplumsal mücadelesini yenilgiye uğratsa da, hakimiyetini uzun süre devam ettiremedi. Devrimci önderler ve devrimci hareket kahramanca bir direniş sergileyerek yenilmişti. Yeniden toparlanma da hızlı oldu. '74 sonrası dönemde, devrimci hareket yeni bir atılım sürecine girdi. Başta gençlik olmak üzere, işçi, emekçi yığınların politik bilinci hızla gelişerek, faşizm ve sermayeye karşı örgütlendiler. Yüzbinlerin sesi yeniden sokakları, kampusleri, fabrikaları doldurmaya başladı.

'75 devrimci atılım sürecinde, işçi, emekçi yığınlar ve gençlik karşılarında yeniden resmi militarist güçlerin yanında, merkezini MHP-Ülkü Ocakları'nın oluşturduğu sivil faşist hareketi buldular. Faşizm ve sermayenin koçbaşı ve öncü vurucu gücü olarak, örgütlü sivil faşist güçler devrimci dalgayı kırmanın en önemli araçlarından biri olarak kullanıldı. Gerek '65-71, gerekse de '75-'80 devrimci atılım süreçleri karşısında ırkçı, şoven, anti-komünist, kemalist, dinci düşüncelerin bir sentezinden oluşan ideolojik bir perspektifle sivil faşist hareket siyasal bir akım olarak daha ileri düzeyde örgütlendirildi. "Komünizm tehlikesi" devrimci hareketin şahsında bir gerçekliğe dönüşmüştü. Kurulu faşist düzen ve sermaye egemenliği çıkarına faşist katliam ve cinayetler işlemeye başladılar. Bu rolü daha etkin oynayabilmek için, devlet destekli olarak hızla geliştirildiler. On yıllardır sürdürülen ırkçı politikaların top-

lum içerisindeki etkilerini antikomünist bir reaksiyon olarak örgütlenme yoluna gitti. Her devrimin bir karşı-devrimi de örgütleyerek ilerlediği gerçeği, karşıdevrimin kitlesel ayağını oluşturan sivil faşist örgütlenmenin gelişmesinde ifadesini buldu. Bu karşıdevrimci örgütlenmenin merkezini MHP-Ülkücü hareket oluşturmaktaydı. Kanlı Pazar olaylarında ve daha sonra '75-'80 devrimci atılım sürecinde, Maraş vb. olaylarda da görüleceği gibi, dinci, şeriatçı örgütlenmeler de önemli bir rol oynamaktaydılar. Fakat devletle, kontrgerilla doğrudan bağı içerisinde örgütlenen MHP-Ülkü Ocakları çizgisiydi.

Türkeş ve MHP'si başından beri ırkçı-faşist, kafatasçı bir zihniyete sahiptiler. Türk ırkının siyasal birliğini sağlamayı hedefleyen "Dış Türklere" teması ve Turan özelemleri her dönem korundu ve ideolojik yapılanmasının önemli bir unsurunu oluşturdu. Fakat, devrimci hareketin oluşturduğu "komünizm tehlikesi" ve bu "tehlike" karşısında üstlendiği misyon, ideolojik-siyasal pozisyonun da bu duruma göre düzenlenmesini gerekli kılıyordu. İdeolojik, politik pozisyonu pratik işlevine göre şekillendi. Dış Türklere temasından çok, antikomünist, ırkçı-şoven ve dinsel motifler politikalarında daha fazla ön plana çıktı. "Tanrı Dağı kadar Türk, Hira Dağı kadar Müslüman" formülasyonunda ifadesini bulan Türk-İslam sentezci bir çizgi oluşturdu. Türk-İslam düşüncesiyle bir taraftan, Türkçülüğü kafatasçı bir zihniyetle en uç ve saldırgan biçimlerde dillendirirken; diğer taraftan da, dinsel gericiliği şoven bir saldırganlıkla birleştirmeye çalıştı. Toplumun, Türk şovenizminin en uç kesimleri ve dini gericiliğin en saldırgan kesimlerini MHP çatısı altında toplama yoluna gitti. İrkçı, şoven saldırganlıkla, dini gericiliğin saldırgan yorumunu Türk-İslam düşüncesi adı altında birleştirdi. I. Milliyetçi Cephe (MC) Hükümeti ve Kıbrıs Harekatı gibi gelişmeler, MHP-Ülkücü hareketin ve şovenizmin örgütlenmesine geniş bir alan açtı. Seçimlerde parlamentoya 3 milletvekili sokabilen MHP, I. MC Hükümetinde 2 bakanlık almıştı. MC hükümetiyle devlet içinde MHP'li kadrolaş-

maya hız verildi. Hükümet olanaklarının sağladığı avantajlarla, sivil faşist örgütlenme yoğun olarak geliştirildi. Devlet bürokrasisi ve militarizm içerisinde örgütlendi. 12 Mart faşist darbesiyle faşist diktatörlüğün toplumsal dayanakları genişletilmeye çalışıldı.

1974'te Ecevit'in başbakanlığı döneminde gerçekleştirilen Kıbrıs harekatı da Türk şovenizminin gelişmesi ve örgütlenmesinde çok önemli bir yer tutmuştur ve tutmaya devam etmektedir. '50'li yıllarda ortaya çıkarılan "Kıbrıs Türktür, Türk kalacaktır" politikası çerçevesinde 6-7 Eylül katliamı gibi olayları da içine alarak geliştirilen Kıbrıs sorunu, daha sonraki yıllarda da işgalci, şoven politikalarla sürdürüldü. Kıbrıs sorunu ekseninde Yunanistan ve Kıbrıs Rum yönetimiyle tırmandırılan gerilim, yayılcı, şoven politikaların sonucunda "Kıbrıs Barış Harekatı"yla yeni bir aşamaya evrildi. Adı dışında barışla hiçbir ilgisi olmayan hareketle birlikte, Kıbrıs'ın kuzey kesimi Türk ordusu tarafından işgal edilerek bir "yavru vatan" oluşturuldu. Daha sonraki yıllarda ve günümüze değin Kıbrıs sorunu, Yunan ve Rum düşmanlığı temelinde Türk şovenizmine kaynaklık eden önemli bir unsur olarak korundu. Dönemsel olarak ortaya çıkan krizlerle birlikte Kuzey Kıbrıs'ta Türk işgali devam etti. "Taksim planı" çerçevesinde Kuzey Kıbrıs'ın TC ile entegrasyonu politikası geliştirildi. Kıbrıs harekatının bir diğer önemli sonucu ise; oluşturulan "yavru vatan"ın tam bir kontrgerilla üssü olarak kullanılmasıdır. Oluşturulan Milli Güvenlik Akademisi'nde devlet yapısı içerisinde önemli görev alan bütün bürokratlar, burada eğitimden geçirildikten sonra yükseltilmişlerdir. Kuzey Kıbrıs, Türk kontrgerillasının üssü, çetelelerin-kirli ticaret ve kara para aklama merkezi olma işlevini daha sonraki yıllarda da artırarak sürdürdü.

'75-80 arası dönemde MHP ve sivil faşist örgütlenmeler, devlet destekli olarak hızla örgütlendirildiler. Kurulan 2. MC hükümeti bu süreci daha fazla hızlandırdı. Devlet içerisinde MHP ve ırkçı-faşist kadrolaşma, bütün olanaklar kullanılarak ge-

liştirildi. MHP-Ülkü Ocakları eksenli sivil faşist hareketin, polis ve devletin diğer kurumlarıyla işbirliği içerisinde, toplumsal muhalefetin bütün dinamiklerine yönelik saldırı ve katliamları hızlı bir artış gösterdi. Faşizm ve sermayenin her alanda koruyuculuğunu yaptılar.

Sivil faşist hareketin işlevi, devrimci hareketin gelişmesiyle doğrudan ilintilidir. Faşist diktatörlük, işçi, emekçi ve gençlik muhalefetini, devrimci hareketi bastırma da yalnız yasal olanaklar ve resmi güçleriyle yetinmedi. Devlet beslemeli, sivil faşist örgütlenmeleri "milliyetçiler adam öldürüyor dedirtemezsiniz" diyerek, sivil faşist örgütlenmeleri hem devlet güvencesi altına almakta hem de aradaki dolaysız bağı göstermekteydi. Devletin açık desteğini de arkalarına alan bu güçler, korkusuzca cinayet ve katliamlarına hız verdiler.

MHP, her dönem iktidarın etkin bir parçası olarak iktidar bloku içerisinde yer aldı. İşbirlikçi tekelci burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin iktidarı olan faşist diktatörlüğün ayakta kalmasında, devletin resmi güçleri kadar etkide bulundu. 1977 yılında Pentagon'da hazırlanan darbe senaryoları devreye sokulduğunda da, askeri darbeye giden yolun döşenerek ortamın oluşması ve darbenin dayanakları olacak motiflerin hazırlanması yönünde eylemlerini yoğunlaştırdılar. MHP'lilerden TİT, TÜŞKO, ET-KO gibi çeteler oluşturuldu. Birçok katliam ve cinayetler bu çeteler adına üslenildi. Böylece, cinayet ve katliamların devletle ilişkisi gizlenmeye ve MHP'nin de dışında şeyler olarak gösterilmeye çalışıldı. Doğrudan kontrgerilla örgütlenmesi olan bu çeteler, MHP'nin dışında bir şey değildir. 1977-80 arası dönemde devlet, kontrgerillası, ordusu, polisi, MİT'i, MHP ve sivil faşist çeteleriyle birlikte bir iç savaş aygıtı olarak konumlandı. Faşist diktatörlüğün kontrgerillacı karakteri daha da belirginleşti ve rejim bir kontrgerilla cumhuriyetine dönüştürüldü.

1977 I Mayıs katliamıyla başlayan katliamlar zinciri, kontrgerilla-polis-MHP işbirliği içerisinde sürdürüldü. Ordu ise, gerçek iktidar gücü olarak adım adım ön plana çı-

karıldı. Faşist diktatörlüğün iç savaş çizgisinde hareket etmesi ve iç savaş taktikleri doğrultusunda askeri bakımlardan tahkim edildi. Alevi-Sünni çatışması ekseninde Maraş katliamı, İstanbul Üniversitesi öğrenci katliamı, Bahçelievler ve Balgat katliamları vb.; Prof. Dr. Cavit Orhan Tütengil, Prf. Dr. Ümit Doğanay, Savcı Doğan Öz, DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler vb aydın, sanatçı ve öğretim görevlilerinin faşist cinayetlerle öldürülmeleri; gençliğe yönelik saldırı ve katliamlar ve bunların "sağ-sol çatışması" olarak zihinlere kazınması, hepsi de askeri darbeye giden yolun döşenerek, darbenin meşruiyet kazanması doğrultusundaki gelişmelerdir.

Faşist rejimin Susurlukla uğradığı kaza sonucu ortaya saçılan bilgi ve belgelerde, '77-'80 arası katliam ve cinayetlerin, CIA-ABD ile işbirliği içerisinde doğrudan devletin koordinesi ve yönlendirmesiyle yapıldığını açığa çıkardı. Net olarak açığa çıkan bir diğer gerçek ise; bu dönemde MHP-Ülkü Ocakları bünyesinde ırkçı, kafatasçı bir zihniyetle yetiştirilen, katliam ve cinayetlerin işlenmesinde aktif görev alan A. Çatlı, H. Kırıcı, O. Çelik, M. Yazıcıoğlu, Ö. Kenger gibi faşistlerin devlet içerisinde hızla yükselerek kontrgerilla şefleri oldukları, '80 sonrası süreçte ASALA'ya karşı, '84 sonrası süreçte de Kürt ulusal kurtuluş mücadelesine karşı konumlandırıldıkları gerçeğidir.

Elbette, MHP ve sivil faşist hareketi devletten ve onun şovenist, ırkçı, faşist karakterinden ve ideolojik yapılanmasından ayrı düşünemeyiz. Doğrudan ve dolaylı bağlarla devletin bir uzamışlarıdır. Bu zincirde, dolaysız bir biçimde CIA ve ABD emperyalizmine uzanmaktadır. Sivil faşist güçler aynı zamanda, ABD emperyalizmi tarafından eğitilmekte, desteklenmekte, çıkarlarının koruyucusu olarak konumlandırılmadadır. ırkçı-faşist hareketi devletten bağımsız görmek ya da faşizmi sivil faşist hareketle sınırlı görmek, diktatörlüğün faşist karakterinden hiçbir şey anlayamamaktır. '80 öncesi dönemde bu bağı bilince çıkaramayıp, faşizme karşı mücadeleyi yalnızca MHP ile sınırlayan ideolojik-poli-

tik yanılısamalar antifaşist, devrimci saflarda fazlasıyla yaşandı. Faşizmi MHP ile sınırlı gören ve sivil faşist hareketi devletten ayrı ele alan düşünceler, nihayetinde devletin vermeye çalıştığı imajın değirmenine su taşımıştır. MHP'li faşist çeteler, siyasi polis ve MİT, özellikle kontrgerilla ile bağlantılı olmuş ve kontrgerilla tarafından yönetilmişlerdir. Kontr-gerilla bağlantısıyla bu faşist çetelerin dizginleri NATO ve CIA'ya kadar uzanarak, ABD'nin karşıdevrimci stratejisinin basit bir aracı olmuşlardır.

Farklı bir tartışma konusu olmakla birlikte, '80 öncesi dönemde, MHP ve sivil faşist harekete karşı yürütülen aktif mücadele devrimci hareketin üstün yanıydı. Eksik olan, bu mücadelenin faşist diktatörlüğe karşı mücadeleyle yeterince birleştirilmemiş olmasıdır. Tersinden bir başka eksiklik ise, faşist diktatörlüğe karşı mücadelede pasif kalınmasıdır. Faşizm ve sermayenin paramiliter bir vurucu gücü olarak sivil faşist hareketin önplana çıkarıldığı ve devrimci hareketin somut bir engel olarak bu güçleri ezerek ilerleyebileceği gerçeği yeterince bilinince çıkarılamamıştır.

MHP-ülkücü faşist çeteler, yalnızca diktatörlüğün ileri sürdüğü öncü vurucu gücü olarak rol oynamadı. Aynı zamanda, faşist diktatörlüğün kitle tabanının genişletilmesinde çok önemli roller oynadılar. Faşist rejimin, kitle tabanından yoksun olarak, sadece zor aygıtlarına dayalı olarak uzun süre ayakta durması düşünülemez. Faşizm, sınıfsal karşıtlıkların da ötesinde, toplumun içerisinde bölünme, parçalanma ve karşıtlıklar yaratarak, bir kesimi toplumsal dayanağı haline getirir. Bu kesimler sayesinde, faşist diktatörlüğe meşruiyet ve uygulama gücü sağlamaya çalışır. Antikomünizm, on yıllardır süren şovenist propagandanın etkisiyle toplumsal dokuyu işleyen düşünceler, coğrafyamızın bir gerçeği olan Alevi-Sünni, Türk-Kürt vb. çelişkilerin kışkırtılması, dinsel, mezhepsel önyargılar vb. vs. ekseninde sınıfsal olmayan kamplaşmalar yaratabildi. Bu kamplaşma üzerinde MHP ve sivil faşist harekete örgütlenme alanı sağlanırken, faşist rejimin de

kitle tabanı genişletilmeye çalışıldı. Faşist diktatörlük, kirlili ve karanlık işlerin hiç değilse bir kısmını MHP-ülkücü çetelere yaptırarak, "devlet baba" imajını korumaya, temel kurumların hızla yıpranmasını önlemeye, gerektiğinde kurtarıcı rolünü oynayacak bir konumlanma içerisinde olmaya çalıştı. Bu, 12 Eylül askeri faşist darbesiyle görüldü.

Egemen sınıflar, gelişen toplumsal muhalefeti ezmede diğer araçlarla başarı sağlayamayınca bir kez daha askeri darbe silahına başvurdular. 78 Maraş katliamı bahane edilerek uygulanan ve yaygınlaştırılan sıkıyönetimle ordu, adım adım önplana çıkarıldı. Süreç, 12 Eylül askeri faşist darbesiyle tamamlandı. 12 Eylül faşizmi, doğrudan devrimci hareketi ezmeyi hedefledi ve fiziki, psikolojik terörünü devrimci hareket üzerinde sınırsızca uyguladı. Diğer taraftan "sağa da sola da karşıyız" demagojisine inandırıcılık kazandırabilmek ve darbenin toplumsal desteğini artırmak için, MHP-ülkücü çeteleri de belirli düzeylerde darbelemek zorunda kaldı. Bu, aynı zamanda, devletin toplumsal çatışmaların dışında ve üstünde olduğu görüntüsünü vermek içinde gerekli görülmüştü. MHP-ülkücü saflarda "hayal kırıklığı" yaratan bu durum onların küsmelerini, belli kesimlerinin diğer burjuva partilerine yönelmelerini birlikte getirdi. Oysa onlar tam tersini düşünüyorlardı. Askeri darbenin iktidar koalisyonu içerisindeki rollerini artıracığını, askeri cuntanın kendileriyle ittifak yapacağı düşünce-sindeydiler. Bu yüzden de, "devleti kurtarma stratejisi"ne bağlı olarak darbe öncesi dönemde, üzerlerine düşen rolü fazlasıyla yerine getiriyor ve orduyu darbe yapmaya davet ediyorlardı. Beklentilerinin tersine, askeri cuntanın belli düzeylerde de olsa kendilerini hedef alması "hayal kırıklığı" yarattı. Türkeş'in "fikrimiz iktidarda, kendimiz içerdeyiz" diye ifade ettiği bu durum, MHP-ülkücü çetelerinin ruh halini yansıtmaktadır.

1. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında Pantürkist İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin başına gelenler; II. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda, Alman faşizminin yenil-

gisinin kesinleşmesine bağlı olarak Türk faşistlerinin başına gelenler; bu kez de, askeri darbe koşullarında MHP-ülkücü faşistlerin başına geldi. MHP'li faşist hareketin ana gövdesi, daha sonra yeniden kullanılmak üzere geri çekilirken, bir kısmı değişik partilere, özellikle de ANAP'a katılarak Türk siyasal yaşamındaki aktif rolünü sürdürmüş, bir kısmı mafyalaşmış, bazıları MİT, kontrgerilla faaliyetleri içerisinde devlete hizmetlerini sürdürmüşlerdir. '87 sonrası toplumsal muhalefetin yeniden gelişmeye başlaması, daha önemli olarak da '84'den itibaren Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin hızla yükselişe geçmesiyle, MHP çeteleri yeniden örgütlendirilip silahlandırılma yoluna gidildi.

Askeri cunta, devlet otoritesini tesis etme ve Cumhuriyet'i tahkim etme adına iş başına geldi. "Devlet otoritesinin tesisi için" devrimci muhalefet, ilerici, aydın, sanatçı ve sendikacılar, işçi, emekçi ve Kürt ulusal hareketi, kısaca toplumsal muhalefetin bütün dinamikleri üzerinde faşist terör politikası sınırsızca uygulandı. Onbinlerce insan işkencelerden geçirildi, tutuklandı. Yüzlercesi katledildi.

Bütün düzen partileri kapatılarak ege-men sınıflar arasındaki ilişkilere yeni bir biçim verildi. Emperyalizme, özellikle de ABD emperyalizmine kölece bağımlılık, hiçbir dönemde olmadığı düzeyde geliştirildi. MGK iktidarı ve 12 Eylül uygulamaları '82 Anayasası'yla hukuki bir çerçeveye oturturuldu. Askeri faşist diktatörlük, çıplak terör politikasıyla kitleleri siyasal yaşamın tamamen dışına iterken, devletin siyasal ve ideolojik hegemonyasını da pekiştirme yoluna gitti. Bunun için, Kemalist resmi ideolojinin tahkim edilmesi, ideolojik bombardımanla kitlelerin zihinlerinin teslim alınması hedeflendi.

Resmi ideolojinin unsurları içerisinde başından beri var olan, fakat daha çok MHP gibi ırkçı, faşist partiler tarafından bir düşünce sistematiği olarak savunulan Türk-islam düşüncesi "Türk-islam sentezi" biçiminde harmanlanarak resmi ideolojiye eklendi. Türk-islam sentezinin resmi ideolojiye eklenmesi ya da resmi ideolojinin

Türk-İslam senteziyle güçlendirilmesi, askeri cuntanın tarikat şeyhleriyle, islam sermayesiyle girdiği ilişkiler ve politik islamın gelişmesine alan açmasıyla doğrudan ilgilidir. 12 Eylül sonrası dönemde de politik islam hızla örgütlenme, ekonomik, siyasal ve toplumsal yaşamda etkin olma yoluna gitmiştir.

Türk-islam sentezi esas olarak, Türkçülükle islamcılığın birleştirilmesi formülasyonuna dayanmaktadır. Şoven Türk milliyetçiliğiyle, politik islam tek bir düşünce sistemi olarak birleştirilmiştir.

12 Eylül generalleri, Kemalist resmi ideolojinin ırkçı, şoven, militarist karakterini de daha fazla geliştirdi. 1930'lu yıllarda Atatürk zamanında ismarlama bir tarzda oluşturulan Türk Tarih Tezi, Güneş Dil Teorisi gibi ırkçı, şoven tezler yeniden güncelleştirildi ve geliştirildi. "Türklerin yönetici bir ulus oldukları, bütün halkların kökenlerinin Türklere dayandığı, bütün dillerin Türkçeden türediği" vb. vs. hiçbir bilimsel dayanağı olmayan bu teoriler, üstün ırk bakış açısına dayanak yapıldı.

Kürt ulusuna yönelik baskı, terör ve asimilasyon politikası 12 Eylül sürecinde hızlandırıldı. Faşist cunta, Kürt diye bir şey olmadığını, Kürt diye bilinen kişilerin dağlı Türkler olduğunu buyurdu. Kürtçe'yi yasakladı. Onlara göre, karda yürürken çıkan kart-kurt seslerinden kurt türemiştir. Elbette bu ve diğer saçma düşünceler, generaller çetesinin cesareti ve mantıksızlığıyla açıklanamaz. Toplumun çok çeşitli kesimlerini etkilemiş olan sosyalist, devrimci ve demokrat düşüncelerin silinmesi, devrimci ve komünist hareketin yenilgi almasıyla toplumsal zihinler teslim alınarak belleksizleştirildi. Baskı, terör politikalarıyla yeni bir düşünüş tarzı geliştirildi, geçmişle olan bütün bağların koparılması hedeflendi. Apolitik, düşünmeyen, bireyci bir toplumun yaratılması, zihinlerinin ırkçı, şoven düşüncelerle doldurulmasından bağımsız ele alınamaz. Ancak bu şekilde devletin ideolojik hegemonyası pekiştirilebilirdi.

Asimilasyon politikası, Cumhuriyet'in başından beri sürdürülen inkar ve imha politikasının bir devamı olarak yoğunlaştı-

rılarak sürdürüldü. İrkçı, şoven eğitimin yaygınlaştırılması, sosyal ve kültürel çalışmalar adı altında ulusal kimlikten soyutlanma, Kürtçe köy, mezra vb. isimlerin Türkçeleştirilmesi; sürgün, nüfus yerleştirme vb. yöntemlerle Kürt ulusu üzerindeki sömürgeci boyunduruk pekiştirilmeye çalışıldı.

Cumhuriyet Türkiye'sinde Kürt ulusu ve ulusal azınlıklara karşı uygulanan baskı, terör ve asimilasyon politikaları, bu yeni dönemde rejimin ırkçı, şoven ve militarist karakterlerinin pekiştirilmesi ile el ele yürütüldü. Rejim sömürgeci boyunduruk ve baskı politikaları üzerinden tek dil, tek ulus, tek devlet biçiminde ifadelendirilen üniter devlet yapısını sürekli tahkim etti. Egemen ulus şovenizmine dayalı bu inkar ve Türkleştirme politikası, rejim ve resmi ideolojinin temel dinamiğini oluşturdu. Egemen ulus şovenizmi, doğrudan Türk burjuvazisinin ve emperyalizmin ekonomik ve siyasi çıkarlarını kapsamaktadır.

12 Eylül darbesiyle askeri faşist diktatörlük altında yoğunlaştırılan ve sistemleştirilen bu siyaset, sonrasında da Türk ulusal başkaldırısını ezmek için kirlili savaşı politikasıyla en barbar, en kısıyıcı biçimlerinde sürdürüldü. Yüzbinlerce asker, polis, korucu, kelle avcısı ve kontrgerilla gücüyle köy ve mezralar yıkıldı, Kürdistan kır insansızlaştırılarak sürgün edildi, dağlar bombalandı, ormanlar yakıldı. Faili devlet olan cinayetler, kayıplar, işkenceler günlük sıradan kirlili savaşı uygulamaları; gerilla cesetlerinin parçalanması, mezraların tahrip edilmesi, tecavüz olayları vb., vs. bu uygulamaların en uç fakat olağanlaşan biçimleri haline geldi. Kirlili savaşı "olağanüstü" yasa ve uygulamalarla tahkim edildi, yetmediği yerde de kontrgerilla cumhuriyeti olmanın gerekleri yapıldı.

Kürt ulusunun en demokratik taleplerine dahi tahammül edilmemektedir. Adeta en u-fak bir "taviz"le, resmi şoven ideolojinin bütün tilsiminin bozulacağı, sömürgeci boyunduruğun parçalanacağı korku ve paniği egemendir.

Sömürgeci egemen sınıflar, Kürt ulusuna karşı kirlili savaşı bütün boyutlarıyla sür-

dürürken, Türk halkının aktif desteğini örgütlemeyi ihmal etmedi, "geri cephe"sini sağlam tutmaya çalıştı; şovenizm ve milliyetçilik zehirini şaha kaldırdı. Sömürgeci kirlili savaşı aktif desteğini sağlamak için Türk milliyetçiliği ve şovenizmi en geri bilince sahip kitlelere, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesine karşı reaksiyoniyel biçimde dizginsizce geliştirmekten geri durmadı. Çünkü tek sermayesi buydu. Türk halkının geri bilince sahip ve Türk şovenizminin geleneksel etkisi altında olan kesimleri, toplumun deklase kesimleri, lümpen ve işsiz katmanlar, şoven milliyetçilik temelinde aktif karşıdevrimci bir kitle hareketi olarak örgütlendi. Kürt-Türk kutuplaşması geliştirildi, düşmanlık tohumları ekilerek Türk-Kürt çatışması kışkırtıldı. Faşist rejim, yelkenlerini şovenizm rüzgarlarıyla şişirdi ve buna devam ediyor.

MHP, 12 Eylül sonrası bunalımını atlattıktan sonra, Kürt ulusal devriminin ve Batı'da devrimci gelişmenin belirlemesiyle yeniden örgütlendirildi. Faşist rejim bir kez daha devrimci gelişmenin karşısına, koçbaşı olarak dövüşmek üzere MHP'yi ve sivil faşist hareketin diğer bölüklerini çıkardı. MHP '90'lı yıllar boyunca gelişimini hızlandırdı.

Gelişen milliyetçi dalga en çok MHP'nin yelkenlerini şişirdi. Kürt ulusal devrimine karşı yükseltile milliyetçilik ve geliştirilen reaksiyonun meyvelerini toplama çabası MHP'nin gelişiminin yönünü çizdi. Eski bozkurtlar, Asenalar yeniden MHP (o zaman MÇP) bayrağı altında toplanmaya çalıştılar. 90'lı yılların başında, başını Muhsin Yazıcıoğlu'nun çektiği klik, Türk-islam sentezinin islami söylem ve motiflerini daha fazla ön plana çıkaran bir hata kayarak BBP'yi kurdu. Bu ayrılma, MHP'nin gelişmesini aksatmadı. Çünkü içte ve dışta milliyetçilik "yükselen değerler" arasında yer alıyordu. İçte, halkların kardeşliğini dinamitleyen Kürt düşmanlığı temelinde sınırsız bir şoven propaganda yürütülüyor, dışta ise, SSCB'nin dağılması akabinde milliyetçilik yükseliyordu.

MHP, bu milliyetçi gelişmenin yükselen partisi olarak ön plana çıktı. Kendisini ge-

lişen dalganın ihtiyaçlarına göre uyarlamaya çalıştı. Bu duruma uygun olarak söylemi ve vitrini ile imaj değiştirmeye çalıştı. MHP Kongresinde Türkeş, Nazım Hikmet'ten şiir okuyor, eski görüntüden uzaklaşmış izlemine vermeye çalışıyordu. Burjuva medya, bu durumu propaganda etmekte hiç gecikmedi. "Deneyimli politikacı" olarak Türkeş'le sayfa sayfa röportajlar yapılıyor, "MHP'nin değiştiği", "merkeze kaydığı, uzlaşıcı olduğu" vb. söylemiyle parlatılmaya çalışıldı. MHP milliyetçi rüzgarlarla birlikte, burjuva medyanın da desteğini arkasına alarak örgütlenmesini ve kitle gücünü geliştirdi. Oy yüzdesi her dönem birkaç puanı aşamazken %8 gibi bir düzeye ulaştı.

MHP ve sivil faşist hareket, devletten görece bağımsız bir konumu ve gelişme doğrultusu vardır. Bu zemin üzerinde gelişmektedir. Devlet, sivil faşist hareketi, stratejik bir yedeği olarak hazırlamakta, yarı askeri bir güç olarak devrimci gelişmenin karşısına dikmektedir.

Kirli savaşın şovenizm temelinde geliştirdiği reaksiyonel dalga ve tepkinin siyasi rantını toplamak için, asker cenazeleri törenleri ve asker uğurlamaları, spor müsabakaları, vb. MHP tarafından faşist kitle gösterileri şeklinde geliştirilmeye çalışıldı. Savaşın boyutlanması, bu türden karşıdevrimci kitle gösterilerini daha fazla yoğunlaştırdı. MHP'nin "vatansever" bozkurtları, kirli savaşın hizmetinde aktif olarak kullanıldılar. Özellikle özel tim ve polis teşkilatı içerisinde MHP kadrolaşması çok ileri düzeye ulaştı. Kontr-gerilla faaliyetlerine her türden desteğini sundular. Batı'da da, '90 sonrası dönemde, başta öğrenci gençlik olmak üzere, işçi, emekçi muhalefeti ve emekçi semtlerinde terör estirmeye başladılar. Bıçaklı, satirli saldırılar kısa sürede silahlı saldırılara dönüştü. Rejimin iç savaş çizgisinde konumlanmasıyla hızla silahlandılar. Ülkü Ocaklarını her semtte yaygınlaştırarak merkezi yerlerde konumlanmaya başladılar. Faşist rejimin iç savaş taktikleri ve yönelimlerinden bağımsız olmayan bu gelişme; Türk-Kürt, Alevi-Sünni, laik-şeriatçı vb. biçimler üzerinden geliştiri-

rildi. Türk-Kürt çatışmasını geliştirmek için Mersin Erdemli, Çanakkale Bayramiç'te vb. pratikler yakın dönemin ürünü olarak hafızalardadır. Faşist diktatörlük, Kürt-Türk düşmanlığını dönem dönem kışkırttı politikalarında önemli yerlere oturttu, bu amaçla kirli medyayı kullandı ve yönlendirdi. Ne var ki, bu kışkırtma ve düşmanlık ulusal boğazlaşma düzeyine gelince kontrol etmeyi de ihmal etmedi. Zira ulusal ve dinsel kışkırtmaların kontrol dışına çıkmasıyla dönüşü zor yollara girileceğini de biliyor. Bu coğrafyadaki bir Kürt-Türk çatışmasının, Balkanlar da, Kafkaslar'da görüldüğü gibi, ayrışmaları, kopuşları getireceğini, vb. biliyordu. Ü nedenle sermaye ve faşizm, MHP'nin kontrolsüz gelişmesine de bugünkü koşullarda temkinli yaklaşıyor.

Türkeş'in ölümünden sonra MHP, içine düştüğü kaos ve güç kaybı sonrasında, belli bir geri çekilme sürecine girdi. Bugün de MGK tarafından yürütülen yeniden yapılandırma planı kapsamında, yeni bir konumlandırma içerisine sokulmuştur. Diğer bir kanaldan BBP de, MHP'nin daha gerisinden gelmek üzere, islami söylem ve yönelimi daha fazla ön plana çıkararak belli bir gelişme gösterdi. Kimi tarikatların desteğini de alarak '95 seçimlerinde - MHP baraja takılırken-ANAP'la kurduğu ittifak sayesinde 8 milletvekili ile parlamentoya girmeyi başardı. Aslında Türk burjuva siyaset cephesinin bütün renklerinin ortak bir paydasını şovenizm ve milliyetçilik oluşturmaktadır. Irkçı, kafatasçı MHP'den kemalist, sosyal demokrat DSP'ye, politik islami ana gövdesini oluşturan FP'ye (RP) kadar hepsi şovenist ve Türk milliyetçisi bir siyaset sürdürmektedir. Kürdistan Devrimi, istisnasız bütün düzen partilerinin daha "sağ" bir çizgiye kaymalarını ve şovenizm temelinde birleşmelerini sağladı. Kürt sorunu, şovenizm bakımından bütün burjuva partilerinin aynı rengin değişik tonları olduğunu açığa çıkardı.

Egemen ulus şovenizmi, Türk siyasal yaşamının katıksız bir gerçeğidir. Kemalist resmi ideoloji, şoven milliyetçi siyaseti benimsemeyen hiçbir partiye yaşam hakkı

tanımamaktadır. En son '82 Anayasası, resmi ideolojiye muhalefet temelinde dahi bir örgütlenmeye izin verilmeyeceğinin hukuki çerçevesini çizmiştir. Türk burjuva devletin "temel özelliklerinin tartışılmazlığı" anayasal güvence altına alınmıştır. Burjuva siyaset cephesinin çok parçalı yapısına rağmen, gerçekte bu partilerin hemen hepsi resmi ideolojinin değişik söylemlerle halka taşınmasını içermektedir. (Bazı bakımlardan kemalist resmi ideolojinin dışına çıkan politik islam ayrı bir değerlendirme konusu olsa da, ulusal inkar, şovenizm politikalarında aynı koronun elamanlarıdır.) Resmi ideolojinin kitleler üzerindeki ideolojik hegemonyasının korunması ve sürdürülmesine çalışmaktadırlar. Bütün bunlarla birlikte toplumsal çürüme de her alanda derinleşti, devlet çeteleşti.

TC'de kontrgerilla bağları mafya bağlarıyla birleşerek çeteleşme derinleşti, irili ufaklı bir dizi çete oluştu. Bütün bu çeteleşme ve çete örgütlenmeleri doğrudan kontrgerillanın denetimi ve koordinesiyle faaliyetlerini yürüttüler.

Çete örgütlenmelerinin bu denli yaygınlaşması kirliliğe doğrudan ilişkilidir. Silah ticareti, uyuşturucu ve kara para trafiği, savaşın gerekli kıldığı ekonomik kaynakların yanında, savaş rantı üzerinden belirli kesimlerin palazlanmasını da beraberinde getirdi. Uyuşturucu ve silah ticareti, kumar ve kara para trafiği, kayıt dışı ekonominin başlıca kaynağını oluşturmaktadır. Kayıt dışı ekonomi, Türkiye'nin yıllık resmi bütçesinden daha büyük miktarlara ulaşmış durumdadır. Bütün bu çete-mafya örgütlenmelerinin ipi, MGK ve kontrgerillanın elindedir. Hepsinin de ırkçı, şoven bir ideolojiye sahip olmaları, MHP, polis ve JİTEM ilişkili olmaları tesadüf değildir. Kirliliğe ve karanlık işlerinin karşılığında "derin" devlet adına ve denetiminde cinayetler işlemişlerdir. Çetelerin kirliliğinin açığa çıkması, kirliliğe ve karanlık sermaye üzerinde kapışmaları, bunun devlet kontrolünün dışına çıkmaya başlamasıyla birlikte yeniden hizaya sokulmaları, dizginlerin daha sıkı tutulması gündeme gelmiştir. Yığınları

n tepkileri ve mücadelesini de dikkate alan devlet, Susurluk devleti biçimini makyajladı. Ama kontracı özü değişmedi.

Türk kontrgerillasının kirliliğe savaş sürecinde siyasi partilerden tekeli medyaya, sivil faşist örgütlenmelerden ekonomik, sosyal ve kültürel yaşama değin bütün alanlarda denetimini kurdu, yönlendirici güç haline geldi. '90 sonrası dönemde NATO üyesi bütün Avrupa ülkeleri de, Gladyo örgütlenmeleri belli boyutlarıyla açığa çıkarılırken, Türk kontrgerillası varlığını daha da güçlendirerek devam etti. Kontrgerilla, militarist devlet geleneğinin, ırkçı, şovenist, faşist ideolojik dokunun en uç, en kristalize olmuş biçimidir. Rejim varlığını ve hakimiyetini bununla devam ettirebiliyor, devlet yapılanmasını buna dayandırıyor, geniş halk kitlelerini bu aygıtın şovenist propagandasıyla zehirliyor.

Türk burjuvazisi, şovenizmi işçi ve emekçi yığınlarına karşı bir saldırı motifi, ideolojik hegemonyasını korumanın ve yönetmenin bir aracı olarak kullandı. Şovenist propaganda, bazen en üst sınırına değin zorlanarak toplumsal bir histeriye dönüştürüldü.

Şovenist ve milliyetçi propagandayı yükseltmede değişik araç ve motifler ön plana çıkarıldı. Kürt ulusu ve azınlıklara karşı düşmanlık, diğer bölge devletleriyle tarihsel düşmanlıklar, yayılmacılık, antikomünizm, bölücülük, dinsel ve mezhepsel karşıtlıklar bunların en başta gelenleridir. Bu motiflerden hangisinin ya da hangilerinin ön plana çıkarıldığı, tarihsel koşullara, burjuvazinin ihtiyaçlarına ve somut duruma göre değişiklik gösterdi. Bazen Pantürkizmle yayılmacılık siyaseti, bazen antikomünizm, bazen bölücülük, bazen de komşu devletlerle tarihsel düşmanlıklar ön plana çıkarıldı.

'80 sonrası süreçte, şovenizmi geliştirmede bir başka faktör "bölücülük" faktörü, somut durum dayatmasının da ürünü olarak hızla ön plana çıktı. Kürdistan'da başlayan gerilla savaşı, '90'larda ulusal kurtuluşça bir devrim düzeyine ulaştı. Faşist rejim ideolojik, politik, askeri, hukuki bütün mekanizmalarıyla ulusal kurtuluşçu devri-

mi "askeri çözüm" yolundan yenilgiye uğratmaya kilitlendi. 1991'de çıkarılan anti-terör yasası, "bölücü terör"e karşı mücadelede yeni bir hukuki çerçeve çizmekteydi. Kürt ulusunu en sıradan demokratik talebinin dillendirilmesi bir yana, Kürt olmak, ya da Kürtlerden söz etmek bile bölücülük kapsamına alındı. "TC'nin devleti ve milletiyle bölünmez bütünlüğü", "bir tek çakıl taşı bile vermeyiz" söylemi, "vatan hainliği"; kısaca Vatan-Millet-Sakarya edebiyatı tek geçerli akçe haline geldi. Resmi ideolojinin bu argümanları ve sloganlarının dışına çıkan her söylem vatan hainliği ve bölücü teröre destek olarak görüldü, anti terör yasası ve DGM'lerin duvarlarına çarparak cezalandırıldı. Egemen sınıfların bazı kesimleri tarafından da dillendirilen "siyasi çözüm" söylemi bile vatan hainliği olarak damgalandı. "Başka Türkiye yok", "Ya sev ya terk et" sloganları ve "bölücü teröre destek" söylemi üzerinden geliştirilen şovenist propaganda, toplumsal bir histeri nöbetine dönüştürülmeye çalışıldı.

"Kürt sorunu" faşist diktatörlüğün iç politikadaki yönelimlerinin yanında, dış politikasını da belirleyen bir unsur olarak ön plana çıktı. Rejim, bütün ülkelerle ilişkilerini "Kürt sorunu"na yaklaşımı üzerinden belirlemeye başladı. Türk dış politikası ve diplomasisi açısından ülkeler, "bölücü teröre" destek veren ve vermeyen ülkeler olarak sınıflandırdı. Hemen hemen bütün komşu ülkelerle olan tarihsel düşmanlığın ve sorunların yanına, Kürt sorunu da eklendi. Böylece düşman fobisinin iç ve dış ayakları tamamlanmış ve "bölücü terör" söylemi üzerinden güncelleşmiş oldu. Kürt ulusunun, ulusal özgürlük istemi, "yabancı devletlerin TC üzerinde oynadığı oyunlar" olarak damgalandı. Buna göre her tarafımız düşmanlarla çevrilmiştir! TC devletini varlığına kasteden "düşmanlarımız" içte "bölücü terör"ü hortlatmışlar ve destekliyorlardı! Faşist diktatörlük, "İç savaş", dışta da, yayılcı savaş yönelimleriyle birleştirdi. En son ABD'nin de onayı ile Suriye ile savaşın eşğine gelme durumu, iç ve dış politikadaki bu yönelimlerin bir ifadesidir.

"Etrafımızın düşmanlarla çevrili olduğu", "iç ve dış düşmanlarla kuşatıldığımız" söylemi ve propagandası; ırkçı, şoven, yayılcı politikaların geliştirilmesine de büyük malzeme sağlıyordu. Devrimci ve komünist hareketin propaganda; ajitasyon ve örgütlenme çalışmasının zayıflığı da sömürgeci faşist rejimin işini kolaylaştırdı. Böylece o, "iç düşman"lara karşı sömürgeci savaşı, onun kirliliği ve karanlık yöntemlerini bir iç savaş biçiminde Batı'yı da içine alacak şekilde yaygınlaştırdı; "dış düşman"lara karşı da militarizm, silahlanma, askeri tatbikat vb. hazırlık ve donanım yayılcı yüzü ve yönelimlerini geliştirme doğrultusunda ilerledi. Buna ABD'nin ve İsrail'in bölgedeki çıkarları ve stratejik işbirliğinin yükümlülüklerinden doğan görevlerini de eklersek, iç ve dış düşmanlar diyalektiği üzerinde kurulan denklem, Türk burjuva devletinin yayılcılık politikasını belirgin olarak ön plana çıkardı.

Şüphesiz ki, bu yayılcı politikalar, yalnızca "bölücü terör", "bölücü teröre destek veren ülkeler" yaklaşımı üzerinden geliştirilmiyor. Elbette bu, önemli bir unsurdur. Suriye'ye karşı savaş tehditleri, Kürt sorunu üzerinden yayılcılığın ne denli geliştirildiğinin bir göstergesidir. Fakat "Kürt sorunu"ndan bağımsız olarak, bölgesel yayılcı politika ve yönelimini, özellikle Sovyet Sosyal Emperyalizminin dağılmasından sonra sistemli olarak geliştirdi. Bölgesel bir güç olmaya da soyundu.

SSCB ve revizyonist kampın dağılarak hızla kapitalist-emperyalist sisteme entegre olması; artan milliyetçilik rüzgarlarının da etkisiyle Rusya'nın denetimindeki ülkelerin bağımsız devletler biçiminde örgütlenmesiyle sonuçlandı. Kafkaslar ve Ortaasya'daki Türki Cumhuriyetler de "bağımsız devletler" olarak örgütlendiler. Bütün bu gelişmeler, sermaye ve Türk burjuva devletinin iştahını kabarttı, işbirlikçi tekelci burjuvazisinin gelişine düzeyi ve artan ihtiyaçları da böyle bir yönelimi güçlendirmekteydi. Türki Cumhuriyetlerle olan etnik, siyasal ve tarihsel bağlardan hareketle nüfuzunu artırma ve yayılcı politikayı geliştirme yoluna gitti. Türk burjuvazisi ve

faşist rejim, "Adriyatik'ten Çin Şeddine Türk egemenliği" söylemini büyük bir ıstahla yeniden dillendirmeye başladı. Türk Cumhuriyetlerle ekonomik, siyasal ve kültürel ilişkiler hızla geliştirilmeye başlandı.

Azerbaycan'da, adeta bir MHP militanı gibi davranan "Halk Cephesi" lideri Ebulfez Elçibey'in cumhurbaşkanlığı döneminde, MHP ve kontrgerilla örgütlenmesi belirgin bir kurumsallaşma düzeyine ulaştı. Faşist diktatörlükten bağımsız olmayan, tersine, bilgisi ve desteği dahilinde, bu örgütlenmeler aracılığıyla Azerbaycan'da darbe yapılmaya çalışıldı. Benzer örgütlenmeler, diğer Türk cumhuriyetlerde de geliştirildi. Kafkaslardaki her etnik ve dinsel çatışma ve boğazlaşmada sömürgeci faşist rejimin parmağı vardır. Başta müteahhlik sektörü olmak üzere bir dizi ekonomik yatırımlar gerçekleştirildi. ABD politikaları ve kontrgerilla uzantısı olan Fetullah Gülen Cemaati vb. üzerinden okullar ve eğitim kurumları hızla yaygınlaştırıldı. Türk burjuvazisinin ekonomik ve siyasi menfaatleri gereği, Baku ve Hazar petrollerinden daha fazla pay kapma, boru hatlarının Türkiye üzerinden geçmesini sağlama; Ermenistan'la Azerbaycan arasındaki Karabağ sorunu üzerinden savaşa Azerbaycan lehine müdahale etme; Çeçen Rus savaşında Çeçenlerin desteklenmesi vb. Türkiye'nin Kafkaslar'a dönük yayılmacı politikalarıdır.

Türk burjuva devleti, Körfez Savaşı'nda "bir koyup üç alma" hayaliyle ABD emperyalizminin yanında savaşa tara-f olmuş, sonuçta Irak'a uygulanan ambargonun ekonomik faturasını en fazla ödeyen ülke durumuna gelmiştir. Ne var ki, Körfez savaşında rolü ve PKK'ye karşı yürütülen topyekün savaş bahane edilerek '92'den itibaren istemli olarak G. Kürdistan'a düzenlenen seferlerin özünde, hep diri tutulan Musul ve Kerkük'ün Türkiye'ye bağlanması; KKTC tarzı kukla bir Türkmen devleti kurma ve "Tampon bölge" oluşturma emelleri, süreçte Ortadoğu'da oluşacak olası güç dengeleri ve çözümlerde söz sahibi olmak, yeni çıkarlar sağlamak ve tarihinde hep korkusunu duyduğu Kürt send-

romunun gereklerini yerine getirmek politikaları yatmaktadır. Balkanlar'da, Bosna-Sırp savaşı, günümüzde de Kosova sorunu üzerinden, yayılmacı bir politika geliştirilmektedir. Kosova'daki "soydaşların haklarına hamilik yapılmaktadır. Yunanistan'la Ege ve Kıbrıs sorunları nedeniyle sürekli gergin tutulan ilişkilere, Kürt sorununda politikaların da eklenmesiyle, en ufak gerginlikte savaş kışkırtılmakta, içte ise şovenizm körüklenmektedir.

Bu yayılmacı politikalar, işbirlikçi tekeli burjuvazinin sınıf çıkarları ve yönelimlerini ifade etmekle birlikte, ABD emperyalizminin bölgeye dönük stratejik ve bölgesel politikalarını da yansıtmaktadır.

SB'nin dağılmasıyla Kafkaslar'da ve Balkanlar'da başlayan alanlar üzerinde emperyalist rekabet ve dalaşma hız kazandı. Baku ve Hazar petrol ve doğal gaz rezervleri de Kafkaslar'ın önemini fazlasıyla artırmaktadır. Ortadoğu ise, petrol rezervleri üzerine zaten eskiden beri emperyalist rekabet ve emperyalist egemenliğin güvenceye alınması politikaları savaşları dahil sürdürülüyor. ABD emperyalizmi bölgedeki çıkarlarını korumak ve hakimiyetini geliştirerek diğer rakiplerini saf dışı edebilmek için çok yönlü adımlar atmaktadır. Şüphesiz ABD'nin bu politikalarında, bölgede İsrail'le birlikte en önemli dayanağını Türkiye oluşturur. Dolayısıyla bu yayılmacı politikaların teşvikçisi ABD'dir. Ve Türk şovenizminin bu temelde kullanılması ABD'nin de çıkarlarına denk düşmektedir.

"Bölgesel güç" olma, faşist diktatörlüğün yayılmacı emellerini de ifade etmektedir. 1950'lerde küçük Amerika yaratma sevdasında olanlar, bugün, ABD'ci bölgesel güç olma hedefiyle hareket etmektedir. Bunun hayali bile Türk burjuvazisinin ellerini oğuşturmakta, Türklük coşkularını karmaktadır. Sırtını ABD emperyalizmine dayayan işbirlikçi faşist rejim, Kafkaslar, Ortadoğu ve Balkanlar'da ortaya çıkan olanakların hazıyla kendinden geçmektedir. Her ne kadar "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne Türkün egemenliği" söylemi, daha işin başında ortaya çıkan başarısızlıklarla büyük bir yara alsa da, hâlâ diri bir söylem

olarak kullanılmaya devam ediyor.

Aslında Türk burjuva devleti, Osmanlı imparatorluğunun en geniş sınırlarına ulaştığı coğrafyayı doğal egemenlik alanı görür, her ne kadar "yurtta sulh cihanda sulh" denilse de her uygun fırsatta hak iddia etme tutumu içerisinde olur.

Komşu ülkelere düşmanlık, Suriye'yle savaşın eşliğine gelinmesi, Güney'de kalıcı işgal planları, Kafkaslar'da Türk kökenli devletler üzerinde nüfuz ve egemenlik kurma çabaları, Azerbaycan'da darbe girişimi, Bosna ve Kosova sorunlarında sürdürdüğü Balkan politikası, bu bakış açısından ve özleminden bağımsız değildir. NATO'nun ABD'den sonra en büyük gücüne sahip olan faşist Türk ordusunun Kıbrıs işgali, Somali ve Bosna seferleri, Kosova'daki varlığı; daha da önemlisi Kürdistan'da 14 yıldır sürdürdüğü savaş içerisinde edindiği deneyimler, militarizm ve Türk burjuvazisinin yayılcı özlemlerini güçlendirmektedir. Bu haliyle faşist diktatörlük, yalnız Türk ve Kürt halkları açısından değil, bütün bölge halkları açısından da çok önemli bir militarist tehlikedir.

Faşist rejimin bölgesel güç olma özleminde ifadesini bulan bölgesel yayılcılık politikası, içte de, bu yönelime uygun ve bu yönelimi geliştirecek doğrultuda ırkçı, şoven, yayılcı propagandayı koşullamaktadır. 28 Şubat darbesi sonrası, MGK eliyle yürütülen "yeniden yapılandırma" politikasının en önemli ayaklarından birisini, resmi ideolojinin yeniden yapılandırılması oluşturuyor. Çünkü gıdasını Kemalist ideolojiden alan resmi ideoloji, son 15 yılda Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi, devrimci hareket ve politik islamın etkisiyle ciddi bir çözülme sürecine girdi.

Yeniden yapılandırmanın ideolojik boyuttaki hedefleri, faşist MGK diktatörlüğünün iç ve dış politikadaki yönelimlerini içerecek tarzda, resmi ideolojinin tahkim edilerek güncelleştirilmesini kapsamaktadır. Laiklik söylemi ve laik-şeriatçı karşılaşması üzerinden resmi ideolojinin, islami söylemle sulandırılmış yanları ayıklanmakta, Türklük söylemi ön plana çıkarılmaktadır. Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi-

ni fiziki yoldan tasfiye etme kararlılığı, ırkçı-şoven dokuyu güçlendirmekte; MGK tarafından hazırlanan raporlarda 2020'lerde Kürt nüfusunun ne kadar olacağı ve bunu azaltmanın yolları tartışılmakta, planlamalar yapılmaktadır.

Sonuç olarak Türk burjuva devleti; içte, koyu bir şovenist propagandayla birleştirilmiş koyu bir zorbalık, dışta ise yayılcı siyaset izlemektedir. Osmanlı despotizminin son döneminden günümüze değin, Türk egemen sınıflarının politikalarının ana eksenini bu oluşturdu. TC, Osmanlı'dan İttihat ve Terakki Cemiyeti'nden devraldığı bu politikayı daha da geliştirerek sürdürdü. Dönemsel olarak bu geleneksel politika kendi içinde bazı gelişmeler ve değişiklikler gösterse de, özü bakımından bir değişiklik olmadı. Aksine, Türk burjuvazisinin ve politik iktidar aygıtı olan Türk devletinin politikalarının yönlendirici unsuru oldu.

Türk şovenizmi, Anadolu halklarına kan ve gözyaşından başka hiçbir şey kazandırmamıştır. Proletarya ve emekçi yığınların birliğine, halklarımızın kardeşliğine yönelmiş büyük bir tehdit, öldürücü bir zehirdir. Kültürler ve halklar mozaiği olan Anadolu coğrafyası, Türk şovenizmi ve milliyetçiliği sayesinde çoraklaşmıştır. Türk şovenizminin tarihsel bakımdan da belgeli olan bu uğursuz ve kötü rolünün algılanması, güncel rolümüz ve görevlerimizin algılanmasına da katkıda bulunacaktır.

DİPNOTLAR

36- S. Parlar, age, syf. 109

37- Age, syf. 127

38- Age, syf. 127

39-Age, syf. 127

40-Age, syf. 125

41-Age, syf. 130-131

42-Age, syf. 127

43- Türkiye'de Faşist Alman Propagandası, syf. 204

44- Age, syf. 174

45.-S. Parlar, age. 174-175

KIBRIS SORUNU VE EMPERYALİST DALAŞ

Ecevit'in ABD'de de kimlerle, hangi konuyu, hangi kapsamda konuşacağı çok önceden tespit edilmişti. Protokolün, ziyaretten önce en ince noktasına kadar hazırlanması ve ele alınacak konuların belirlenmesi ve bu konular hakkında görüşlerin karşılıklı teatisi ziyaret öncesi gerçekleştirilmişti. Ecevit ve Clinton, Ecevit, IMF veya Dünya Bankası hangi konuyu hangi boyutta ele alacaklarını ve kamuoyuna nasıl bir açıklamanın yapılacağını biliyorlardı. Nitekim öyle de oldu. Amerikan emperyalizmi ve Türk devleti, dünya kamuoyuna, özellikle de AB'yle görüşmelerin ne denli olumlu olduğu, Türkiye-ABD arasında "dostluk" ilişkileri olduğu ve Türkiye'nin çok önemli bir ülke olduğu mesajı verilecekti. Bu mesaj verildi. Hal böyle olmasına rağmen Türk medyasında, beklentiler üzerine bolca yorum yapıldı. Umduğunu bulamadı diyenlerin yanı sıra, çetin pazarlıklar yapıldı diyenler de oldu. Her halükarda bu yorumcuların gözden kaçırdıkları gerçek, Amerikan emperyalizminin mali

ve siyasi konuları birbirinden ayırarak ele almasıydı. Amerika, devlet olarak doğrudan mali "yardım" vaadinde bulunmadı ve bu biçimdeki "yardım"ın sınırlı olacağını çok önceden açıklamıştı. Amerikan emperyalizmi, mali konularda devreye IMF'yi ve Dünya Bankası'nı soktu ve Türkiye'nin mali talepleri IMF ve Dünya Bankası tarafından ele alındı. Henüz kimin ne dediği pek belli değil. "Deprem yardımı", IMF ile Stand-by sorunu devam ediyor. Her halükarda tahkim yasaasının çıkmış olmasını ve Türkiye'de enerji sektöründe yatırımların kaçınılmaz olduğunu göz önüne getirirsek Türkiye'ye gelecek olan yabancı sermaye miktarının birkaç milyar dolarla sınırlı kalmayacağı açıktır. Merkez Bankası Başkanı Erçel'in açıklamasına göre uluslararası piyasalardan Türkiye'ye 2000 yılında 11 milyar dolar ve 2001 yılında da 13 milyar dolar üzere toplam net 24 milyar dolar akacaktır. Bu miktar, azami değildir.

Amerikan emperyalizmi, Türkiye'nin mali taleplerine kendi etkisindeki kurum-

ları devreye sokarak sermaye akışı için yeşil ışık yakarak cevap vermiş oldu.

Amerikan emperyalizmi, Türkiye'ye yaklaşımında çok daha "ilgili" olduğunu gösterdi. Görüşmelerde ABD ve Türkiye'nin siyasi ve askeri alanda tam bir işbirliği içinde oldukları ortaya çıktı. Öyle ki, Amerikan emperyalizmi, insan hakları vb. konularda Türkiye'ye yönelik eleştirilerini "bu sorunlar çözülür", reformlar yapılır anlayışıyla geçiştirdi. AB'yi kastederek, bütün dünyaya Türkiye ile "stratejik ortaklık" içinde olduğunu açıkladı. Bununla da yetinmeyerek veya "stratejik ortaklık" anlayışının bir sonucu olarak Türkiye'yi G 20'le-re taşıdı. Türk burjuvazisinin Amerikan gezisinde elde ettiği esas sonuçlar bunlardı. Artık ABD, Türkiye'nin sorunu benim sorunum demek istiyor. Türkiye'de ABD'nin sorunu benim sorunum diyecek ve ilişkiler böyle giderse Amerikan emperyalizminin çıkarları için savaşmaktan geri durmayacaktır. Kore'de olduğu gibi, "özgür dünya" adına değil, "stratejik ortaklık" adına.

ABD ile Türkiye arasındaki ekonomik, siyasi ve askeri ilişkiler artık bu "stratejik ortaklık" çerçevesinde, Amerikan emperyalizminin 21. yy stratejisi çerçevesinde ele alınmak zorundadır. Kıbrıs da bu çerçevede ele alınması gereken bir sorundur. Ecevit'in ABD ziyaretinden önce Kıbrıs sorunu yeniden alevlendirildi, pazarlık konusu edileceği üzerine bolca yazıldı. Ama bu sorun üzerine neyin ne kapsamda konuşulacağı da önceden biliniyordu. Öyle de oldu; Ecevit-Clinton görüşmesinde Kıbrıs sıradan bir sorun, ele alınan sorunlardan sadece birisi olarak değerlendirildi. Bu, Kıbrıs, sorununun artık önemsizleştiği anlamına gelmiyor. Tam tersine, Kıbrıs, farklı güçler açısından oldukça önemli bir sorun. Görüşmelerde bu sorunun, beklendiği boyutlarda ele alınmamasının yegane nedeni sorunun çözümü konusunda Türkiye ile ABD arasında bir yakınlaşmanın sağlanmış olmasıdır. Bu yakınlaşma, Türk burjuva-

zisinin Kıbrıs politikasında, vazgeçmesi temelinde değil, Amerikan emperyalizminin hegemonya politikasının gereklerine uygun bir yakınlaşmadır. Önce bu politikanın ne olup olmadığına bakalım.

İki Kutuplu Dünya Döneminde Amerikan Emperyalizminin Kıbrıs Politikası

iki kutuplu dünya ile Amerikan emperyalizmi ve Sovyet sosyal emperyalizminin iki süper güç olarak dünya hegemonyası için dalaştıkları dönemi kastediyoruz. Bu dönemin 1974'e kadar olan bölümünde Kıbrıs, "bağımsız" bir devlet konumundaydı. (Devlet olarak yapılış 16.8. 1969). Kıbrıs, her iki süper güç açısından batmayan uçak gemisiydi. Kıbrıs, Amerikan emperyalizminin çıkarlarına tam hizmet etmiyordu. Kıbrıs, ne Türkiye ve ne de Yunanistan gibi NATO üyesi. Kıbrıs'ın, İngiliz sömürgesiyken elden çıkması gibi bir durum da yoktu. Yani "özgür dünya"nın jandarması ABD'nin elinin altında bir üs konumundaydı. Ama devlet olarak "bağımsız" olan Kıbrıs, Amerika'nın gözüne batan bir dikendi. Üstelik Kıbrıs hükümeti ABD'ye üs vermeye de yanaşmıyordu. Stratejik konumundan dolayı Kıbrıs'a iki süper devletin duyduğu ilgi büyüktü. İki süper devlet, Kıbrıs'ı mutlaka elde edilmesi ve elde tutulması gereken bir "obje" olarak görüyordu. Batmayan uçak gemisi olarak Kıbrıs, stratejik olarak çok yönlü önemliydi. (Şimdi de öyle). Kıbrıs'a hakim olmakla Sovyet sosyal emperyalizmi, Akdeniz bölgesine hakim olacağına ve Kıbrıs üzerinden Ortadoğu'ya çıkacağına inanıyordu. Amerikan emperyalizminin nüfuzunda olan bir Kıbrıs, Sovyet sosyal emperyalizminin bölgede tutunamayacağı anlamına geliyordu. NATO üyesi olarak Yunanistan ve Türkiye, bu askeri örgütlenmenin güney sınırını oluşturuyorlardı. Bağımsız bir Kıbrıs, bu sınırı Akdeniz

cephesinde bölüyordu. Bu adaya Sovyetler Birliği'nin yerleŖeceđini düşünmek bile Amerikan emperyalizmi açısından bir karabasandı.

Makarios'un devrilmesinden sonra ABD, Türkiye ve Yunanistan arasındaki sertleŖmeyi ve savaŖa doğru gidiŖi engellemeye alıŖtı. İki NATO üyesinin savaŖa tutuŖmaları, Amerikan emperyalizminin çıkarlarına hiç uygun değildi. Makarios'un devrilmesinden sonra Sovyetler Birliği, Akdeniz'deki askeri mevcudiyetini takviye ederek güçlendirdi. Sovyet sosyal emperyalizmi, Amerikan emperyalizminin taktiksel zor durumundan yararlanmak istiyordu. ABD'nin hem Kıbrıs'ı elden kaçırmamak ve hem de iki NATO üyesi arasında savaŖı önlemek durumunda kalması, SB'yi o dönemde taktiksel olarak cesaretlendiriyordu. Nitekim Sovyet sosyal emperyalizmi, Türkiye'nin Kıbrıs tezini (darbeden sonra) baŖından beri destekliyordu. Böylelikle Türkiye'yi kendi yanına çekeceğini umuyordu. Sovyet sosyal emperyalizmi, aynı niyetle Yunanistan'a da yakınlaŖmaya alıŖtı, onun bütün çabası bir Ŗekilde Kıbrıs'a çıkmak, adayı kendi nüfuzu altına almaktı. Sovyet sosyal emperyalizmi pragmatizmde sınır tanıımıyordu.

Sonra revizyonist blok ve Sovyetler Birliği dağıldı, bununla birlikte iki kutuplu, iki süper devletli dünya da dağıldı. Buna bağlı olarak '90'lı yıllardan itibaren emperyalist ölkelerin dünya hegemonyası mücadelesi açısından bazı ölkelerin stratejik konumu deđiŖti. Yeni koŖullar, çıkarların yeniden yönleniŖi, yeni değerlendirmeleri beraberinde getirdi. Amerikan emperyalizmi açısından Türkiye ve Kıbrıs bu türden değerlendirmelere birer örnektir.

iki süper güçlü dünyada Türkiye'nin yeri belliydi ve iki süper güç arasında paylaŖılmayan bir "obje" değildi. Ama bu, Kıbrıs için pek söylenemez. Revizyonist blokun dağılmasından sonra dünya, tek süper güçlü ama çok kutuplu bir sürece

girdi. Bu, emperyalist ölkeler arasında dünya hegemonyası için rekabette yeni bir durumdur. Bu süreç, Türkiye ve Kıbrıs'ın stratejik açıdan önemini artırdı. Kıbrıs üzerine rekabette Sovyetler Birliği'nin yerini bir bütün olarak AB aldı. Ŗimdi bölgemiz; Türkiye ve Kıbrıs üzerinde rekabet ABD ve AB arasında sürdürölüyor. Bu iki emperyalist güç arasındaki rekabet keskinleŖtiđi için, önceleri dönem dönem gündeme getirilen Kıbrıs sorunu, Ŗimdi gündemden hiç düŖmüyor. Her bir güç sorunu kendi çıkarı doğrultusunda çözmek istiyor. özüm Ankara'da, Atina'da, Washington'da ve AB baŖkentlerinde aranıyor. Kıbrıslı'ya; Kıbrıslı Türk'e ve Rum'a kimse bir-Ŗey sormuyor. Niye sorsun ki! Bir arada yaŖayabilmiŖ olan insanları bir arada yaŖayamaz duruma getiren politika, dün de bugün de aynı politikadır. Bu politika hakim olduğu müddetçe de Kıbrıs sorunu ancak ve ancak güçler dengesine göre çözülebilir(l). Ama bu konuya geçmeden önce bir arada yaŖayabilmiŖ insanların bir arada yaŖayamaz duruma getirilmeleri sürecine bakalım.

Kıbrıs'ta Etnik Ayırıştırma Politikası ve Sonuçları

Kıbrıs'ta Türklerin ve Rumların ortak yaŖamı İngiliz sömürge hakimiyeti altında '50'li yıllara kadar sürmüŖtü. Her iki etnik grubun milliyetçiliği esas itibariyle İngiliz sömürgeiliğine karŖı kurtuluŖ mücadelesinde geliŖti. Ağustos 1960'da kurulan iki toplumlu devlet, her iki tarafın burjuva politikacıları tarafından nihai amaca ulaŖmayı geciktirici bir durum olarak görölmekteydi. Rum milliyetçilerinin nihai amaçları Enasis'ti. Yani Kıbrıs'ın tamamının Yunanistan ile birleŖmesi ve Türk milliyetçilerinin nihai amaı da taksimdi. Her iki taraf arasındaki belirtilen amaçlı siyasi mücadele, karŖılıklı katliam, 1974'te Türklerin tezine uygun bir özöme ulaŖtı. Makarios'a yapılan darbe-

yi bahane eden Türkiye, garantörlük hakkını kullanma adı altında Kıbrıs'ı işgale girişti. Yunan faşist cuntasının Makarios'u devirme girişimi Türk burjuvazisi için aranan bir fırsattı ve o, fırsatı değerlendirerek nihai amacı, taksim'i gerçekleştirdi.

Adaya çıkan Türk ordusu, yaklaşık 160 bin Rum'u Kuzey'den Güney'e doğru sürmeye başladı. Ordu birlikleri, Rumlara kaçma olanağı sağlamak için ağır ilerliyorlardı. Türk burjuvazisinin esas amacı, ne Kıbrıslı Türkler! Rum katliamından kurtarmak ve ne de Rumlardan intikam almaktı. Kıbrıslı Türkler'in Rum katliamından kurtulması ve Rumlara yönelik katliam esas amaca ulaşmak için atılan adımların sadece birer sonucuydu; Türk burjuvazisi, Kıbrıs'ın Kuzey kısmını Rumlardan arındırmayı ve işgal ettiği bu bölüme stratejik üs olarak yerleşmek amacını güdüyordu. Bu nedenle Kuzey'deki Rumları istenmeyen "unsur"lar olarak görüyor, Güney'e kaçmaları için işgal hareketini yavaşlatıyordu. Taksim'in tam, geriye dönüşümsüz gerçekleşmesi için atılması gereken ikinci adım, nüfuz değişimiydi. Türk burjuvazisi amacına ulaşmak için adanın demografik yapısının tamamen değiştirilmesi gerektiğini biliyordu ve bunu da işgal sürecinde ve hemen sonrasında gerçekleştirmeye koyuldu.

Kıbrıs'ta Türkler ve Rumlara kendilerine ait bölgelerde değil, karışık olarak bir arada yaşıyorlardı. Türk burjuvazisi bu nedenle, şayet Türkler'i korumak istiyorsa adanın tamamını ve özellikle de Güney kesimini işgal etmesi gerekiyordu. Bu, imkansız bir adım olduğundan atılması gereken ilk adım, stratejik olarak Türkiye'nin çıkarına en uygun olan Kuzey'de Rumlara'ı kovmak, adada dağınık olarak ve özellikle de Güney'de yaşayan Türkler'i Kuzey'e çekmekti. Bu adımın ilk aşaması, Kuzey'deki Rumlara'ın Güney'e sürülmesi kolay gerçekleşti. İkinci aşama zordu ve uzun sürdü. İşgal hattının Güney kesiminde kalan Türkler'in sayısı yaklaşık 44 bin kadardı. Yani adadaki o

zamanki Türk nüfusun yarısı. Bu insanlar küçük gruplar halinde Kuzeye geçseler de süreç hızlı ilerlemiyordu. Ancak Ağustos 1975'te iki taraf arasında yapılan anlaşmayla Güney'deki Türkler'in Kuzey'e göçü sağlandı. Buna karşın Kuzeyde kalmış olan 15 bine yakın Rum'un "normal yaşam" sürdürmesini Türk tarafı teminat altına alacaktı.

Etnik ayrıştırma süreci 1975'te tamamlandı. Bu süreci işgal ile hızlandıran ve sonuçlandıran, daha doğrusu 1974/75'teki etnik ayrıştırma sürecine dikte eden taraf, Türk ordusuydu. Ama bu süreci on yıl önce başlatan taraf ise Rumlardı. Kıbrıs'ın bağımsızlığını enasis'e giden süreçte sadece bir aşama olarak gören Kıbrıslı Rum ve Yunanistanlı şovenistler, paramiliter güçler 1963/64 olaylarını başlattılar. Bu yıllarda etnik ayrıştırmanın ilk adımı atılmıştı. Ayrıştırmanın ilk adımını 1963/64'te Rum kesimi attı. 1974/75'te de Türk ordusu ikinci ve nihai adımı atarak etnik ayrıştırma sürecini tamamladı.

Her iki tarafın şovenistleri "ana vatanları Türkiye ve Yunanistan'ın politikalarını uygulayarak adada, her iki etnik grubu aynı potada birleştiren Kıbrıslı olma veya Kıbrıslılık bilincinin gelişmesini engellediler. İki etnik gruba onların kaynaşmasına dayanan Kıbrıslı olma olanağı, Ağustos 1960'ta Kıbrıs devletinin kurulmasıyla elde edilmişti. Türkiye ve Yunanistan, adadaki uşakları ile birlikte Kıbrıs'ta Kıbrıslı olma bilincinin gelişmesini engellemek için birbirleriyle yarıştılar. Zaten her iki tarafın nihai amaçları (taksim ve enasis) Kıbrıs'ta Kıbrıslı olma bilinci değil, Türk veya Rum olma/kalma bilincine hizmet ediyordu. Kıbrıslı olmayı esas alan her iki taraftan devrimci ve demokratların çabalarını engellediler ve bunun ötesinde bu güçleri katletmeye yöneldiler.

1974'te ada fiilen ikiye bölündü. O günden bugüne her iki tarafın çabalarına baktığımızda anlayışlarında değişen bir şeyin olmadığını görüyoruz. Türk tarafı,

nihai amacı olan taksimi fiilen gerçekleştirmişti. Bütün uğraşısı da fiili taksime hukuki içerik vermektir. Yunan tarafı ise, adanın eski, 1974 öncesi statüsüne dönüştürülmesini enasis için yeni bir start olanağı olarak görmeye devam ediyor. Güçler dengesi bakımından Yunanistan, Türkiye karşısındaki yetersizliğini ve enasis için tek başına bir şey yapamaya çağını bildiği için umudunu uluslararası görüşmelere bağlıyor. 1975'ten bugüne kadarki Kıbrıs konusundaki uluslararası görüşmelerin sonuçlarına baktığımızda ilginç bir gelişme görüyoruz; çoğu kez Türk tarafı baskı altında tutuluyor, ambargo ile karşı karşıya kalıyor. Ama fiilen kaybeden Yunan tarafı, kazanan ise Türk tarafı oluyor. Öyle ki, Rum-Yunan tarafı Şubat 1977'de imzalanan ve Denктаş-Makarios "ilkeler" olarak bilinen "bağımsız, bağlantısız bir federal Cumhuriyet" anlayışını sonraları reddetme yolunu seçtiler. Amerika'nın Türkiye'ye uyguladığı silah ambargosu ve BM'nin sıkıştırmasıyla - ve '70'li yılların ikinci yarısında Türkiye'de genel devrimci demokratik mücadelenin yükselişi ve bunun faşist diktatörlüğü zora sokusu da göz önünde tutulursa- sonuç alınacağını ve Kıbrıs'ta '74 öncesine dönüleceğini sanıyorlardı. Tam tersi oldu. Türkiye, her vesile ile Kıbrıs sorununun hükümet politikası olmadığını, bunun ulusal bir dava olduğunu ve 74'ten önceki duruma dönülemeyeceğini açıklıyordu.

Makarios, Kıbrıs'ın "devletsel bağımsızlığı" nı da söz konusu yapıyordu. Yani gerektiğinde Sovyet sosyal emperyalizmi ile ilişki kurarım mesajını veriyordu. Bu, SB'nin Kıbrıs'ta nüfuz sahibi olması için bir olanaktı. Makarios'un ölümünden sonra Kıbrıs Rum kesimi önderleri tamamen pro-batıcı (batı yanlısı) oldukları için Kıbrıs'ta iki süper devletin hegemonya mücadelesi olanağı geri plana itilmiş ve Kıbrıs, batılı emperyalist ülkelerin bir sorunu durumuna gelmişti. Sovyet sosyal emperyalizminin var olduğu dönemde de

Batılı emperyalist güçler arasındaki; hegemonya mücadelesi ön plana çıkmadığı için, iki süper devlet arasındaki dünya hegemonyası mücadelesine tabi kaldığı için, Kıbrıs sorunu, dönem dönem Türk ve Yunan burjuvazisinin iç politik sorunlarından dolayı alevlendirilen bir sorun olarak ele alındı.

'90'lı yılların başından bu yana durum değişmeye başladı. 1989/91 döneminde revizyonist blok çökmüş ve SB dağılmıştı. SB'den geriye kalan Rus emperyalizmi dağılmanın ve blok olarak çöküşün beraberinde getirdiği sorunlarından dolayı hâlâ içinden çıkamadığı siyasi, ekonomik, askeri bir kriz içine girdi. Bu, görece bir zayıflama demektir ve Rus emperyalizmi geri çekilerek, şimdilik dünya çapındaki hegemonya mücadelesinde iddiasız olduğunu kabul etti.

Aynı dönemde, Sovyet "tehlikesi" nin ortadan kalkması vesilesiyle birlikte batılı emperyalist ülkeler arasındaki cendereye sıkıştırılmış durumdaki çelişkiler/rekabet atılımları açığa çıktı. Özellikle bir taraftan ABD, diğer taraftan bir bütün olarak AB ve onun belirleyici bileşeni olan Almanya arasındaki rekabet, dünya politikasına bölgesel adımlarla (Balkanlar, Kıbrıs) damgasını vurmaya başladı.

Yunanistan ve Rum kesimi, bu sefer de bu gelişmeye umut bağladılar. 1994/95'e kadar Kıbrıs sorunu BM'de ele alınıyordu. Yunanistan ve Kıbrıs Rum kesimi, Kıbrıs sorununu BM'den AB'ye kaydırmaya çalıştılar. Onlara göre Türkiye, ne pahasına olursa olsun AB'ye girmek istiyor ve Türkiye'nin AB üyeliği Kıbrıs'ta vereceği tavize endeksli olmalıdır. Amerikan emperyalizmi ile rekabet eden AB de bir bütün olarak Kıbrıs'a hakim olmayı kendi çıkarlarına uygun görüyor ve üyesi Yunanistan'ın "sorunu" na sahip çıkıyordu.

Kıbrıs ve Emperyalistler Arası Çelişkiler

S-300 "badiresi" atlatıldıktan sonra Kıbrıs, yeniden ABD-AB arasındaki bir soruna dönüştü. Rusya'dan S-300 füzeleri ısmarlayan Rum kesimi -güya Yunanistan'ın bundan haberi yokmuş- enasis'i gerçekleştirmek için her yola başvuracağını gösterdi. Bu füzeleri Rusya'dan satın almak" aslında ABD ve AB'ye yönelik bir tehditti. Bu füzelerin yerleştirilmesi ve kullanılması için çok sayıda Rus elemana ihtiyaç vardı. Bir bütün olarak bu füzeler ile birlikte Rusya, Kıbrıs'a yerleşecekti. Türk burjuvazisi, bu füzelerin kendisi için hiç de büyük bir tehlike oluşturmadığını biliyordu. Ama bunu, Kıbrıs Rum kesimi ve Yunanistan'a karşı bir fırsat olarak değerlendirdi ve savaş naraları atmaya başladı. Rusya'nın Kıbrıs'a yerleşme olasılığını göz önünde tutan AB ve ABD, Kıbrıs üzerindeki kendi araçlarındaki rekabeti bir kenara bırakarak "obje"nin bütünü kurtarmak için Türkiye'ye hak verdiler ve bu füzelerin Kıbrıs'a konuşlandırılmamasını sağladılar. ABD, AB işbirliği ile Türk tarafı teskin edilmiş, Rum tarafı azarlanmış, Yunanistan tarafı oyunun kurallarına göre oynaması için hizaya getirilmiş ve Rus tehlikesi atlatılmıştı. O dönemde "Ethos" gazetesini söyleşi yapan Rus Savunma Bakanlığı'ndaki devlet seferi general L. İvazov şöyle diyordu; "*Bazıları Rusya'nın Güneydoğu Avrupa'da bir rol oynamasını istemiyorlar. Bunlar, şimdiki güçler dengesinin, Türkiye'nin lehine olan güçler dengesinin devamını istiyorlar*".

Böylelikle Rus emperyalizmi bir taraftan ABD'ye mesaj yollarken diğer taraftan geçici zayıflığımızdan dolayı sesimiz ancak bu kadar çıkıyor, ama bölgede var olma niyetimiz değişmemiştir, diyordu.

Rusya hâlâ bu niyetiyle yaşar durumda. Bu nedenle onu bir kenara bırakıyo-

ruz. Geriye ABD ve AB kalıyor. Kıbrıs sorunu-Türkiye-Yunanistan-ABD ve AB!

AB, Türkiye'nin üyelik nedeniyle Kıbrıs'ta taviz vereceğine inandığı için Kıbrıs Rum kesimi ile bütün Kıbrıs'ı bağlayan üyelik görüşmelerine başladı. Bunun üzerine Türkiye, Kıbrıs'ta taviz verilemeyeceğini, Kıbrıs Rum kesimi ile AB arasındaki ilişkilerin gelişmesine paralel olarak Kıbrıs Türk kesimi ile Türkiye arasında entegrasyonu geliştireceğini açıkladı. Bu, Türk burjuvazisi için önemli bir fırsattı. 74'teki fiili taksime şimdi hukuki bir kıtlık bulunuyordu. AB, Kıbrıs politikası ile Kıbrıs'ın hukuki olarak da bölünmesini hızlandırıcı bir rol oynadı. Kıbrıs sorununun AB'ye havale edildiği 1994/95'ten en son G -7'ler toplantısına kadar Amerika'nın Kıbrıs'a baskısı, izlemekten pek öteye geçmedi. G7'ler toplantısında sorun, BM'ye havale edilsin diye gündeme getirildi. Öyle de oldu. Şimdi Kıbrıs, yeniden BM'nin gündeminde. Zaten AB'nin Türkiye'nin aday üyelik sorununda Kıbrıs'ı pek ön plana çıkartmaması da bunu gösteriyor.

Ecevit-Clinton görüşmesinde, Clinton, "Kıbrıs'ta bundan böyle 74 öncesine geri dönüş olmaz" demiş. Clinton'un bu açıklaması, Türk burjuvazisinin anlayışı. Aynı açıklama Rum kesiminde ve Yunanistan'da şaşkınlığa yol açınca Amerika, "Clinton'ın sözü yanlış anlaşıldı, bu, siyasi değil, güvenlik içerikli bir açıklamaydı" diye yorum yapmak zorunda kaldı. Önemli olan, açıklamanın kendisidir. ABD, ilk defa adanın fiili bölünmüşlüğü kabul ediyor. Aynı dönemde BM Genel Sekreteri K. Annan'm Denктаş ve Ecevit ile görüşmesinden sonra yaptığı açıklama da ilginç; Annan, Denктаş'a şunları söylemiş; "*Bay Annan müzakere sürecinde bir hususta kararlı. Kıbrıs sorununa dışardan çözüm planları sunulmasına karşı. Bu beni çok memnun etti. Genel sekreter ayrıca bize haber vermeden sürpriz bir karar veremeyeceğini vaat etti*" (11 Eylül 1999 tarihli Hürriyet'ten).

Amerika ziyareti sırasında Annan ile görüşen Ecevit, ona "Türkiye ve KKTC olarak Ada'daki sorunun çözümünde sizi tek yetkili görüyoruz. Başka hiçbir yaptırım veya arabuluculuğu kabul etmiyoruz" demiş. Ve Annan da, Ecevit'i dinledikten sonra "sizinle görüşene dek Ada'da tarafları bir araya getirmek için davet mektubu gönderme hazırlığı içindeydim. Ancak şimdi Ankara'nın ne kadar ciddi olduğunu gördüm. Bu yüzden ben de acele etmeyerek beklemenin en uygunu olacağını düşünüyorum" demiş (2 Ekim 1999 tarihli Hürriyet'ten).

Türkiye ve Kıbrıs Türk kesimi uzun zamandan beri, Kıbrıs sorununun çözümü için konfederasyon önerisinde bulunuyorlar. ABD, bu öneriyi sıcak baktığını bir kaç kez "ağzından kaçırdı". Bütün bu niyet ve açıklamaları alt alta getirdiğimizde, toplayıp ve çıkardığımızda ortaya belli bir politika, belli bir gerçek çıkıyor. Yaklaşık olarak '90'lı yılların başından bu yana Türkiye'nin Kıbrıs politikası Amerikan emperyalizminin desteğini alıyor. Daha önceki genel sekreteri B. Ghali, vasıtasıyla Denктаş'ı azarlayan BM gitmiş. Şimdiki genel sekreter vasıtasıyla Türk tarafını dinleyen ve anlayan bir BM gelmiş. Daha önce Türkiye'ye ambargo koyan, Türkiye'yi cezalandıran ABD gitmiş, yerine Türkiye'ye "hak veren" bir ABD gelmiş!! Bunun bir nedeni olmalıdır. Bu neden, Amerikan emperyalizminin hem bölgesel hakimiyetinde ve hem de 21. yy stratejisinin bir gereği olarak bölgeyi mutlaka kendi güdümünde tutma anlayışında aranmalıdır.

Bir arada yaşamış olan ve bir arada yaşama bilincinde olan insanlar, yerlerinden-yurtlarından kopartılarak her iki tarafın, esasen de Türk ve Yunan hakim sınıflarının çıkarları doğrultusunda etnik ayrıştırmaya maruz bırakıldılar. Bu yetmiyormuş gibi, her gün 24 saat körüklenen şovenizmle birbirlerine düşman edildiler. Yeni nesil böyle yetişti. Beraber olmanın değil ayrı kalmanın, düşman ol-

manın koşulları yaratıldı. Böyle bir gelişmenin sorumlusu, her iki tarafın hakim sınıflarıdır. Adada fiili bir durum yaratılmıştır ve her iki tarafta da toplumlar bu fiili duruma göre siyasi, ekonomik, kültürel vb. örgütlenmiş ve şekillenmişlerdir.

Kıbrıs sorununu "çözmek" isteyen emperyalist güçler bu durumu bilmiyorlar mı? Elbette biliyorlar. Ama onların niyeti, Kıbrıs sorununu çözmek değil, adayı kendi kontrolleri altına almaktır. Bu amaç ulaşmak için, dünya kamuoyu önünde ikiyüzlü duruma düşmekten de çekinmiyorlar. Bir taraftan, örneğin Balkanlar'da olduğu gibi, insanları etnik kökenlerine göre ayrıştırıyorlar, ama diğer taraftan Kıbrıs'ta birleştirmek istiyorlar. Neden? Çünkü Yugoslavya'nın parçalanmasında ve Kosova savaşında gördüğümüz gibi, bu bölgede emperyalistler arası rekabet, insanları etnik kökenine göre ayrıştırmayı kaçınılmaz kılıyorken, Kıbrıs'ta tam bunun tersi yapılmak isteniyor. Bir tarafta emperyalist çıkar, "böl ve yönet" taktiğini uygun görürken, diğer tarafta "birleştir ve yönet" taktiğini geçerli görüyor.

Gerek ABD ve gerekse de AB, Kıbrıs'ın bütününe hakim olmak için mücadele ediyorlar. Ama en kötü durumda bir kısmıyla da yetinmek zorunda kalacaklar.

Revizyonist blokun dağılmasından sonra Türkiye gibi Kıbrıs'ın da önemi arttı. Bu blokun çökmesi ve SB'nin dağılmasından sonra o zamana kadar dünya çapında hakim olan güç dengeleri ve rekabetin yönü değişti. Elini çabuk tutan ve tabii gücüne dayanan Amerikan emperyalizmi, 21. yüzyılda da dünya hakimiyetini sürdürmek için yöneliş alanlarını ve bu alanlarda işbirliği yapabileceği güçleri belirledi. 21. yüzyılda dünya hakimiyeti Avrasya alanının kontrolünden geçiyordu. Bu alan(bu alan Batı Avrupayı da kapsamına alıyor) dünya üretiminin %60'dan fazlasını sağlıyor ve dünya enerji kaynaklarının önemli bölümü bu alanda bulunuyor. Bu alana girmek nis-

peten kolay oldu. Ama çıkmak, yani elde edilen zenginlikleri dünya pazarına taşımak o kadar kolay değil. Bunun için güvenli toprakların olması gerekiyor. Anadolu coğrafyası, Amerikan emperyalizmi için en uygun alandı (Tabii ki Türkiye'nin ABD açısından önemi, sadece yapılması düşünülen petrol boru hattından kaynaklanmıyor). Bakü-Ceyhan ve Ortadoğu bağlamında Kıbrıs oldukça önemli bir üs oluyordu. Akdeniz'e indirilen petrolün kontrolü ve Ortadoğu'ya olan yakınlık. Kıbrıs, esasan bu iki açıdan/olgudan dolayı ABD ve AB için önemlidir. Her iki emperyalist güç arasındaki rekabet giderek keskinleştiği için Kıbrıs sorunu da gündemden hiç düşmez oldu. ABD ve AB arasındaki rekabet, bölge üzerindeki hegemonya mücadelesi devam ettiği müddetçe Kıbrıs sorunu da hep gündemde kalacaktır ve Kıbrıs'ın geleceği şimdilik bu iki emperyalist güç arasındaki dengenin seyrine bağlı olacaktır.

Son söz henüz söylenmedi. Söylenmesi için de zaman erken. Dalaşma anlaşılana o ki, bir süre daha BM şemsiyesi altında sürdürülecek. Ama tarafların tavırları oldukça açık. Bir taraftan Türkiye ve ona Kıbrıs politikasında yaklaşan ABD, diğer taraftan Yunanistan-AB.

Son dönemlerde AB -Türkiye cephesinde ne değiştiyse- Türkiye'nin AB'ye aday üyeliğine sıcak baktığının mesajlarını veriyor ve anlaşılana o ki, Yunanistan'ı frenleyerek, Türkiye'nin aday üyeliği sorunuyla Kıbrıs sorununu yan yana koymuyor. Bu alandaki gelişme başka bir yazı konusudur.

Kıbrıs konusunda ABD-Türkiye arasındaki ilişkiler "stratejik ortaklık", "dostluk" anlayışının dışında düşünülemez. ABD efendi, Türkiye köle. Ama öneminin bilincinde olan bağımlı bir burjuva devlet ve stratejik önemini pazarlamanın bilincine varmış. Bu nedenle talepler öne sürüyor ve çıkarlar çakışıyor. ABD, Türkiye'yi hizaya getirip Kıbrıs'ta istediği çözümü dayatır anlayışı veya ABD'nin Kıbrıs'a

bakışının Türkiye'ninkinden çok farklı olduğu anlayışı doğru değildir. ABD açısından Türkiye'nin Kıbrıs politikası şüphesiz ki ideal değil. Ama adanın tamamından olmaksızın bu politikanın arkasında durarak bir bölümünü elde tutmayı yeğliyor. O, adanın bütünü istiyor. Ama olmazsa bir kısmına da razı. Bu nedenden dolayı, istese de istemese de Türkiye ile aynı safta yer alıyor. Amerikan emperyalizmi de biliyor ki, Türkiye'nin Kıbrıs politikasına ters düşerek "stratejik ortaklık" kurulamaz. Bu, "dostluğa" sığmaz. Bu aşamada yapılması gereken, istese de istemese de AB karşısında Türkiye'nin yanında görünmek. Amerikan emperyalizmi "stratejik ortaklığın" gereğini yerine getiriyor.

Ecevit'in Clinton ile ne konuştuğunu AB de biliyor. ABD ile Türkiye arasındaki "stratejik ortaklığın" kendisine karşı bir ortaklık olduğunu çok iyi biliyor. Bu nedenden dolayıdır ki, Türkiye cephesinde neredeyse hiçbir değişme olmamasına rağmen, Türkiye'ye yaklaşımda değişme oldu. AB, Türkiye'nin aday üyeliğine sıcak bakar oldu. Bu gelişmelerin aynı dönemde olması Türkiye ve Kıbrıs üzerinde rekabetin ne denli keskinleştiğine işarettir. Şimdilik ABD, AB'ye *nazar*an Kıbrıs konusunda **da** bir adım ileride. Sorunu yeniden BM'ye havale ettirdi. 74'ten önceki duruma dönülemez dedi. K. Annan da Ecevit'i dinledikten sonra her iki kesimi bir araya getirmek için yazacağı davetiyeyi erteledi. K. Annan'ın toplumlar arası görüşmelerin yeniden başlaması için yazacağı davetiyenin içeriği hiç önemli değil. Önemli olan, kimi hangi sıfatla toplantıya çağıracağıdır. Türk tarafı devlet olarak çağrılmaktan öte bir beklenti içinde değil. Bu sıfatla çağrılmak, BM tarafından, dolayısıyla dünya tarafından devlet olarak tanınmak anlamına geliyor ve böylece adanın 1974'teki fiili bölünmüşlüğü hukuken kabul edilecek ve KKTC devlet olarak tanınacak! ■

BİR BİLİM DALI OLARAK İSTATİSTİK

ki nedenden dolayı böyle bir konu üzerine yazmayı doğru bulduk. Birinci neden, ekonomi üzerine yazılarımızda istatistik göstergeleri/verileri sıkça kullanmamız. İkinci neden de bir bilim dalı olarak istatistiğin kavranmaması. Hatta küçümsenmesi. Anlaşılan o ki, istatistik! veriler, sayılar **okunamıyor**. Oysa bazen bir tablonun birkaç sayfalık yorumdan daha çarpıcı, daha açıklayıcı, daha öğretici olabileceği düşünülüyor. Tabii ki bu, bugünün bir sorunu değil. Yılların alışkanlığı, istatistik göstergelere karşı yılların biriktirdiği önemsememe. Bu, aynı zamanda, bir bilim dalı olarak istatistiği kavrayış eksikliğinden dolayı önemsememe anlamına gelir. Bu yazımızda konuya genel hatlarıyla açıklık getirmeye çalışacağız.

I-İstatistiğin Konusu

Burada istatistik kavramıyla sosyal-ekonomik istatistiği kastediyoruz. Matematik istatistiğinin bazı yöntemlerinin doğa bilimlerinde kullanışı konumuz dışı. İ-

tatistik, toplum bilimlerinden birisidir. Toplum bilimleri, toplumsal gelişmeleri inceler. Engelsin belirttiği gibi toplum bilimleri-madde ve hareketini konu alan doğa bilimlerinin aksine- *"insanların yaşam koşullarını, toplumsal ilişkileri, hukuk ve devlet biçimlerini, felsefeden, dinden, sanattan vb. oluşan ideal üst yapıları ile birlikte tarihsel ardışıklarını ve o günkü sonuçlarım"* inceler. (Anti-Dühring, Marks, Engels. c 20, sf 82).

Hukuk bilimi, tarih bilimi, ekonomi ve iktisat bilimleri vb. toplum bilimleri çerçevesinde olan bilim dallarıdır. Her bir toplum bilimi, insanların toplumsal ilişkilerinin belli bir bölümünü konu edinir; her birisinin kendine özgü, o bilim dalını ifade eden araştırma konusu vardır. Örneğin tarih, geçmişe ilişkin toplumsal ilişkileri, bu ilişkilerin gelişme yasallığını araştırırken, politik ekonomi, *"insan toplumunun çeşitli gelişme aşamalarında toplumsal üretim ve maddi varlıkların dağılım yasalarını araştırır"* (Politische Ökonomie, Lehrbuch, Berlin 1955, s. 7).

İstatistik de, tarih, hukuk, felsefe gibi bir toplum bilimidir. Bilim olarak istatistiğin de kendine özgü konusu vardır. O, bu araştırma konusuyla diğer toplum bilimlerinden ayrılır. Bu, istatistiğin konusunun sınırlarını da belirler.

İstatistiğin konusu, nesnel olarak var olan doğada ve toplumdaki kütle ve kütleli görüngülerin bütün ve kısmi bağlamıdır. İstatistik, toplumsal kütle görüngülerini, bu görüngülerin belli zaman ve mekanda yasallıklarının etkisini araştırır. İstatistik nicel ilişkilere dayanır ve bunları nitel belirliliği ile bağlam içinde ele alır veya;

-İstatistik, somut tarihsel ve toplumsal görüngülerin hacmi ve sayısal ilişkilerini konu edinir ve

-bu hacim ve sayısal ilişkilerde ifadesini bulan toplumsal gelişmenin yasallıklarını açığa çıkartır. (Bkz. T. Koslow. "Über Gegenstand Methode der Statistik", Sowjetwi-senschaft, Gesellschaftswissenschaftliche Abteilung, 1952, No, 2, s. 181)

Kütle ve kütleli görüngüler ve toplumsal kütle görüngülerden anlaşılması gereken, insanların toplumsal yaşamlarının ve hareketlerinin görülebilir ifadeleridir. Bunlar, içsel zorunluluk, yasallık gereği kütleli olarak açığa çıkan ve reddedilmesi mümkün olmayan görüngülerdir. Örneğin Türkiye'de sanayi üretimi veya daha geniş anlamda ele alırsak toplumsal toplam ürün (TTÜ), birçok münferit işletmelerin toplam ürünü olarak var olur. Sanayi üretimi veya TTÜ, toplumsal kütle görüngülerinden birisidir ve çok sayıda aynı cinsten münferit görüngülerden (tek tek işletmelerin üretiminden) oluşur. Ancak bu görüngülerin kütleli olarak ortaya çıkmaları ve bu ortaya çıkış sürecinin tekrarlanması, toplumsal yaşamda buna ilişkin yaşadıkların ortaya çıkartılmasını olanaklı kılar. Lenin, "Kari Marks" makalesinde, "Kapital'i kast ederek, *"Marks burada 6/reyse/(münferit-Sınıf Pusulası) bir görüngüyü değil, kütleli bir görüngüyü, toplumun ekonomisinin bir parçacığını değil, bilakis bütünselliği içinde bütün ekonomiyi araştır-*

rıyor... Marks analizinde, ekonomik kütle görüngülerinden toplumsal iktisadın bütününden hareket ediyor, tek tek olgulardan veya rekabetin dış görüngülerinden değil" diye yazıyor (Lenin, Seçme Eserler. C. I. S.44, Alm.)

Sadece münferit görüngülerden hareketle yasallık tanınmaz. Bu görüngüler, şu veya bu şekilde tesadüfi karakter taşıyabilirler. Yasallığın tanınabilmesi, bu bir yasallıktır denebilmesi için görüngülerin kendilerine özgü olan özelliklerinin bilinmesi gerekir. Hal böyle olmasına rağmen, bütünsellik çok sayıda tekil/parça görüngülerden oluştuğu için, bütünselliğe varabilmek, onu tanımlayabilmek için işe tekil olanı araştırmakla başlamak gerekir. Bu konuda Lenin şöyle diyor;

"Münferit olan, genele götüren bağları dışında var olmaz. Genel olan, münferit olanın içinde, münferit olanla var olur. Her münferit olan, (şu veya bu biçimde) genel olandır. Her genel olan, her münferit olanın (bir parçacığıdır veya bir yönü veya özüdür). Her genel olan, sadece, bütün münferit şeyleri yaklaşık olarak kapsamına alır". (Philosophische Hefte". c. 38, s 340)

Demek oluyor ki, istatistik, toplumsal yaşamın münferit görüngülerinden hareket ederek genel olana varır.

Örneğin her bir işletmenin işgücünden ve üretiminden hareketle sonuca varır. Burada istatistik, aynı cinsten olan bu kütleli görüngüleri bir arada ele alır ve böylelikle bu görüngülerde tipik olanı açığa çıkartır ve onların yasallığını inceler. Bütün işletmelerin üretim ve işgücünü beraber ele almakla istatistik, bunların nasıl geliştiklerini, nasıl bir yapıya ve kapsama sahip olduklarını, birbirleriyle (üretim ve işgücü) ilişkilerinin nasıl olduğunu açığa çıkartır ve karakterize eder.

Bir ülkede hangi üretim biçiminin hakim olduğunu, istatistiki verileri değerlendirmek-sizin tespit etmeye çalışmak, başlı başına bir maceradır. Bu, kaçınılmaz olarak özneliğe (subjektifizme) götürür. Örneğin feodal üretim tarzının hakimiyeti

veya "feodal sömürünün hakimiyeti" kanıtlanmak isteniyorsa feodal üretim birimlerinden ve bağımlı köylünün "işgücü"nden hareket ederek, bunların gelişmişlik durumu, yapısı, kapsamı ve birbirleriyle olan ilişkileri açığa çıkartılarak genel olana varılmış olur.

İnsanların birbirleriyle olan ekonomik ilişkileri; altyapı ve üst yapı arasındaki, doğa ile toplum arasındaki ilişkiler kütleli görüngüleri oluştururlar ve istatistiğin konusudurlar, istatistik, genel olarak toplumsal yaşamın bütün alanlarını kapsamına alır, ama bu alanların; toplumsal görüngülerin hepsini kendi inceleme konusu olarak görmez. Örneğin toplumsal görüngülerin bir kısmı başka bilim dalları tarafından incelenir.

Öyleyse istatistik, çok çeşitli özellikler içinde var olan aynı cinsten toplumsal görüngülerle uğraşır. Bu nedenle istatistik, münferit görüngüleri inceler, çünkü bunlar, toplumsal kütle görüngülerinin ifadesidir. İstatistik, kütleli görüngüleri öze ilişkin noktalarında bir araya getirerek onlarda tipik olanı açığa çıkartır.

Her görüngünün nicel ve nitel özellikleri vardır. Bu nedenle istatistik, görüngüleri nicel olarak kapsamına alır ve niteliği ile bağları içinde inceler. Nitelik, bir görüngünün yapısını ifade eder. Örneğin, kapitalizmde bir işletmenin niteliği, onun kapitalist mülkiyet biçiminde olmasıdır ve var olabilmesi için de yabancı işgücünün sömürüsüne dayanmasıdır. Bir toplumsal görüngünün niceliği kendisini büyüklüğünde, miktarında, süresinde vs. gösterir. Örneğin büyük bir işletme, üretiminin kapasitesi ve çalışanların sayısal çokluğuyla karakterize olur.

Diğer toplum bilimleriyle karşılaştırıldığında istatistik biliminde karakteristik olan, istatistiğin, toplumsal kütle görüngülerinin incelenmesine nicelik açısından yaklaşması ve ancak nicelik üzerinden araştırılan konunun niteliği hakkında sonuçlara ulaşmasıdır. Nitelik ve nicelik arasındaki sıkı bağ, özellikle teorik analizde açığa çıkar. Teorik analizle görüngülerin

farklı niteliğinin niceliklerinde ifadelerini nasıl bulduklarını tespit etmek mümkündür. Örnek; kırsal alanda, toprakta mülkiyet dağılımını (nicelik) ele almaksızın, köylülüğün sosyal katmanlarına ayrışıp ayrışmadığını, işletme büyüklüğü bazında köylülerin tasnif edilip edilemeyeceği sonucuna varamazsın. Kırsal alanda sömürü ilişkilerini (nicel) incelemeksizin sömürünün sınıfsal karakterini -burjuva veya feodal- (nitel) tespit edemezsin. Hal böyle olmasına rağmen bu sorun coğrafyamızda çok basite indirgenmekte. Örneğin, maocular, kapitalist görüngülere kanarak sömürünün kapitalist olduğuna inanmanın, esas sömürü biçimi feodaldır diyebiliyorlar veya Türkiye'de ve dünyanın yarısında "yarı-feodal üretim tarzı"nın hakim kılınıyorlar veya Türkiye'de ekonomide tarımın daha önemli olduğunu savunabiliyorlar. Bu tespitlerin (nitel) doğruluğu veya yanlışlığı nicel olanların araştırılmasından geçer. Bizim maocular, tam da bundan "öcüden korkar gibi" korkuyorlar.

Demek oluyor ki istatistik, birtakım sayıların, rakamların birbiriyle ilişkisi olmayan niceliklerin bir araya getirilmesi değildir. Bu konuda Lenin şöyle der.

"Bir istatistik, keyfi bir şekilde bir araya getirilmiş sayısal değerler vermemelidir. Tersine o, sayıların yardımıyla yaşamın meydana getirmiş olduğu ve getiriyor olduğu araştırılan görüngünün farklı sosyal tiplerini aydınlatmalıdır" (C. 18, "Arbeits-tag und Arbeits-jahr im Gouvernement Moskau" makalesinden).

Biz ekonomi üzerine yazılarımızda Lenin'in bu anlayışına göre hareket ettik, ediyoruz.

Marks, Engels, Lenin ve Stalin genel olarak kapitalizmin şu veya bu ülkede gelişmesinin ve özellikle de Stalin sosyalist inşanın çeşitli sorunlarını incelemek için istatistik verilerini oldukça kapsamlı olarak kullanmışlardır. Onların amacı, tarihsel-somut durumu /gerçekliği sayısal değerler ve ilişkilerle ve sayısal değerlerde ve ilişkilerde tespit etmektir. Lenin, "Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi" eserinin "ikinci

önsöz"ünde şöyle der;

"Rusya'nın sosyal ekonomik düzeninin ekonomik araştırma ve istatistik! verilerin eleştirel işlenmesi temelinde ele alınan analizi, şimdi devrim seyri içinde bütün sınıfların alenen siyasi olarak onaya çıkmalarıyla doğrulanmıştır"(C. 3. s. 17).

Özellikle Lenin'in Rusya'nın sosyo-ekonomik gelişmesine ilişkin birçok yazısı tamamen istatistik verilerle yüklüdür. Lenin, bu sayısal değerleri ülkenin tarihsel somut gerçekliğini tam tespit etmek için değerlendirmiştir.

Marks, Engels, Lenin ve Stalin, istatistik araştırmalarının sonuçlarını açıklama amaçlı kullanmamışlardır.

2-İstatistiğin Yöntemi

Her bilim, konusunu veya ele aldığı sorunu incelemek için bir yöntem gerektirir. Yöntemsiz araştırma, inceleme olmaz. Bu anlamda yöntem ve konu, ayrılmaz bir birliğin/bütünlüğün ifadesidir. Bütün bilimler için olduğu gibi bir toplum bilimi olan istatistik için de yöntem, materyalist diyalektiktir.

Bilindiği gibi materyalist diyalektik, doğada ve toplumda genel hareket ve gelişme yasalarının bilimidir. Bu bilim, görüngülerin incelenmesine nasıl yaklaşılması gerektiğini gösteren bir kılavuzdur. Bu nedenle marksist istatistik yöntemi, toplumsal gerçekliğin en doğru fotoğrafını çıkartmak için materyalist diyalektiğin ilkelerine göre hareket eder; bu ilkeleri kılavuz olarak alır. Bunun anlamı şudur; istatistik, toplumsal görüngüleri, birbirlerinden kopuk bir şekilde var olan görüngüler olarak ele alamaz, bu görüngülerin sürekli gelişme içinde olduklarından; dolaylı ve dolaysız bağlantılardan, eskinin yok olduğundan yeninin doğuşundan ve bu gelişmenin zıtların mücadelesinde basitten karmaşığa, mükemmele doğru ilerlediğinden hareket eder. Örnek; bir ülkede iç pazarın oluşmasını nasıl gösterebiliriz? Bunun için, meta üretiminin boyutlarını, pazar

olanaklarını, ulaşım olanaklarını, nüfusun yapısını, vb. bilmek/tespit etmek gerekir. Bu toplumsal kütle görüngülerinin birbirleriyle ilişkili münferit olanların incelenmesi demektir. Ancak bu görüngüler-bolca sayılar, rakamlar- incelendikten sonra bir ülkede iç pazarın oluşup oluşmadığı, oluştuysa hangi zaman dilimi içinde oluştuğu tam anlamıyla tespit edilebilir.

Demek oluyor ki, istatistiğin yöntemi, görüngülerin kütsel incelenmesidir, bu görüngülerin nicel-nitel analizidir. Ancak böyle bir yaklaşımla birbirleriyle bağlantı içinde olan görüngülerin bu bağlantıları açığa çıkarılabilir, çeşitli gruplaştırmalar ve tasniflerle münferit görüngülerin özellikleri incelenen kütselin genel özellikleri belirlenebilir.

Burjuva istatistik, toplumsal görüngüleri metafizik ve idealist biçimde ele alır. Burjuva istatistik, toplumsal görüngülerin incelenmesi sonucunda tespit edilen yaşadıkları çarpıtır, burjuva düzenin devamına hizmet edecek bir şekilde yorumlar. Örneğin, burjuva istatistiğin babası/kurucusu olarak tanımlanan Belçikalı Adolf Quetelet (1796-1874) istatistiki ölçüleri, toplumsal görüngüleri kapitalist toplumun gelişme yasalarının değişmezliği ve ebediliği olarak yorumlamıştır. Önemli olan, kapitalist düzenin tarihselliğini, geçiciliğini, onun yerini yeni bir sistemin alacağını gösteren toplumsal görüngülerle bile kapitalist düzenin ebediliğini açıklayabilmektir.

Quetelet'ten bugüne burjuva istatistiğin yönteminin metafizik ve idealist özünde bir şey değişmemiştir.

Marksist-leninist istatistik yöntemi, sosyal ve ekonomik ilişkileri karakterize eden sayısal göstergelerdeki değişmeyi soyut teorilerle açıklamaz. Tam tersine gelişmenin nedenini üretim ilişkilerinde arar. Marksist-leninist yöntem, toplumsal görüngülerin istatistik! fotoğrafındaki her değişmeyi siyasi ve ekonomik ilişkilerle bağları içinde ele alır.

Marksist istatistik yöntemi açısından toplumsal görüngülerin sayısal araştırılmasına tarihsel ve somut yaklaşım esas-

tır. Marksist istatistik yöntemine göre istatistik görüngüleri, olduğu gibi, toplumsal yaşamın ortaya çıkarttığı yalın haliyle kaydeder. Toplanılan materyali nesnel içeriği temelinde inceler. Bunu yaparken dikkatini süreçlerin özünü, her bir sürecin gelişme aşamalarını ifade eden özelliklerini açığa çıkartmaya yöneltir.

İstatistik çalışmasında tümevarım, tümdengelim, analiz ve sentez gibi yolları kullanır. Örnek; toplumsal gelişmenin yasalarına dayanarak istatistik, genelden özele geçer, ekonominin bütününden onun her bir dalına geçer ve onun bileşeni olan unsurları tasnif eder veya özelden genele doğru; ekonominin her bir bileşeninden bütününe doğru bir yol izler. Bu durumda esasen aynı özellikler taşıyan münferitlikler (ekonomide işletmeler) grup, alt grup vb. biçimlerde tasnif edilebilirler. Bu tasnif, bütünün bölümler içinde ifadesidir. Marksistler için burada istatistik veriler/rakamlar vs. tarihsel materyalizmin ve marksist politik ekonominin teorik ilkelere göre değerlendirilirler.

Somutlaştırırsak: Örneğin Türkiye'de kapitalist üretim biçiminin hangi aşamasının (basit meta üretimi, manifaktür ve makinalı büyük üretim) hakim olduğunu tespit etmek için ayrıntıyı ifade eden münferit üretim birimlerini istatistik veri/materyal olarak alırsın, tasnif edersin, analiz edersin ve varılan sonuç sentezdir. Böyle bir yol izlemeden bir ülkede üretim biçimi, hakim sömürü biçimi tespiti yapamazsın veya coğrafyamızda maocuların yaptığı gibi, "ampirik verilerle yola çıkmayı yanlış bulursun. Bu, tam da bir metafizik yöntemdir ve nesnel gerçeklikle karşı karşıya kalmaktan duyulan korkudur. Çünkü "ampirik veriler", toplumsal kütle görüngüleridir ve bunlar siyasi ve ekonomik ilişkileri yansıttıklarından temel siyasi tespitlerin doğruluğunun ve yanlışlığının doğrudan göstergesi olurlar. Ayrıntıya girmezsen, örneğin kırsal alanda köylülüğün sosyal tabakalara ayrışmasına ve kırsal alandaki mülkiyet ilişkilerinin gelişmişlik durumunu (sentez) tespit edemezsin.

Demek oluyor ki istatistik, aynen diğer bilimler gibi, genelleştirme ile uğraşır. Lenin, "Tarım Sorunu ve Marks Eleştirmenleri" makalesinde E. David revizyonistini "olgular materyalini,... genelleştirmesini ve birbirine bağlamasını anlamıyor" diye eleştiriyordu. (C. 13, s. 170). Demek ki, münferit olgulardan; her bir toplumsal olgudan genelleştirmeye gitmeyi, bu olguları birbirine bağlamasını ve sonuçlar çıkartmasını kavramak zorundayız.

Genelleştirme görevinin çözümünde istatistik yönteminin önemini Lenin'in şu sözlerinden de anlıyoruz. "Bir Adım İleri, İki Adım Geri" yazısında o, konuya ilişkin olarak şöyle der;

".. Tabloyu daha canlı kılmak, dağınık, bölük pörçük, birbirinden ayrı büyük küçük bir sürü olay yerine gerçek bir tablo edinmek... için... **temel tipleri bir çizelgede gösterme kararı aldım. Büyük olasılıkla böyle bir yöntem, birçoklarına tuhaf gelecektir, ama sonuçları en doğru ve tam biçimde genelleş-tiren ve özetleyen bir başka yöntemin bulunabileceği konusunda kuşkuluyum**" (C.7, s. 336/337)

Demek oluyor ki çizelge, grafik genelleştirmede ve sonuçları çıkarmada oldukça önemlidir.

İstatistik yöntem, tarihsel somut gerçekliği tanımak için dizi bilimsel usulden yararlanmaktadır.

istatistik biliminin yöntem ve konusunun genel bir tanımlamasını Otsrovityanov şöyle yapıyor;

"*İstatistik, bağımsız bir toplum bilimidir. Toplumsal kütle görünümlerinin nicel yönünü, ayrılmaz bağları içinde nitel yönüyle birlikte inceler; toplumsal gelişmenin yasallıklarının nicel ifadesini mekan ve zamanın somut koşulları altında inceler. İstatistik, toplumsal üretimin nicel yönünü, üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin bütünselliği içinde ve toplumun kültürel ve siyasi yaşamı m n görün-güleriyle bağları içinde inceler. Ayrıca, istatistik, doğal ve teknik! faktörlerin toplumsal yaşamdaki nicel değişmeler üzerine etkisini ve toplumun yaşamının doğal koşulları üzerinde*

toplumsal üretimin gelişmesinin etkisini araştırır, istatistiğin teorik temelini tarihsel materyalizm ve marksist-leninist politik ekonomi oluşturur. Bu bilimin ilkelerine ve yasalarına dayanarak nicel değişimleri somut toplumsal kütle görüngülerinde tasavvur eder ve onların yasallıklarını açıklar" (Arbeits- und Forschungsmethoden der Statistik", Heft 21 der Schriftenreihe; "Aus Sovjetischer und Volksdemokratischer Wirtschaftsliteratur", Berlin 1955, S. 17. Verlag, Die Wirtschaft).

3-İstatistiğin Teorik Temelleri

Marksist istatistik biliminin teorik temelini, toplumun gelişme yasaları üzerine marksist-leninist öğretisi oluşturur. Yanı sıra, marksist-leninist felsefe ve politik ekonomiye dayanır. Demek oluyor ki, diğer toplum bilimleri gibi, marksist istatistik bilimi de araştırmalarına tarihsel materyalizm ve marksist politik ekonomi temelinde yaklaşır.

Bilindiği gibi, tarihsel materyalizm, materyalist dünya görüşünün toplumsal gelişmelerin araştırılmasında kullanılmasıdır. Aynı şekilde, marksistler için istatistik, toplumsal kütle görüngülerini zaman ve mekan koşulları altında ele aldığı için, bu görüngülerin maddesel olduğundan, nesnel olduğundan hareket eder. İstatistik, gerçekliğin kavranmasında payına düşen görevi yerine getirmek zorundadır.

Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in eserlerinde istatistiki araştırmalarda politik ekonominin temel ilkelerine ve ortaya çıkardığı sonuçlara dayanılması gerektiğini çok yönlü olarak temellendirmişler ve açıklamışlardır.

Politik ekonomi, insanların ekonomik ilişkilerinin, üretici güçlerin üretim ilişkileri üzerinde etkisinin vs. bilimidir. Bir toplum bilimi olan politik ekonomi sınıfsal karakter taşır.

"Tümüyle nesnel, önyargısız, gerçekten korkmayan bir politik ekonomi olası mıdır? Hiç kuşkusuz olasıdır. Böyle bir

nesnel politik ekonomi, sadece kapitalizmin çelişkilerini örtmeye ve çıbanlarını gizlemeye ilgi duymayan, çıkarları toplumun kapitalist boyunduruktan kurtulmasının çıkarları ile çakışan, çıkarları insanlığın ilerici gelişmesinin çıkarları ile aynı çizgide olan sınıfın politik ekonomisi olabilir. Bu sınıf, işçi sınıfıdır. Bundan dolayı, nesnel ve salt kendi çıkarlarını düşünmeyen bir politik ekonomi, ancak işçi sınıfının çıkarlarına dayanan bir politik ekonomi olabilir. Böyle bir politik ekonomi, marksizm-leninizmin politik ekonomisidir" (Politische Ökonomie, Lehrbuch, s. 14, Berlin 1955).

Politik ekonomi, ekonomi bilimleri içinde en önemli olanıdır, çünkü o, *"toplumun tarihsel gelişme sürecini bütün somut çeşitliliği içinde araştırmayı kendine görev edinmez. O, toplumsal iktisadın her bir sisteminin temel özelliklerinin temel kavramlarını öğretir" (Agk, s. 13).*

Anlattığımızı somutlaştıralım; istatistik araştırmaya, görüngülerin teorik analizi ile başlıyor, bunu yaparken politik ekonominin bilgilerine dayanıyor ve politik ekonominin kategorilerinden hareket ediyor. Çıkış noktası böyle olsun ve Türk sanayisinin 1950-1999 dönemi araştırılmak istensin. İstatistik ne ile işe başlar? İstatistik, öncelikle, Türkiye'nin ekonomik ilişkilerini analiz etmek zorundadır. Ancak bundan sonra işletmelerin gruptanın imasına, büyük ve küçük işletmelerin ekonomideki ağırlığına, tekel olgusunun olup olmadığına vs. geçilebilir. Bunu yaparken istatistik, bir dizi kavramlara ulaşır veya kavramlar ortaya çıkartır. Araştırılan görüngüler, bütün temel özellikleriyle bu kavramlarda ifade edilirler. Bu kavramlar, istatistiki şifrelerdir/işaretlerdir. Bunlardan hareketle istatistik, görüngüleri sayısal olarak karakterize eder ve analiz eder. Örnek, kiracı köylülük bir kavramdır, kiracı köylülük "yarı-feodal ülkelerde oldukça yaygındır" derseniz, o zaman bunun kanıtlanması gerekir. Bunu yapmaz ve ampirik verilerle yola çıkmanın yanlış olduğunu söylersen, o zaman bir toplum bilimi olarak istatistiği

reddetmiş olursun, ikinci örnek; küçük üretim, büyük ölçekli üretim birer kavramdır. Sayısal olarak küçük üretim ekonomide hakim olabilir. Ama bu, üretilen değer açısından da hakimiyet anlamına gelmez. O halde yapılması gereken, istatistiğin bu toplumsal görüngüleri sayısal olarak karakterize etmesi ve analiz etmesidir. Türkiye açısından bunun sonucu şudur; sayısal olarak küçük üretim (işletme) büyüklere oranla çok fazladır. Ama üretim değeri bakımından büyük işletmelerin ekonomideki hakimiyeti küçük olanlarla karşılaştırılmayacak kadar belirgindir.

Lenin şöyle diyor;

"Bir dizi sorun ve oldukça temel, modern devletlerin ekonomik yapısını ve gelişmesini ilgilendiren sorunlar, önceleri genel mülahazalar ve yaklaşık veriler temelinde çözülen sorunlar bugün, söz konusu ülkenin bütün olanı için belli bir bütünlüklü programa göre toplanmamış ve istatistiğin uzmanları tarafından bir araya getirilmemiş çok sayıda verilere dayanılmaksızın bir ölçüde dahi olsun ciddi bir şekilde incelenemezler" (C. 16, s.435, "Modern Tarım Kapitalist Sistemi" yazısından).

Demek oluyor ki, istatistiksiz politik ekonomi olamayacağı gibi, politik ekonomisiz istatistik de olmuyor.

İstatistik konusunda Lenin'i dinleyelim;

"Toplumsal görüngüler alanında olağanüstü yaygın ve o derece de yanlış olan bir yöntem vardır. Yani münferit olguları (bağından kopartarak) çekip almak ve örneklerle hokkabazlık yapmak. Örnekleri sadece derlemek zahmet istemez, ama ya anlamı yoktur veya sadece katıksız olumsuz anlamı vardır. Çünkü esas olan, münferit durumların dayandıkları somut tarihsel durumdur. Gerçekler, bütünlükleri içinde, bağlamları içinde ele alındıklarında sadece 'inatçı' değil, bilakis mutlaka kanıt güçlü şeylerdir. Ama münferit olgular (gerçekler- S P.) bütünden kopuk olarak, bağlamından kopuk olarak ele alındıklarında veriler eksiktir, keyfi olarak (bağından koparılarak) çekip çıkartılmıştır. Çünkü tam da bu, verilerle hokkabazlık

yapmaktır veya daha da kötü örneğin, önceleri ciddiye alınan ve öyle de kalmak isteyen bir yazar 20. yüzyılın Avrupa'sında bazı gelişmelerin açıklanması için Moğol boyunduruğu gerçeğini örnek alırsa bu, sadece, gerçeklerle hokkabazlık yapmak olarak tanımlanabilir mi veya siyasi şarlatanlıktan bahsetmek daha doğru olmaz mı?...

"Tam ve tartışmasız olgulardan biri temele ulaşmaya çalışmak gerekir. Bu temele dayanılmalı ve bu temelle her bir 'genel' veya 'örneklere dayanan' bugünlere bazı ülkelerde ölçsüz kötüye kullanılan gözlemlerle yüzyüze gelinebilmeli. Bunun gerçek bir temel olması için esas olan, münferit olguları (bağından kopartarak) çekip almak değil, bilakis söz konusu soruna ilişkin olguların bütün kompleksini göz önünde tutmaktır, istisnasız olarak. Çünkü, aksi taktirde kaçınılmaz olarak olgulardan keyfi seçildiği veya bir araya getirildiği üzerine şüphe, tamamen haklı şüphe doğar...

Bu düşüncelerden hareketle istatistik ile başlamak istiyoruz. Bunu yaparken istatistiğin, bazı okurlarda uyandırdığı... derin antipatinin bilincindeyiz" (C.23, s. 285/286, "Statistik und Soziologie" makalesinden).

Biz de bunun bilincindeyiz. Okur rakamları/sayıları okumuyor, "genel gözlemlere" bile rağbet etmiyor. Ama sorun sadece "bazı okur" ile sınırlı değil. Marksizm adına konuşan küçük burjuvazi, bugünün Türkiye'sinde toplumsal gelişmişliği neredeyse ortaçağ karanlığı içinde yaşıyor olduğumuzu kanıtlamak (!) için nesnel gerçeklerden, gerçek istatistik! verilerden öcünden korkar gibi korkuyor! Bunların istatistiğe duydukları antipati ölçsüzdür.

4- İstatistiğin Görevleri

İstatistik, incelenmesi gereken toplumsal görüngüleri dört açıdan tasnif eder; a-kapsam; b-yapı; c-diğer görüngülere olan ilişkiler ve d-görüngülerin değişimi ve ge-

lişmesi. Böyle bir tasniften sonra istatistik konuyu dört aşamada ele alır; a-teorik analiz; b-kapsama; c-hazırlık ve d- değerlendirme.

İstatistik, incelenmesi gereken toplumsal görüngüleri kapsam, diğer görüngülerle olan ilişkiler ve görüngülerin değişimi ve gelişmesi bakımından tasnif etmekle toplumsal görüngülerin nicel görüngülerin özelliklerini ifade etmiş olur. Bu, öncelikle yapılması gerektirir. Sonra sıra, dört aşamalı çalışma sürecine gelir. Örnek; Türkiye'de kapitalist üretim biçiminin, "yarı-feodal üretim tarzı"nın, kapitalist sömürünün veya feodal sömürünün, burjuva mülkiyetin veya feodal mülkiyetin hakim olup olmadığını veya hangilerinin hangi oranda var olduğunu tespit etmek için her biri birer toplumsal görüngü olan bu görüngüleri, bu nesnel, maddi görüngüleri kapsamı, yapısı, diğer görüngülerle ilişkileri ve bu görüngülerdeki gelişme ve değişim bakımından tasnif etmiyorsan; bu zahmetli ve kesin olarak temel siyasi saptamalara götüreceği ilk adımı atmıyorsan geriye tek bir anlayış kalıyor; istatistiği bir toplum bilimi olarak kavramamalı ve sayısal verilerle, örneklerle hokkabazlık yapmak (Lenin).

Toplumsal görüngülerin nicel yanlarının temel karakteristiğini veren bu tasniften ilk işten sonra sıra, dört aşamalı çalışmaya gelir. Bu çalışmanın her bir aşamasının anlamı şöyledir.

a- Teorik analiz

Marksist istatistik, tarihsel materyalizmin ve politik ekonominin ilkelerinden hareketle ele alınan toplumsal görüngülerin özüne inmeye çalışır. Teorik düşünceler, ele alınan konu hakkında belli istatistikî şifreler/işaretler/göstergeler ortaya çıkarır. Sonuç itibarıyla bunlar sayı ve kavram bütünlüğüdür ve toplumsal görüngülerin nicel ve nitel yönlerini ifade ederler. Ancak bunların yardımıyla çalışma sürdürülebilir. Örnek; Bir ülkenin gayrisafi üretimi. Burada bir taraftan söz konusu ülkenin gayrisafi üretimi ifade ediliyor. Bu bir kavramdır ve aynı zamanda ülkedeki bütün

sanayi işletmeleri içinde geçerlidir. Diğer taraftan bu kavram; gayrisafi üretim hacmi (miktar) bakımından da açıklık ister. Ama kapsam (miktar), işletmeden işletmeye farklıdır. Teorik analiz bütün bunları göz önünde tutmak zorundadır.

b-Kapsam

Burada söz konusu olan, göstergelerin sayısal hacminin tespitidir. Araştırılmak istenen toplumsal görüngülerin her biri yukarıda belirttiğimiz dört açıdan tasnif edilmek zorundadır. Örnek; Bugün -dün de- Türkiye kırında mülkiyet/üretim ilişkilerini tespit etmek için yararlanılabilecek sayısız istatistikî materyal vardır. Bu materyali değerlendirmeksizin, şurada veya burada görülen feodal kalıntıyı tarımsal yapıları belirleyen bir büyüklük olarak kabul ediyorsan, bunu kanıtlamak zorundasın. Yani kırsal alanda üretimi, mülkiyet ilişkileri, köylünün parçalanmışlık durumu açısından -bunların hepsi birer toplumsal görüngüdür- incelemek, bunların kapsamını belirlemek zorundasın. Ama maocularımız, bunun tam da tersini yaparak sakin ha "kapitalist görüngülere inanmayın, Türkiye'de sömürü kapitalist değil, feodal" diyebiliyorlar.

Kapsamı tespitle istatistik verili zaman ve mekan koşullarında her bir somut toplumsal görüngü üzerinde bilgi sahibi olur.

c-Hazırlık

Burada söz konusu olan, münferit görüngüler üzerine veriler hakkında ve görüngülerin bütünü hakkında bilgilerin toplanması ve sosyal-ekonomik tiplerine veya karakteristik özelliklerine göre ayrıştırılmasıdır.

d- Değerlendirme

Burada söz konusu olan, teorik analizle görüngülerin özü üzerine elde edilmiş olanın derinleştirilmesidir. Bunu yapmak için istatistik, matematik yöntemine başvurulabileceği gibi, sayısal materyali daha da anlaşılır/kavranır yapmak için tablolar ve grafiklerden de yararlanır. Yani sayısal materyal tabloleştirilir/grafikleştirilir. ■

BABAİLER AYAKLANMASI

Coğrafyamız tarihinde Babailer ayaklanması önemli bir ayaklanmadır.

Anadolu Selçuklu devletini yıkıma götüren sürecin adeta dönemecidir. Bu ayaklanmadan üç- dört yıl sonra, erozyona uğrayan Selçuklu'yu Moğollar , 80 bine karşı 30 bin kişilik ordu ile darmadağın edebildiler.

Her olayı olduğu gibi, bu ayaklanmayı da içinde patlak verdiği koşullar içerisinde ele alınmalıdır.

Bir bedende iskelet sistemi ne rol oynuyorsa, bir toplumsal sistemde de ekonomik yapı o rolü oynar. Toplumdaki sınıf ayrışması ve toplumsal farklılaşmayı anlamak için, iktisadi yapıya, üretim ilişkileri ve üretim tarzına bakmak gerekir.

Anadolu Selçuklu devletinde, mülkiyet ilişkileri esasında temel üretim aracı olan toprak üzerine kuruludur. Önem sırasına göre, bunu büyük ve küçük baş hayvancılık, kapalı toplumun zanaatçılığı takip eder. Devlet mülkiyeti, Sultan'ın özel mülkü sayılıyordu. Bunun karşısında

özel mülkiyet ise çok sınırlıdır. Devlet mülkiyeti ise kendi içinde üç forma ayrılıyordu. Bunlar:

1-Hiyerarşik yapılanma içindeki devletin en tepesindekilerine ayrılan hisse toprakları. Anadolu'nun en verimli bölgelerini kapsayan bu topraklar, köylülere vergi ya da artı ürün karşılığında işletiliyordu.

2-İkta sistemi, savaşlarda yararlılık gösteren askeri komutanlara ve devlet yöneticilerine hazır devlet topraklarının bir bölümünün gelirini alma yetkisinin verilmesidir. Bu yetki ise, savaşlarda kazandığı toprak ölçüsüne, askeri kuvvetler besleme ve ona katılma şartlarına bağlanır. Bu sistemle devlet, ordu besleme gibi omuzlayacağı bir yükten kurtulur. Sözü edilen toprakların geliri görev karşılığı alındığı için görev bitince ikta sahibinin bu geliri alma hakkı da elinden alınır. Göreve bağlılık ilkesi sürdüğünde, bu mülkiyet sistemi soy zinciri izleyebilir.

3-Vakıf tarzı. Bu, devlet yöneticilerinin ikta sisteminden aldıkları geliri özel mülkiyete dönüştürmek için buldukları bir

yoldur. Bu yolla gelirlerinin bir kısmını çocuklarına devretme imkanı bulmuş oluyorlar, diğer yandan ise çeşitli kamu işleri yapabiliyorlar.

Mülkiyetteki bu düzenleme, devletin tepesini hakim sınıf, hakim sınıfı devlet yönetimi yaparak özdeşleştirmiştir. İktâ sistemindeki toprakların büyük ve eyalet çapında dağılımı bir süre sonra özel mülkiyete dönüşmeye başlar. Bu da, bu sahiplerin devlet merkezinden uzaklaşmalarını ve kendi başına hareket etmelerini getirir. Hakim sınıf içindeki klikleşme ve çatışmalar da esasen bu dayanaklardan gelişir. Bu gelişmeyi önlemek için sultan bir yandan eyalet iktâ sahiplerini siyasi ve askeri yönetimden mahrum bırakmaya özen gösterir, diğer yandan ise merkezileşmeyi çeşitli yöntemlerle güçlendirir.

Ama esas metodu, verdiği mülkiyeti sınırlama idi.

Bu üç feodal mülkiyet biçiminden hiçbirinin, toprağı işleyen temel üretici sınıf olan köylüler bakımından özel bir önemi yoktu. Çünkü üçünde de köylüler üç aşığı beş yukarı eşit tarzda sömürülür.

Bu dönemde Selçuklu ekonomisi bir yükselme içindedir. Yerleşik feodal ekonominin giderek rayına oturması, göçebe kitlelere yerleşik düzenin dayatılarak ıslah edilmesi ve en önemlisi de Anadolu'nun Avrupa ve Asya arasında ticari bir kavşak noktası olması bu gelişmeyi hızlandırır. Özellikle önemli bir ticari uğrak olması üretimde ileriye doğru bir devinimi sağlar, han ve kervansarayların yapımını ve artmasını getirir.

Fakat tüm bu gelişmeler ve kurulu düzen, sadece devletin tepesindeki bir avuç askeri feodal kesim, az sayıdaki tüccar ve zanaatçıların dışında, köylüler, avaralar vb.'den oluşan toplumun ezici çoğunluğu için yaşam koşullarının ağırlaştırılmasından, sömürünün katmerleşmesinden ve buna bağlı olarak artan siyasi ve dinsel baskıdan başka bir anlam taşımaz.

Yalnız göçebe ekonomisinin yaşam tarzını aşamamış olan Türkmen halkı, Selçuklular'daki yerleşik düzene tepki duyuyordu. Çünkü yerleşik düzen onlar bakımından sömürünün katlanması ve derinleşmiş sınıfsal kutuplaşmanın kabulü anlamına geliyordu ki, onlar da buna hiç mi hiç yanaşmak istemiyordu. İslamı ısrarla benimsememeleri ve şamanizm dini geleneği ve inançlarını sürdürmek istemelerinin arkasında bu ekonomik alt yapı vardır. Çünkü şamanizm, sınıf farklarının olduğu, fakat derinleşmediği dönemlere ait bir din biçimidir.

Bunun dışında değişik biçimiyle ağır vergiler, sürekli savaşlar, saray ve kent merkezlerine toplanmış egemen kesimin sefahat ve zenginlik içinde yaşamasının tüm yükü Anadolu köylü ve emekçilerinin omuzları üzerine yıkılır.

Selçuklu'nun, tüm sömürü ve baskı düzenini İslam ideolojisine dayandırması, halkın muhalif ve eski dinlere sarılması koşullandırır. Sünni İslama karşı Alevilik ve şamanizm bunların başında gelir. Durumu böyle özetlemeye çalıştıktan sonra ayaklanmanın gelişimine geçebiliriz.

Babai tarikatının lideri Baba İlyas, Moğol istilası sonucu Horasan'dan Anadolu'ya göç ederek Amasya'ya yerleşmiştir. Ayaklanmada öne çıkan ve hatta ayaklanmanın adıyla anılacak olan Baba İshak ise, ilkin bir derviş olarak Baba İlyas'ın müritleri arasına katılır. Daha sonra bilgi birikimi, çevresinde oluşturduğu kitlesele saygınlık ve pratik plan içindeki ustalığıyla öne çıkar. Öyle ki, Türkmenler onu dinsel zikirlerde anmaya başlayacaklardır. Hakkında ciddi bir bilgi olmasına rağmen, teşkilatları A. Yesevi'de kaynaklık eden inanç sistemi üzerinden geliştiği söylenir.

Babailer halka, propagandalarında uğradıkları haksızlıkları anlatır, Selçuklu egemenlerinin zenginliklerini ve ahlaksızlıklarını teşhir eder, kendilerinin insanların gerçekte eşit haklara sahip oldukla-

rına inandıklarını fakat zengin azınlık tarafından bu haklarının ellerinden alındığını anlatırlar. Baba İshak, Selçuklu devletinin yıkılacağını, yerine bu haksızlığı giderecek bir düzen kurulacağını vaat eder. Bunun için bir toplumsal alt-üst oluşu gerekli görür.

Baba İlyas'ın gittikçe etkinliğini artırmışından endişe duyan II. Keyhüsrev, 1239'da ilk saldırıyı onun olduğu köye yapar. Baba İlyas, bu haberi önceden aldığından bölgeden uzaklaşır. Bu gelişmeleri işiten Baba İshak, isyan bayrağını kaldırır. İsyana kısa sürede ayaklanmaya dönüşerek Adıyaman, Gerger ve Kahta'ya hakim olur, oradan Malatya üzerine yürünür. Türkmenler dışında bu ayaklanmaya her topluluktan muhalifler katılır. Din, ırk ve cins ayrımı yapılmadan tüm ezilenler ve muhalifler bir bayrak etrafından ordulaşırlar. Öyle ki, kimileri var olan mal ve mülklerini elden çıkarma pahasına silahlanırlar. Ayrıca bu ayaklanmaya Keyhüsrev tarafından Anadolu'dan Halep ve Antep'e sürülen Harzem Türkmenleri de tarikatları tarafından hazırlanmıştır.

Malatya Valisi Muzafferüddin Ali Şir, gördüğü kuvvet karşısında kendi garnizonunun yetmeyeceğini anlayıp, şehirden topladığı kimselerle ordusunu güçlendirerek Babailer'i karşılar. Fakat yine de bu muharebede büyük bir bozguna uğramaktan kurtulmaz. Tekrar kuvvet toplayarak Elbistan'da ikinci bir cenge girer ve yine bozguna uğrayarak dağılır.

Babailer kadın, erkek ve çocuklardan oluşan bir ordu halinde Amasya'ya doğru ilerlemeye devam eder. Geçtikleri kent ve yerleşim alanlarında Selçuklu devletinin egemenlik zincirinin halkalarını tek tek kırarlar, devlet baskısından çekinen ve korkan halk yığınları, akın akın ayaklanmaya katılır. Sivas'a büyük bir kol gönderilir. Onlar, Selçuklu Şehir Garnizonu'nun tüm direnmelerine rağmen orayı ele geçirmeyi başarırlar. Ve sağ kalan devlet yöneticilerinin tümünü öldürürler.

Amasya'ya iyice yaklaştıklarında Selçuklu Sultanı başkent Konya'yı güvenli bulmayarak hazinesi ve ailesini alıp bir adaya sığınır. Yalnız sultan ayaklanma karşısında henüz teslim olmamıştır. Başında komutan Mubarizeddin Armağan Şah'ın bulunduğu büyük bir ordu oluşturularak ayaklanmacıların üzerine gönderilir. Armağan-Şah Babailer'den önce Amasya'ya ulaşır ve buradaki çatışmalardan sonra Baba İlyas öldürülür. Fakat bu gelişme Babailer'i durdurmaz. Tersine kitlesel öfkelerini bilir, hırslarıyla Selçuklu ordusuyla bir kez daha savaşa tutuşur ve onları bir kez daha bozguna uğratarak komutan Armağan Şahı öldürürler. Ve artık önlerindeki hedef nihayet Konya'dır.

Erzurum sınır boylarında kendilerini karşılaması için yollanan bir Selçuklu ordu kolunu da Kayseri içlerinde dağıtırlar. Buradan Kırşehir'e doğru yeri göğü inleterek ilerler ve Malatya Ovası'na gelip konaklarlar.

Keyhüsrev, bu sefer tüm kuvvetlerini toplayarak son bir savaşa hazırlık yapar. İçinde bin kadar ücretli ve özel donanımlı Frank askerinin de bulunduğu 60 bin kişilik ordunun başına Necmeddin Behramşah'ı görevlendirir. Babailer'le son yapılan 12. muharebe Frank paralı askerlerinin öncülüğünde, ayaklanmacılar zorlu ve sert bir çatışmadan sonra dağıtırlar ve kadın, erkek, çocuk demeden bin kişi oracıkta katledilir. Baba İshak da bu kırimdan geçirilenler arasındadır.

Sultan, bu başarıda payı büyük olan Frank askerlerini altınlarla onurlandırmayı ihmal etmez.

Aynı süreçte Niğde, Loluva ve Sivrihisar'da patlak veren isyanların, Babailer'le bağlantılı olduğu söylenir. Bunlar da diğerlerinden daha kısa zamanda ezilmişlerdir.

Ne var ki, Babailer Ayaklanması dilden dile yayılır. Bir direniş, bir halk isyanı olarak tarihteki yerini alır.■

